

Katedra: Katedra pedagogiky a psychologie

Studijní program: Učitelství pro základní školy

Studijní obor: Anglický jazyk – občanská výchova

**SPOLUPRÁCE UČITELE A PEDAGOGICKO-
-PSYCHOLOGICKÉ PORADNY**

**CO-OPERATION BETWEEN THE TEACHER
AND PEDAGOGICAL AND PSYCHOLOGICAL
COUNSELLING**

Diplomová práce: 09–FP–KPP– 44

Autor:

Lucie ŠMIRAUŠOVÁ

Podpis:

Vedoucí práce: PhDr. Vladimír Píša

Konzultant:

Počet

stran	Grafů	obrázků	tabulek	pramenů	příloh
85		31	31	10	4

V Liberci dne: 26. 4. 2011

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI

FAKULTA PŘÍRODOVĚDNĚ-HUMANITNÍ A PEDAGOGICKÁ

Katedra pedagogiky a psychologie

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(pro magisterský studijní program)

pro (diplomant): Lucie Šmirausová

adresa: náměstí Míru 638, 468 02 Rychnov u Jablonce nad Nisou

studijní obor (kombinace): anglický jazyk-občanská výchova

Název DP: **Spolupráce učitele a pedagogicko-psychologické poradny**

Název DP v angličtině: Co-operation between the teacher and Pedagogical and Psychological Counselling

Vedoucí práce: PhDr. Vladimír Píša

Konzultant:

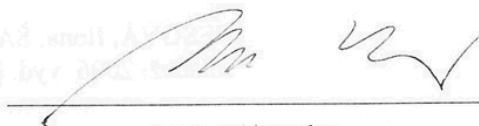
Termín odevzdání: prosinec 2010

Poznámka: Podmínky pro zadání práce jsou k nahlédnutí na katedrách. Katedry rovněž formulují podrobnosti zadání. Zásady pro zpracování DP jsou k dispozici ve dvou verzích (stručné, resp. metodické pokyny) na katedrách a na Děkanátě Fakulty přírodovědně-humanitní a pedagogické TU v Liberci.

V Liberci dne 14. dubna 2009

děkan

vedoucí katedry

Převzal (diplomant): LUCIE ŠMIRAUSOVÁ

Datum: 1. 6. 2009

Podpis:

Název DP: SPOLUPRÁCE UČITELE A PEDAGOGICKO-PSYCHOLOGICKÉ PORADNY

Vedoucí práce: PhDr. Vladimír Píša

Cíl: V systému péče o děti se speciálními vzdělávacími potřebami je nezastupitelná úzká spolupráce učitele (zejména 1. stupně) s odborníky v pedagogicko-psychologických poradnách. Cílem práce by mělo být zhodnotit dosavadní průběh této spolupráce, jak je dán vývojem školské politiky u nás, analyzovat problémy a potřeby obou stran při vzájemné spolupráci a komunikaci a navrhnout systémová zlepšení a opatření.

Požadavky: Stručný historický exkurs do vývoje systému pedagogicko-psychologického poradenství a výchovného poradenství u nás, porovnání s aktuálním stavem v jiných, zejména evropských zemích. Provést rešerši základní literatury a programových a legislativních dokumentů. V praxi analyzovat konkrétní spolupráci jedné či více pedagogicko-psychologické poraden s učitelkami 1. stupně, všimnout si problémů, možností a příležitostí. Stanovit doporučení pro praxi, vytvoření modelu efektivního fungování spolupráce..

Metody: Dotazníky vlastní konstrukce v rámci kvantitativního pedagogického výzkumu mezi učitelkami 1. stupně i zaměstnanci poraden. Detailní poznání jedné či více pedagogicko-psychologických poraden, studium a analýza dokumentace a způsobů práce. Rozhovory s odborníky a experty.

Literatura:

MATĚJČEK, Zdeněk. Dítě a rodina v psychologickém poradenství. 1992. vyd. Praha : SPN, 1992. 223 s. ISBN 80-04-25236-2.

NOVOSAD, Libor. Základy speciálního poradenství. 2006. vyd. Praha : Portál, 2006. 176 s. ISBN 80-7367-174-3.

PEŠOVÁ, Ilona, ŠAMALÍK, Miroslav. Poradenská psychologie pro děti a mládež. 2006. vyd. [s.l.] : Grada, 2006. 152 s. ISBN 80-247-1216-4.

ZELINKOVÁ, Olga. Pedagogická diagnostika a individuální vzdělávací program. Praha : Portál, 2007. 207 s. ISBN 978-80-7367-326-0.

ZELINKOVÁ, Olga. Poruchy učení : Specifické vývojové poruchy čtení, psaní dalších školních dovedností. 2003. přeprac. vyd. Praha : Portál, 2003. 264 s. ISBN 80-7178-800-7.

Čestné prohlášení

Název práce: Spolupráce učitele a pedagogicko-psychologické poradny
Jméno a příjmení autora: Lucie Šmirausová
Osobní číslo: P06100034

Byl/a jsem seznámen/a s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zejména § 60 – školní dílo.

Prohlašuji, že má diplomová práce je ve smyslu autorského zákona výhradně mým autorským dílem.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé diplomové práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li diplomovou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědom povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Diplomovou práci jsem vypracoval/a samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím diplomové práce a konzultantem.

Prohlašuji, že jsem do informačního systému STAG vložil/a elektronickou verzi mé diplomové práce, která je identická s tištěnou verzí předkládanou k obhajobě a uvedl/a jsem všechny systémem požadované informace pravdivě.

V Liberci dne: 26. 04. 2011

Lucie Šmirausová

PODĚKOVÁNÍ

Děkuji vedoucímu diplomové práce PhDr. Vladimíru Píšovi za odborné vedení a cenné rady. Poděkování také patří paní ředitelce a všem pracovníkům pedagogicko-psychologické poradny v Jablonci nad Nisou, kteří byli velmi vstřícní a věnovali mi čas.

ANOTACE

Diplomová práce popisuje činnost pedagogicko-psychologického poradenství. Práce je rozdělena na dvě části, teoretickou a praktickou. Teoretická část se zaměřuje na historii pedagogicko-psychologického poradenství u nás a na poradenský proces. Část praktická se zabývá hodnocením spolupráce mezi pedagogy základních škol a pedagogicko-psychologickými poradnami v České republice.

Klíčová slova: pedagogicko-psychologická poradna, diagnostika, poradenství, pedagog, spolupráce učitele a pedagogicko-psychologické poradny

ANNOTATION

My diploma thesis describes the activity of pedagogical and psychological counselling centre. The diploma thesis is divided into two parts, a theoretical part and a practical part. The theoretical part deals with the history of pedagogical and psychological counselling in the Czech Republic and it deals with the counselling process. The practical part deals with the evaluation of co-operation between primary school teachers and pedagogical and psychological counselling centres in the Czech Republic.

Keywords: pedagogical and psychological counselling, diagnostics, counselling, teacher, co-operation between teachers and pedagogical and psychological centres

ANNOTATION

Diese Arbeit beschreibt die Aktivitäten der pädagogischen und psychologischen Beratung. Die Arbeit ist in zwei Teile, theoretischen und praktischen Teil gegliedert. Der theoretische Teil konzentriert sich auf die Geschichte der pädagogischen und psychologischen Beratung für uns und Beratungsprozess. Der praktische Teil beschäftigt sich mit der Bewertung der Zusammenarbeit zwischen Grundschullehrern und pädagogischen und psychologischen Beratung in der Tschechischen Republik.

Stichwort: Pädagogischen und psychologischen Beratung, Diagnostik, Beratung, Lehrer, Zusammenarbeit zwischen Lehrer und pädagogischen und psychologischen Beratung

OBSAH

ÚVOD	12
1. VÝVOJ PEDAGOGICKO-PSYCHOLOGICKÉHO PORADENSTVÍ	13
1.1 Vývoj pedagogicko-psychologického poradenství v České republice	13
1.2 Poradenská oblast	14
2. PEDAGOGICKÁ DIAGNOSTIKA	19
2.1 Pedagogická diagnostika v českých zemích	19
2.2 Diagnostika a diagnóza	20
2.3 Pedagogická diagnostika a její typy	21
2.3.1 Diagnostika normativní	21
2.3.2 Diagnostika kriteriální	22
2.3.3 Diagnostika individualizovaná	22
2.3.4 Diagnostika diferenciální	22
2.4 Pedagogická diagnostika ve světě	22
2.5 Kdo může provádět diagnostiku?	23
3. PORADENSKÁ SLUŽBA	25
3.1 Cíle poradenské služby	25
3.2 Poradenská práce a její zásady	25
4. PORADENSTVÍ VE VELKÉ BRITÁNII	27
5. POPIS VÝZKUMU	29
5.1 Cíle dotazníkového šetření	29
5.2 Výzkumný vzorek	29
5.3 Metody výzkumu	29
5.4 Způsob zpracování získaných dat	29
5.5 Příprava výzkumu a časový průběh	30
6. POPIS DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ	31
6.1 Předpoklady dotazníkového šetření mezi pracovníky PPP	32
6.2 Dotazníkové šetření mezi pracovníky pedagogicko-psychologických poraden	33
6.2.1 Zastoupení jednotlivých krajů v dotazníkovém šetření mezi pracovníky pedagogicko-psychologických poraden	33
6.2.2 Zastoupení mužů a žen v pedagogicko-psychologických poradnách	34
6.2.3 Působení psychologů a speciálních pedagogů v poradnách	35
6.2.4 Hodnocení spolupráce	36
6.2.5 Hodnocení kvality podkladů pro vyšetření ze základní školy	38

6.2.6 Problematika školního psychologa.....	39
6.2.7 Problémy spolupráce PPP a základní školy.....	43
6.2.8 Fungující stránky spolupráce PPP a základní školy	46
6.2.9 Dostupnost PPP pro všechny spádové oblasti	48
6.2.10 Jak dlouho čekat na vyšetření?	50
6.2.11 Slabé stránky poradny	51
6.2.12 Materiální vybavení poraden	53
6.2.13 Zvýšení počtu klientů, kteří potřebují vyšetření v PPP	54
6.2.14 Přizpůsobení PPP moderním trendům.....	55
6.2.15 V čem konkrétně se přizpůsobila PPP moderním trendům?	56
6.2.16 Problémy, které PPP dokáže nejlépe řešit	57
6.3 Vyhodnocení předpokladů dotazníkového šetření mezi pracovníky PPP	59
6.4 Předpoklady dotazníkového šetření mezi pedagogy základních škol	60
6.5 Dotazníkové šetření mezi pedagogy základních škol.....	61
6.5.1 Zastoupení jednotlivých krajů v dotazníkovém šetření mezi pedagogy základních škol	61
6.5.2 Zastoupení pedagogických pracovníků v základních školách.....	62
6.5.3 Působení pedagogů v základních školách	63
6.5.4 Hodnocení spolupráce s pedagogicko-psychologickou poradnou	65
6.5.5 Problematika nesouhlasu s vyšetřením v pedagogicko-psychologické poradně	67
6.5.6 Hodnocení zpráv a doporučení z pedagogicko-psychologické poradny	69
6.5.7 Problematika školního psychologa.....	71
6.5.8 Dostupnost PPP pro všechny spádové oblasti	75
6.5.9 Jak dlouho čekat na vyšetření?	76
6.5.10 Slabé stránky poradny	78
6.5.11 Materiální vybavení poraden	80
6.5.12 Zvýšení počtu klientů, kteří potřebují vyšetření v PPP	81
6.5.13 Přizpůsobení PPP moderním trendům.....	82
6.5.14 V čem konkrétně se přizpůsobila PPP moderním trendům?	83
6.5.15 Problémy, které PPP dokáže nejlépe řešit	84
6.6 Vyhodnocení předpokladů dotazníkového šetření mezi pedagogy základních škol	85
7. VYHODNOCENÍ DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ MEZI PRACOVNÍKY PPP A PEDAGOGY ZÁKLADNÍCH ŠKOL	87

8. PRAKTICKÉ ZKUŠENOSTI Z NÁVŠTĚVY PEDAGOGICKO- PSYCHOLOGICKÉ PORADNY	91
9. ZÁVĚREČNÁ DOPORUČENÍ.....	94
10. ZÁVĚR.....	96
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	97
SEZNAM PŘÍLOH	
SEZNAM OBRÁZKŮ	
SEZNAM TABULEK	

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

Apod. a podobně

Obr. obrázek

PPP pedagogicko-psychologická poradna

SPU specifické poruchy učení

Tab. tabulka

Tzv. takzvaně

Viz. Jmenovitě

ÚVOD

Počet dětí a žáků se specifickými poruchami učení nebo chování, kteří potřebují odbornou péči, rok od roku stoupá. Pokud těmto dětem a žákům poskytneme včasnou pomoc, jsou ve většině případech schopni zapojit se plnohodnotně do běžného života. Pomoci a poradit mohou psychologové a speciální pedagogové v pedagogicko-psychologických poradnách. Nejen rodiče, ale i učitelé mohou v poradnách získat odborné rady a východiska z problémových situací. Pedagogicko-psychologické poradny se podílejí na vzdělávacím procesu dětí a žáků, a to především v situacích, ve kterých je žák nějakým způsobem znevýhodněn. Je velice důležité, aby vzájemná spolupráce mezi pedagogicko-psychologickou poradnou a pedagogem byla přínosná a efektivní.

V teoretické části se zmiňuji o vývoji pedagogicko-psychologického poradenství a pedagogické diagnostiky, který osvětluje práci učitele na základní škole. Praktická část je založena na dotazníkovém šetření. Tato část obsahuje kvantitativní výzkum, který je zaměřený na spolupráci učitele a pedagogicko-psychologické poradny. Výzkum byl proveden mezi pedagogy základních škol a mezi pracovníky pedagogicko-psychologických poraden ve všech krajích České republiky. Měla jsem možnost blíže se seznámit s činností pedagogicko-psychologické poradny v Jablonci nad Nisou, kde jsem byla přítomna u několika odborných vyšetření. Byla to pro mne velká zkušenost, které si velice cením. Na závěr své práce navrhuji několik doporučení, která by přispěla ke zlepšení a zkvalitnění spolupráce mezi učiteli základních škol a pedagogicko-psychologickými poradnami. Uvedená doporučení vznikla na základě výsledků mého kvantitativního výzkumu.

1. VÝVOJ PEDAGOGICKO-PSYCHOLOGICKÉHO PORADENSTVÍ

V úvodu bych se ráda zmínila o vzniku pedagogicko-psychologických poraden a také o vývoji pedagogicko-psychologického poradenství v České republice. V následujících kapitolách se pokusím přiblížit práci psychologů a speciálních pedagogů v pedagogicko-psychologických poradnách.

Základem pro vznik dnešních pedagogicko-psychologických poraden byl pokyn Ministerstva školství z roku 1967, kdy byla zřizována krajská odborná psychologicko-výchovná pracoviště. Od roku 1972 se pak poprvé setkáváme s názvem pedagogicko-psychologická poradna a ne psychologicko-výchovné pracoviště.¹

1.1 Vývoj pedagogicko-psychologického poradenství v České republice

Systém pedagogicko-psychologického poradenství v České republice funguje na základě vyhlášky č. 72/2005 Sb. o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních. Tato vyhláška současně charakterizuje poskytování poradenských služeb ve školství. Institut pedagogicko-psychologického poradenství, který je zřizován Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy České republiky, je metodickým pracovištěm zahrnujícím celou oblast výchovného poradenství. V pedagogicko-psychologických poradnách jsou jako zaměstnanci vedeni především psychologové, speciální pedagogové, sociální pracovníci a také v některých zařízeních je zavedena funkce metodika prevence.²

Školský zákon č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), definuje úlohu školských poradenských zařízení. „Školská poradenská zařízení zajišťují pro děti, žáky a studenty a jejich zákonné zástupce, pro školy a školská zařízení informační, diagnostickou, poradenskou a metodickou činnost, poskytují odborné speciálně pedagogické a pedagogicko-

¹ Portál školství a vzdělávání [online]. 2008. 2008 [cit. 2010-09-17]. Historie školního poradenství. Dostupné z WWW:

<http://app.edu.cz/portal/page?_pageid=33,273798&_dad=portal&_schema=PORTAL&_piref33_273801_3_273798_273798.instance_id=5292&_piref33_288170_33_273798_273798.instance_id=139303>.

² PEŠOVÁ, Ilona; ŠAMALÍK, Miroslav. *Poradenská psychologie pro děti a mládež*. Vyd. 1. Praha : Grada, 2006. 150 s. ISBN 80-247-1216-4, 11.

psychologické služby, preventivně výchovnou péči a napomáhají při volbě vhodného vzdělávání dětí, žáků nebo studentů a přípravě na budoucí povolání. Školská poradenská zařízení spolupracují s orgány sociálně-právní ochrany dětí a orgány péče o mládež a rodinu, zdravotnickými zařízeními, popřípadě s dalšími orgány a institucemi.“ (§ 116, citace). Všechna školská poradenská zařízení se řídí obecně závaznými právními předpisy, ale také zároveň musí dodržovat předpisy vydávané Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy České republiky přímo pro jejich činnost. Dále také tato zařízení musí být zapsána ve školském rejstříku.³

1.2 Poradenská oblast

Oblast, na kterou se zaměřují pedagogicko-psychologické poradny, je velmi široká a různorodá. Standardní činnosti jsou popsány v příloze vyhlášky č.72/2005 Sb. Tato zařízení jsou schopna pomoci nejen dětem, ale i dospívajícím jedincům. Poradenství se zaměřuje na různé vývojové fáze, ať už se jedná o časně dětství či ranou dospělost. Pracovníci, kteří pracují v pedagogicko-psychologických poradnách, tedy psychologové, musí být pečlivě seznámeni s vývojovou psychologií a dále by měli být obeznámeni s odlišnostmi a specifickými jednotlivých období vývoje. Pro pedagogicko-psychologické poradny je typické zaměření na problematiku dětí a mládeže, a to především od tří let věku dítěte, kdy dítě nastupuje do mateřské školy. Poradenská oblast se dále zaměřuje na žáky základních škol, studenty středních škol i na studenty vyšších odborných škol. Poradenská oblast je široká, můžeme ji klasifikovat na sféru výchovných problémů a sféru, kde převládají problémy ve vzdělávání nebo v procesu vyučovacím. Poradenská činnost ovšem není vymezena pouze zmiňovanými sférami, třebaže právě tyto sféry patří mezi klíčové. Rodiče, pedagogičtí pracovníci či různé instituce se mohou dotazovat na problémy, které se nemusejí týkat již zmíněných oblastí. Vedle pedagogicko-psychologických poraden existují speciálně pedagogická centra, která se zabývají především dětmi a dospívajícími, se specifickými potřebami. Centra můžeme rozdělit na: centra pro děti s vadami sluchu, centra pro děti s vadami zraku, centra pro děti s mentální retardací, centra pro děti s vadami řeči, centra pro děti s autismem a centra pro děti

³ PEŠOVÁ, Ilona; ŠAMALÍK, Miroslav. *Poradenská psychologie pro děti a mládež*. Vyd. 1. Praha : Grada, 2006. 150 s. ISBN 80-247-1216-4, 11.

s kombinovanými vadami.⁴ Následně bych zmínila vyhlášku o poskytování poradenských služeb č. 72/2005 Sb. :

I. V pedagogicko-psychologických poradnách (§ 5, citace):

(1) Poradna poskytuje služby pedagogicko-psychologického a speciálně pedagogického poradenství a pedagogicko-psychologickou pomoc při výchově a vzdělávání žáků.

(2) Činnost poradny se uskutečňuje ambulantně na pracovišti poradny a návštěvami zaměstnanců právnické osoby vykonávající činnost poradny ve školách a školských zařízeních.

(3) Poradna:

a) zjišťuje pedagogicko-psychologickou připravenost žáků na povinnou školní docházku a vydává o ní odborný posudek; doporučuje zákonným zástupcům a řediteli školy zařazení žáka do příslušné školy a třídy a vhodnou formu jeho vzdělávání; spolupracuje při přijímání žáků do škol; provádí psychologická a speciálně pedagogická vyšetření pro zařazení žáků do škol, tříd, oddělení a studijních skupin s upravenými vzdělávacími programy pro žáky se zdravotním postižením,

b) zjišťuje speciální vzdělávací potřeby žáků ve školách, které nejsou samostatně zřízené pro žáky se zdravotním postižením, a vypracovává odborné posudky a návrhy opatření pro školy a školská zařízení na základě výsledků psychologické a speciálně pedagogické diagnostiky,

c) poskytuje poradenské služby žákům se zvýšeným rizikem školní neúspěšnosti nebo vzniku problémů v osobnostním a sociálním vývoji, jejich zákonným zástupcům a pedagogickým pracovníkům vzdělávajícím tyto žáky, poskytuje poradenské služby zaměřené na vyjasňování osobních perspektiv žáků,

d) poskytuje metodickou podporu škole,

e) prostřednictvím metodika prevence zajišťuje prevenci sociálně patologických jevů, realizaci preventivních opatření a koordinaci školních metodiků prevence.

⁴ PEŠOVÁ, Ilona; ŠAMALÍK, Miroslav. *Poradenská psychologie pro děti a mládež*. Vyd. 1. Praha : Grada, 2006. 150 s. ISBN 80-247-1216-4, 11-12.

II. Ve speciálně pedagogických centrech (§ 6, citace):

(1) Centrum poskytuje poradenské služby žákům se zdravotním postižením a žákům se zdravotním znevýhodněním integrovaným ve školách a školských zařízeních, žákům se zdravotním postižením a žákům se zdravotním znevýhodněním ve školách, třídách, odděleních nebo studijních skupinách s upravenými vzdělávacími programy, žákům se zdravotním postižením v základních školách speciálních a dětem s hlubokým mentálním postižením.

(2) Žákům základních škol speciálních a školských zařízení jsou poradenské služby centra poskytovány pouze v rámci diagnostiky a kontrolní diagnostiky, v odůvodněných případech i v rámci speciální individuální nebo skupinové péče, kterou nezajišťuje škola nebo školské zařízení, kde je žák zařazen.

(3) Činnost centra se uskutečňuje ambulantně na pracovišti centra a návštěvami pedagogických pracovníků centra ve školách a školských zařízeních, případně v rodinách, v zařízeních pečujících o žáky se zdravotním postižením.

(4) Centrum:

a) zjišťuje speciální připravenost žáků se zdravotním postižením na povinnou školní docházku a speciální vzdělávací potřeby žáků se zdravotním postižením a žáků se zdravotním znevýhodněním, zpracovává odborné podklady pro integraci těchto žáků a pro jejich zařazení a přeřazení do škol a školských zařízení a pro další vzdělávací opatření,

b) zajišťuje speciálně pedagogickou péči a speciálně pedagogické vzdělávání pro žáky se zdravotním postižením a žáky se zdravotním znevýhodněním, kteří jsou integrováni nebo kterým je stanoven jiný způsob plnění povinné školní docházky,

c) vykonává speciálně pedagogickou a psychologickou diagnostiku a poskytuje poradenské služby se zaměřením na pomoc při řešení problémů ve vzdělávání, v psychickém a sociálním vývoji žáků se zdravotním postižením a žáků se zdravotním znevýhodněním, na zjištění individuálních předpokladů a vytváření podmínek pro uplatňování a rozvíjení schopností, nadání a na začleňování do společnosti,

d) poskytuje pedagogickým pracovníkům a zákonným zástupcům poradenství v oblasti vzdělávání žáků se zdravotním postižením,

e) poskytuje metodickou podporu škole.

III. Ve škole (§ 7, citace):

(1) Ředitel základní, střední a vyšší odborné školy zabezpečuje poskytování poradenských služeb ve škole zpravidla výchovným poradcem a školním metodikem prevence, kteří spolupracují zejména s třídními učiteli, učiteli výchov, případně s dalšími pedagogickými pracovníky školy. Poskytování poradenských služeb ve škole může být zajišťováno i školním psychologem nebo školním speciálním pedagogem.

(2) Ve škole jsou zajišťovány poradenské služby v rozsahu odpovídajícím počtu a vzdělávacím potřebám žáků školy zaměřené na:

- a) prevenci školní neúspěšnosti,*
- b) primární prevenci sociálně patologických jevů,*
- c) kariérové poradenství integrující vzdělávací, informační a poradenskou podporu vhodné volbě vzdělávací cesty a pozdějšímu profesnímu uplatnění,*
- d) odbornou podporu při integraci a vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, včetně žáků z jiného kulturního prostředí a žáků se sociálním znevýhodněním,*
- e) péči o vzdělávání nadaných a mimořádně nadaných žáků,*
- f) průběžnou a dlouhodobou péči o žáky s neprospěchem a vytváření předpokladů pro jeho snižování a*
- g) metodickou podporu učitelům při aplikaci psychologických a speciálně pedagogických poznatků a dovedností do vzdělávací činnosti školy.*

Ze zmíněných informací je zřejmé, že v pedagogicko-psychologických poradnách a ve speciálně pedagogických centrech je specializace nutná. Pro psychologa je samozřejmostí znalost problematických situací, která je odlišná od jeho/jejího běžného zaměření. Je nutné, aby psycholog byl schopen stanovit vhodný postup týkající se poradenství. Tento postup zahrnuje například odeslat dítěte či studenta do speciálních center. Psychologie, tak jako každý obor, dosahuje na stále nové poznatky. Neustále se objevují nejnovější diagnostické metody, které pomáhají s diagnostikou dítěte. Eventualita získávání informací pomocí moderních komunikačních technologií, mezi které patří především internet, se v moderním světě velmi rozšířila.

Psycholog během svého studia na vysoké škole získává jen základní poznatky, které je nutné v praxi dále zdokonalovat. Psycholog se s některými metodami obeznámí

výhradně informativně, až během dalšího studia je schopen určité metody použít během své praxe.⁵

⁵ PEŠOVÁ, Ilona; ŠAMALÍK, Miroslav. *Poradenská psychologie pro děti a mládež*. Vyd. 1. Praha : Grada, 2006. 150 s. ISBN 80-247-1216-4, 13-14.

2. PEDAGOGICKÁ DIAGNOSTIKA

Nedílnou součástí pedagogicko-psychologického poradenství je i pedagogická diagnostika. Není to jenom pedagogicko-psychologická poradna, která provádí pedagogickou diagnostiku, ale je to i učitel, který by měl být schopen identifikovat určitý problém, následně dát podnět k vyšetření v PPP a poté se podílet na řešení daného problému.

2.1 Pedagogická diagnostika v českých zemích

Pedagogická diagnostika má u nás dlouholetou tradici, která sahá až do dob Jana Amose Komenského. Již Jan Amos Komenský ve své knize *Informatorium školy mateřské* přemýšlel o tom, zda je vhodné či nevhodné pro dítě nastoupit do školy. Na začátku 20. století se o diagnostiku zasloužili J. V. Klíma, C. Stejskal a hlavně Václav Příhoda. Samotný výraz pedagogická diagnostika je výrazem mladým. To samé lze říci o pedagogické diagnostice jako o vědním oboru. V šedesátých letech 20. století se pedagogická diagnostika dostala do vědeckého zájmu, a to především v kontextu se změnami ve školském systému a také s rozmachem pedagogického poradenství. V průběhu šedesátých let bylo v Bratislavě založeno specializované pracoviště *Psychodiagnostické a didaktické testy*, které působilo po celém Československu. Touto otázkou se intenzivně zabývala Zuzana Maydlová a výsledkem je její publikace, která slouží hlavně pro výchovné poradce. Právě Maydlová používá termín pedagogicko-psychologická diagnostika jako: „*Pedagogicko-psychologická diagnostika ve škole není tedy pouze jednorázové zjištění určitých osobnostních vlastností žáka, ale je nezbytnou součástí každodenní soustavné práce a spolupráce všech učitelů.*“ (Maydlová, 1980, str. 9). Chráška pedagogicko-psychologickou diagnostiku charakterizuje následovně: „*Pedagogická diagnostika je speciální pedagogická disciplína, která se zabývá objektivním zjišťováním, posuzováním a hodnocením vnitřních a vnějších podmínek i průběhu a výsledků výchovně-vzdělávacího procesu. Na základě těchto zjištění jsou potom vyslovovány prognostické úvahy a navrhována pedagogická opatření.*“ (Chráška, 1988, str. 5).⁶

⁶ ZELINKOVÁ, Olga. *Pedagogická diagnostika a individuální vzdělávací program*. Vyd. 2. Praha : Portál, 2007. 208 s. ISBN 978-80-7367-326-0, 10-11.

V 21. století je především intenzivně vyzdvižována diagnostická kompetence učitelů základních škol, což by mělo přispět ke zkvalitnění práce s žáky.⁷

2.2 Diagnostika a diagnóza

„Pedagogická diagnostika je komplexní proces, jehož cílem je poznávání, posuzování a hodnocení vzdělávacího procesu a jeho aktérů.“ (Zelinková, 2007, str. 12). Jde o zaměření především na stránku obsahovou a stránku procesuální. Pokud se zaměříme na stránku obsahovou, tak pod tímto pojmem si můžeme představit zjištění úrovně návyků, dovedností a také vědomostí, kterých bylo dosaženo u žáků. Druhou stránkou, kterou jsem uvedla, je stránka procesuální, která je zejména zaměřena na emocionálně-sociální úroveň žáků. Dále je zjišťován průběh procesu výchovy a vzdělávání. Pokud je žák ve škole neúspěšný, je to pedagog, který by měl diagnostikovat úroveň psychických funkcí žáka, které by mohly být příčinou při osvojování vědomostí a dovedností. Tato diagnostika je dále doplněna o údaje týkající se dítěte, tedy údaji anamnestickými, ale také údaji o rodině dítěte a údaji o institucích, ve kterých má žák určitou úlohu.⁸ Jako příklad bych uvedla zájmové kroužky, které žák navštěvuje ve svém volném čase, a které mohou sehrát důležitou roli při diagnostice.

Pedagog, jakožto hlavní aktér pedagogické diagnostiky, musí diagnostikovat svoji práci, tedy práci učitele a také metodické postupy, které během své práce používá. Samozřejmostí, jako součást pedagogické diagnostiky je hodnocení a klasifikace žáka. Aby pedagog mohl správně diagnostikovat žáka, je nutné, aby sledoval samotný proces a nejenom výsledek. Dobrý pedagog by měl posuzovat především pozitivní momenty a nejen ty negativní.⁹

Myslím si, že pokud se pedagog zaměří na pozitivní stránky ve vývoji dítěte, je schopen zvolit ten nejvhodnější přístup ke konkrétnímu dítěti. Pokud pedagog použije při diagnostice pouze negativní stránky žáka, může být diagnostika subjektivní, zkreslená, v nejhorším případě zcela chybná. Chybná diagnostika může způsobit to, že si pedagog

⁷ ZELINKOVÁ, Olga. *Pedagogická diagnostika a individuální vzdělávací program*. Vyd. 2. Praha : Portál, 2007. 208 s. ISBN 978-80-7367-326-0, 11.

⁸ ZELINKOVÁ, Olga. *Pedagogická diagnostika a individuální vzdělávací program*. Vyd. 2. Praha : Portál, 2007. 208 s. ISBN 978-80-7367-326-0, 12.

⁹ ZELINKOVÁ, Olga. *Pedagogická diagnostika a individuální vzdělávací program*. Vyd. 2. Praha : Portál, 2007. 208 s. ISBN 978-80-7367-326-0, 12.

zvolí nevhodný či zcela špatný přístup k žákovi, což může negativně působit na jeho další vývoj.

Pedagog by si měl uvědomit, že pojem pedagogická diagnostika není testování dovedností, vědomostí a návyků dítěte a podobně pojem pedagogická diagnóza by neměla být žádným „štítkem“, který by ostatní pedagogy varoval. V ideálním případě by na školách mělo docházet k diagnostice, která by samozřejmě uznávala dítě jako osobnost a také jeho pracovní tempo. Na druhou stranu si položíme otázku, zda je opravdu nutné stanovit u dítěte diagnózu? Diagnóza je důležitá zejména mezi odborníky, aby se mezi sebou byli schopni domluvit. Můžeme říci, že stanovení diagnózy je výrazně ovlivněno mírou vědomostí a především zkušenostmi odborníků, kteří participují na jejím stanovení. Ve školském systému 21. století je u některých jedinců zcela nezbytné diagnózu stanovit. Pokud odborník diagnostikuje u dítěte určitou specifickou poruchu učení, je nutno vypracovat individuální vzdělávací plán, podle kterého probíhá výuka, a dále je také nutná individuální péče ze strany pedagoga. V některých případech se může setkat s negativními následky. V některých případech, kdy je stanoven individuální vzdělávací plán, žák sám nebo rodiče žáka používají stanovení diagnózy jako prostředek výmluv. Za těmito výmluvami je skryto „nicnedělání“ a také zbavení se odpovědnosti za školní výsledky dítěte, a to nejenom ze strany rodičů, ale někdy i ze strany učitelů. Odborný pracovník pedagogicko-psychologické poradny by měl vždy pečlivě zvážit určení diagnózy u dětí mladšího školního věku, neboť v tomto období hrozí nebezpečí ztotožnění se s diagnózou, děti se výrazně podceňují nebo dokonce dochází k velmi silnému vnímání své odlišnosti.¹⁰

2.3 Pedagogická diagnostika a její typy

2.3.1 Diagnostika normativní

V tomto typu pedagogické diagnostiky je výsledek konkrétního jedince v dané zkoušce porovnáván s výsledky části populace v identické zkoušce. Daný vzorek může být národní či dílčí. Diagnostika normativní slouží především jako požadavek společnosti.

¹⁰ ZELINKOVÁ, Olga. *Pedagogická diagnostika a individuální vzdělávací program*. Vyd. 2. Praha : Portál, 2007. 208 s. ISBN 978-80-7367-326-0, 12-14.

Výsledky odpovídají na otázky, zda dítě nezaostává za svými vrstevníky, a také pomáhají dítěti posoudit možnosti studia.¹¹

2.3.2 Diagnostika kriteriální

V kriteriální diagnostice jde o porovnání s určitými objektivními úkoly. Jako příklad bych uvedla: zvládá nebo nezvládá dítě násobilku do deseti?, zvládá nebo nezvládá si připravit aktovku na druhý den? Zkoušky spějí k určení úrovně, kterou dítě momentálně dosahuje.¹²

2.3.3 Diagnostika individualizovaná

Diagnostika individualizovaná se zabývá hodnocením dítěte ve vztahu k sobě samému, neporovnává dítě s vrstevníky, ani se spolužáky ve třídě. Tento typ diagnostiky je nutný především u dětí handicapovaných, dále u dětí neúspěšných, ale také u dětí, které nějakým způsobem ztratily motivaci k učení.¹³

2.3.4 Diagnostika diferenciální

Tento typ pomáhá rozlišit obtíže, které mohou mít podobné projevy, ale jejich příčiny mohou být různé. Jako příklad můžeme uvést nekázeň ve třídě a nutnost pohybové aktivity, což může být náznak ADHD, ale také nedostatečné výchovné vedení.¹⁴

2.4 Pedagogická diagnostika ve světě

V Německu pedagogická diagnostika formulovala oblast působnosti dokonce až v posledních desetiletích. Nejprve byla součástí psychologie, ale během doby se začala výrazně odlišovat právě od psychologie. V dnešní době můžeme říci, že pedagogická diagnostika zahrnuje veškeré diagnostické činnosti, které mají vliv na ovlivňování jedince během učení individuálního nebo skupinového. Je zde snaha o zjišťování podmínek

¹¹ ZELINKOVÁ, Olga. *Pedagogická diagnostika a individuální vzdělávací program*. Vyd. 2. Praha : Portál, 2007. 208 s. ISBN 978-80-7367-326-0, 14.

¹² ZELINKOVÁ, Olga. *Pedagogická diagnostika a individuální vzdělávací program*. Vyd. 2. Praha : Portál, 2007. 208 s. ISBN 978-80-7367-326-0, 14.

¹³ ZELINKOVÁ, Olga. *Pedagogická diagnostika a individuální vzdělávací program*. Vyd. 2. Praha : Portál, 2007. 208 s. ISBN 978-80-7367-326-0, 14-15.

¹⁴ ZELINKOVÁ, Olga. *Pedagogická diagnostika a individuální vzdělávací program*. Vyd. 2. Praha : Portál, 2007. 208 s. ISBN 978-80-7367-326-0, 15.

procesu vyučování a také učení se. Ze zjištěných předpokladů a podmínek se snaží analyzovat proces učení se, vytyčit výsledky téhož procesu a následně optimalizovat daný proces učení.¹⁵

V USA se v roce 1994 americký vědec Lazear zabýval porovnáním staršího a nového pojetí diagnostiky. Staré pojetí diagnostiky hovoří o tom, že se žáci mohou učit stejným způsobem, jelikož se od sebe neliší. Pak také průběh vyučování a testy mohou být stejné. Stejně testy psané tužkou na papír jsou jediným a hlavním vědomostním ukazatelem žáků a jako jediné jsou platné k hodnocení. A pouze tím, že žáka budeme takto testovat, získáme objektivní hodnocení. Nové pojetí diagnostiky se na tyto argumenty dívá zcela odlišně. Říká, že každý žák je jedinečný a „samozřejmě“ se od sebe navzájem liší, proto by testy a vyučování měly být individualizované. Během vyučovacího procesu je možné hodnotit výkony žáků různými testovacími nástroji, které mohou přispět k přesnějšímu a správnému určení úrovně vědomostí a dovedností. Portfolio, které si sám žák vytvoří a které bude sloužit k uchovávání různých druhů testů a jiných nástrojů hodnocení, utvoří konkrétnější obraz prospěchu žáka. Americká diagnostika je výhradně zaměřena na testování a jsou to právě testy, které jsou součástí školní docházky každého žáka. V České republice většinou přetrvává tradice velké subjektivity učitelů při hodnocení žáků, a proto je zde v posledních letech snaha o větší objektivitu, což mělo za následek zavedení jednotné státní maturity.¹⁶

2.5 Kdo může provádět diagnostiku?

Diagnostika není pouze součástí psychologie, pedagogiky či lékařských věd. Na diagnostice se mohou podílet všichni, co se jen zamýšlejí nad dítětem, ať jen svými znalostmi či specializací. Dokonce i rodiče v domácím prostředí mohou laicky diagnostikovat své dítě. Stačí, když se zamyslí nad otázkami typu: Proč moje dítě zlobí? Proč si doma samo nehraje? Proč dostalo špatnou známku?¹⁷

¹⁵ ZELINKOVÁ, Olga. *Pedagogická diagnostika a individuální vzdělávací program*. Vyd. 2. Praha : Portál, 2007. 208 s. ISBN 978-80-7367-326-0, 16.

¹⁶ ZELINKOVÁ, Olga. *Pedagogická diagnostika a individuální vzdělávací program*. Vyd. 2. Praha : Portál, 2007. 208 s. ISBN 978-80-7367-326-0, 17-18.

¹⁷ ZELINKOVÁ, Olga. *Pedagogická diagnostika a individuální vzdělávací program*. Vyd. 2. Praha : Portál, 2007. 208 s. ISBN 978-80-7367-326-0, 23.

Diagnostika ve školském systému je zastoupena rodinou, třídou, školou, pedagogicko-psychologickou poradnou nebo zájmovými organizacemi. Pokud jde o zastoupení profesní, pak se jedná o rodiče s různorodou úrovní znalostí nebo zájmů, pedagogy, psychology, sociální pracovníce, lékaře a v neposlední řadě také vedoucí zájmových kroužků. Také můžeme diagnostický proces charakterizovat z hlediska času a to následovně jako krátkodobý a dlouhodobý. Jakýkoli zmíněný proces má své určité rysy, které by se měly vzájemně doplňovat. Například diagnostika ve školní třídě je procesem dlouhodobým a ve většině případech jde o pozorování dítěte v obvyklých situacích ve škole. Tyto situace mohou být různorodé. Od zážitku, který přináší úspěch či neúspěch, až po demotivaci dítěte. Oproti tomu diagnostika v pedagogicko-psychologické poradně má jiný charakter. Jde o odlišné prostředí, na které dítě není zvyklé a také individuální vyšetření může mít na dítě jak pozitivní, tak i negativní vliv. Je zajímavé porovnat diagnostiku ve dvou odlišných prostředích a položit si otázku co způsobilo rozdíly v chování dítěte. Pokud diagnostiku provádí rodič, můžeme říci, že se jedná o diagnostiku subjektivní, jelikož rodič se za každou cenu snaží svému dítěti pomoci a ochránit ho. Pokud se zaměříme na vedoucího zájmového kroužku, tak jeho hodnocení nebude také zcela objektivní, protože dítě dochází do zájmového kroužku dobrovolně a vedoucí ho sleduje při aktivitě, kterou si samo dobrovolně vybralo.¹⁸

Dítě je posuzováno ze specifického pohledu každou zmíněnou profesí, kterou jsem uvedla v předchozím odstavci. Je nutná správná interpretace zjištění rodičů a také odborníků a vyhodnotit z ní závěry, které pomohou pochopit vnímání dítěte a také přispějí k volbě vhodných metod a přístupů.¹⁹

¹⁸ ZELINKOVÁ, Olga. *Pedagogická diagnostika a individuální vzdělávací program*. Vyd. 2. Praha : Portál, 2007. 208 s. ISBN 978-80-7367-326-0, 23-24.

¹⁹ ZELINKOVÁ, Olga. *Pedagogická diagnostika a individuální vzdělávací program*. Vyd. 2. Praha : Portál, 2007. 208 s. ISBN 978-80-7367-326-0, 24.

3. PORADENSKÁ SLUŽBA

3.1 Cíle poradenské služby

Cíle poradenského úsilí můžeme rozdělit do tří rovin. Musíme dodat, že neexistují pevné hranice, naopak jednotlivé roviny se mohou vzájemně prolínat. První rovinou je „rovina obecná“²⁰, ve které se poradenská služba snaží, aby její klienti dosáhli zdraví. Do obecné roviny může patřit také napomáhání přijetí dítěte do společnosti. Druhou rovinu tvoří „díličí cíle nebo speciální cíle“²¹, které se snaží o změnu ve vztahu rodičů a dítěte v otázce výchovných praktik. Třetí a poslední rovinou je „rovina individuálních cílů“²², pro kterou je charakteristická oblast konkrétních opatření konkrétního jedince.²³

3.2 Poradenská práce a její zásady

Prvním a poměrně základním bodem je navození spolupráce mezi dítětem, které přišlo na vyšetření, a jeho vychovatelem. Tato spolupráce je velmi důležitá, protože s její pomocí bude docházet k nápravě nebo se budou uplatňovat určitá opatření. Dalším bodem je „pravda s perspektivou“²⁴ Pokud dochází k zatajování či zkreslování pravdy, pak nelze účelně spolupracovat. Může to být překážka ve spolupráci. Na druhou stranu pravdu musíme sdělovat velice opatrně, aby nezpůsobila příjemci velkou bolest. V tomto bodě je důležitý výhled do budoucna, což znamená předložení možných výhledů do budoucna. Třetí bod navazuje na budoucnost, která byla zmíněna u bodu dva. Je jasné, že výhled do budoucna musí být realistický a měl by být určitým způsobem podložen. Čtvrtým a

²⁰ MATĚJČEK, Zdeněk. *Dítě a rodina v Psychologickém poradenství*. Vyd. 1. Praha : Státní pedagogické nakladatelství, 1992. 223 s. ISBN 80-04-25236-2, 9.

²¹ MATĚJČEK, Zdeněk. *Dítě a rodina v Psychologickém poradenství*. Vyd. 1. Praha : Státní pedagogické nakladatelství, 1992. 223 s. ISBN 80-04-25236-2, 9.

²² MATĚJČEK, Zdeněk. *Dítě a rodina v Psychologickém poradenství*. Vyd. 1. Praha : Státní pedagogické nakladatelství, 1992. 223 s. ISBN 80-04-25236-2, 11.

²³ MATĚJČEK, Zdeněk. *Dítě a rodina v Psychologickém poradenství*. Vyd. 1. Praha : Státní pedagogické nakladatelství, 1992. 223 s. ISBN 80-04-25236-2, 11.

²⁴ MATĚJČEK, Zdeněk. *Dítě a rodina v Psychologickém poradenství*. Vyd. 1. Praha : Státní pedagogické nakladatelství, 1992. 223 s. ISBN 80-04-25236-2, 12.

posledním bodem v zásadách poradenské práce je „rozumět znamená pomáhat“²⁵. Porozumět problému je základním a velmi důležitým cílem. Pokud porozumíme problematice, která se týká konkrétního jedince, jsme schopni mu určeným způsobem pomoci a tím můžeme přispět k jeho integraci do společnosti.²⁶

²⁵ MATĚJČEK, Zdeněk. *Dítě a rodina v Psychologickém poradenství*. Vyd. 1. Praha : Státní pedagogické nakladatelství, 1992. 223 s. ISBN 80-04-25236-2, 12.

²⁶ MATĚJČEK, Zdeněk. *Dítě a rodina v Psychologickém poradenství*. Vyd. 1. Praha : Státní pedagogické nakladatelství, 1992. 223 s. ISBN 80-04-25236-2, 12.

4. PORADNESTVÍ VE VELKÉ BRITÁNII

Funkce odborného poradce ve školách ve Velké Británii vznikla za účelem pomoci dětem, které mají nějaké osobní problémy. Je nutné zmínit, že i učitel dokáže do jisté míry tuto funkci zastávat. Při řešení některých se učitel můžete dostat do rozporu, kde na jedné straně představuje autoritu školy, na straně druhé by měl jednat jako nestranný poradce. Aby se předešlo tomuto dilema, škola zaměstnává odborného poradce, který se zabývá pouze poradenskými problémy. Někteří učitelé přiznávají, že přítomnost tohoto člena sboru v nich částečně vyvolává určitou nejistotu. Domnívají se, že může nastat problém v oblasti utajování důležitých informací. Pokud by k tomu došlo, mohla by být částečně ohrožena autorita učitele.²⁷

Nejdůležitější vlastností odborného poradce je důvěryhodnost. Důraz na tuto vlastnost je kladen záměrně, protože pokud žák nemá důvěru ke svému poradci, nemůže se mu svěřit se svým problémem. Důvěru může odborný poradce získat tím, že si na začátku každého sezení stanoví s klientem určitá pravidla. Tato pravidla lze porušit pouze v tom případě, se jedná o zájmy dítěte. Dále by měl být odborný poradce sympatický, což znamená, že by měl chápat problém a chtít klientovi s problémem pomoci.²⁸

Je zřejmé, že funkce odborného poradce ve Velké Británii a školního psychologa v České republice je značně odlišná. Funkci školního psychologa u nás většinou zastupuje učitel, který má snížený úvazek a ve zbytku času se věnuje práci s problémovými žáky. Ve Velké Británii není odborný poradce součástí pedagogického sboru a věnuje se pouze otázkám, které souvisí s jeho kompetencemi.

²⁷ FONTANA, David. *Psychologie ve školní praxi : Příručka pro učitele*. Vyd. 3. Praha : Portál, 2010. 384 s. ISBN 978-80-7367-725-1, 317.

²⁸ FONTANA, David. *Psychologie ve školní praxi : Příručka pro učitele*. Vyd. 3. Praha : Portál, 2010. 384 s. ISBN 978-80-7367-725-1, 320.

Úvod k praktické části

V praktické části jsem se zaměřila na kvantitativní výzkum, expertní rozhovory a analýzu dokumentace pedagogicko-psychologické poradny. Největší část v mé diplomové práci jsem věnovala rozboru kvantitativního výzkumu. Pro tento výzkum jsem si zvolila on-line dotazníky, které jsem se snažila rozeslat do všech krajů České republiky. Před samotným výzkumem jsem se obávala počtu vrácených a vyplněných dotazníků, zda mi počet bude stačit k utvoření objektivních závěrů. Velice mne překvapila ochota pracovníků poraden a učitelů základních škol, kteří si našli čas a dotazníky vyplnili.

5. POPIS VÝZKUMU

5.1 Cíle dotazníkového šetření

Cílem mého kvantitativního výzkumu bylo zjistit, jak pracovníci pedagogicko-psychologických poraden hodnotí spolupráci s pedagogy základních škol a naopak jaký mají názor na spolupráci s pedagogicko-psychologickou poradnou učitelé. Dále jsem se zaměřila na kvalitu služeb a kvalitu vybavení jednotlivých PPP. Snažila jsem se položit jak pracovníkům poraden, tak i pedagogickým pracovníkům podobné a někdy dokonce totožné otázky, abych na závěr mohla porovnat a zhodnotit jejich názory.

5.2 Výzkumný vzorek

Jako výzkumný vzorek jsem si zvolila pedagogicko-psychologické poradny v celé České republice, protože jsem chtěla zjistit, jak se v odpovědích liší jednotlivé kraje. Dále jsem také za podobným účelem oslovila vybrané školy v různých krajích.

5.3 Metody výzkumu

Pro svůj výzkum jsem si zvolila metodu dotazníkového šetření, která se skládala z uzavřených a polouzavřených otázek, těch bylo 15 pro pracovníky pedagogicko-psychologických poraden a 13 pro pedagogické pracovníky. Tuto metodu výzkumu, tedy dotazníkové šetření, jsem si vybrala vzhledem k pracovní vytíženosti pracovníků PPP a také samozřejmě učitelů základních škol, pro časovou nenáročnost a v neposlední řadě pro anonymitu dotazovaných. Dále jsem také provedla expertní rozhovory s pracovníky pedagogicko-psychologické poradny v Jablonci nad Nisou. Po dobu pěti dnů jsem navštěvovala pedagogicko-psychologickou poradnu v Jablonci nad Nisou, kde jsem byla přítomna u několika odborných vyšetření, dále jsem studovala a analyzovala dokumentaci způsobu práce psychologů a speciálních pedagogů.

5.4 Způsob zpracování získaných dat

V dotaznících jsem vyhodnotila každou otázku zvlášť, nejdříve otázky v dotazníku pro pracovníky PPP a následně otázky v dotazníku pro učitele základních škol.

5.5 Příprava výzkumu a časový průběh

Nejprve jsem sestavila dotazník pro pracovníky pedagogicko-psychologických poraden, který jsem zkonzultovala s paní ředitelkou pedagogicko-psychologické poradny v Jablonci nad Nisou. Následně jsem umístila dotazník na webové stránky a obeslala e-mailem PPP po celé České republice s úvodním dopisem a žádostí o vyplnění. Podobně jsem postupovala u dotazníků pro pedagogy základních škol. Dotazníky na webových stránkách byly přístupné od února do poloviny března. Celkově jsem obdržela 376 vyplněných dotazníků.

6. POPIS DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ

Pro informace, které jsem chtěla získat a následně porovnat, jsem použila dotazníky vlastní konstrukce. První dotazník byl určen pedagogickým pracovníkům základních škol a to především pedagogickým pracovníkům prvního stupně. Druhý dotazník byl zaslán pracovníkům pedagogicko-psychologických poraden. Prvním cílem dotazníkového šetření bylo získat relevantní informace o spolupráci základních škol, především pedagogických pracovníků a pedagogicko-psychologických poraden. Druhým cílem dotazníkového šetření by mělo být zhodnocení dosavadní spolupráce mezi základními školami a pedagogicko-psychologickými poradnami, a také analyzování problémů a potřeb obou stran při vzájemné spolupráci a komunikaci.

Vytvořila jsem internetové stránky, na kterých byl dotazník umístěn jeden a půl měsíce. Dotazník jsem záměrně vytvořila on-line, jelikož v dnešní moderní a uspěchané době mají učitelé i pracovníci pedagogicko-psychologických poraden „plné ruce práce“. Proto jsem se snažila o to, aby vyplňování dotazníku zabralo co možná nejméně času. Vyplňování dotazníků bylo samozřejmě dobrovolné a anonymní. Snažila jsem se oslovit všechny kraje v České republice, tedy 14 krajů. V celé České republice existuje přibližně 96 pedagogicko-psychologických poraden a k tomu ještě přibližně 40 detašovaných pracovišť. Pokusila jsem se oslovit většinu pedagogicko-psychologických poraden pomocí jejich elektronických poštovních adres. Velice mě překvapila ochota psychologů a speciálních pedagogů, jelikož jsem dostala odpovědi z většiny zmíněných krajů. Celkový počet dotazníků z pedagogicko-psychologických poraden byl 104. Některé kraje jsou zastoupeny větším počtem doručených dotazníků než jiné kraje.

Stejný záměr jsem měla i s dotazníky pro pedagogy základních škol, to znamená, že jsem též oslovila školy ve všech krajích České republiky a mou snahou bylo získat odpovídající informace. V každém kraji jsem se snažila oslovit více škol, vybírala jsem školy nejen ve městech, ale i školy na vesnicích. Podařilo se mi získat odpovědi na mé otázky ze všech krajů naší republiky. Překvapila mě především ochota a přístup pedagogů prvního stupně základních škol, protože jsem opravdu nečekala takové množství vyplněných dotazníků. Za přibližně dva týdny jsem obdržela 272 vyplněných dotazníků od pedagogických pracovníků základních škol.

Dotazník pro psychology a speciální pedagogy obsahoval, jak jsem již dříve uvedla, 15 otázek, v některých otázkách byla pouze jedna možnost odpovědi, v některých naopak

více možností. V některých otázkách mohli dotazovaní odpovědět vlastními slovy. Dotazník pro pedagogy základních škol byl sestaven z 13 otázek, které byly velmi podobné otázkám pro pracovníky pedagogicko-psychologických poraden.

6.1 Předpoklady dotazníkového šetření mezi pracovníky PPP

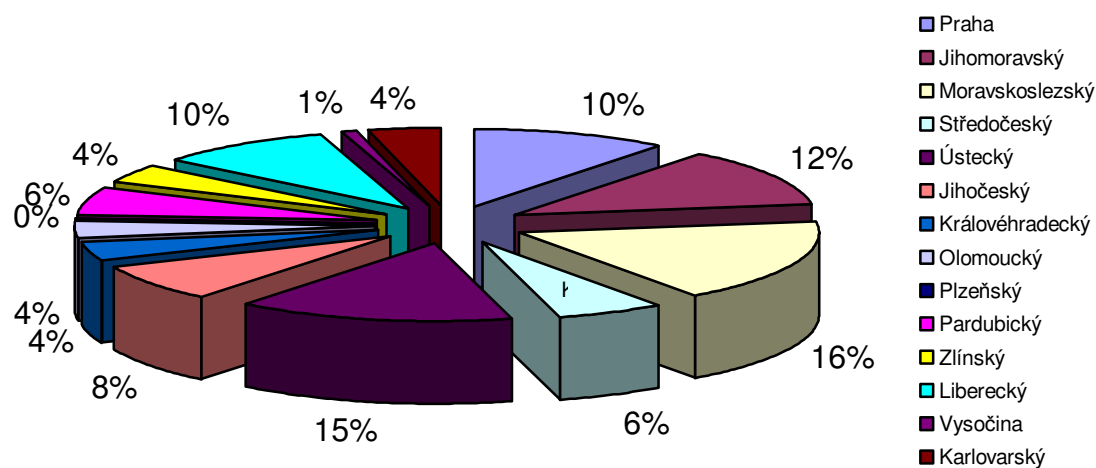
Před vlastním dotazníkovým šetřením jsem si stanovila tyto výchozí předpoklady:

- 1) různorodou délku praxe odborníků PPP s významným podílem zkušenějších zaměstnanců (viz. otázka číslo 1 v dotazníku pro psychology a speciální pedagogy)
Usuzuji tak z osobní návštěvy pedagogicko-psychologické poradny v Jablonci nad Nisou.
- 2) spíše kladné hodnocení spolupráce pedagogicko-psychologické poradny s pedagogy základních škol (viz. otázka číslo 2 v dotazníku pro psychology a speciální pedagogy)
- 3) spíše dobré hodnocení podkladů posílaných pedagogy základních škol do PPP (viz. otázka číslo 3 v dotazníku pro psychology a speciální pedagogy)
- 4) společný zájem PPP a pedagogů základních škol na posílení pozic školního psychologa
(viz. otázka číslo 4 v dotazníku pro psychology a speciální pedagogy)
- 5) spíše záporné hodnocení délky objednávací lhůty (viz. otázka číslo 9 v dotazníku pro psychology a speciální pedagogy)
Myslím si, že je všeobecně nedostatek psychologů a speciálních pedagogů, proto mohou být objednávací lhůty velmi dlouhé.
- 6) spíše kladné hodnocení materiálního vybavení v PPP (viz. otázka číslo 11 v dotazníku pro psychology a speciální pedagogy)
- 7) zvýšení počtu žáků, kteří potřebují odborné vyšetření (viz. otázka číslo 12 v dotazníku pro psychology a speciální pedagogy)
- 8) přizpůsobení PPP moderním trendům (viz. otázka číslo 13 v dotazníku pro psychology a speciální pedagogy)

V následující kapitole se pokusím o co možná nejpresnější rozbor jednotlivých otázek, jak u dotazníku pro psychology a speciální pedagogy, tak i u dotazníku pro pedagogy základních škol.

6.2 Dotazníkové šetření mezi pracovníky pedagogicko-psychologických poraden

6.2.1 Zastoupení jednotlivých krajů v dotazníkovém šetření mezi pracovníky pedagogicko-psychologických poraden

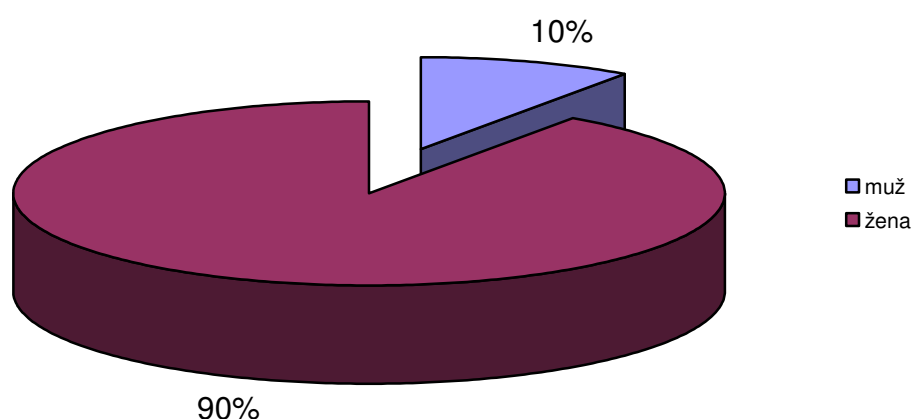
Obr.1 Zastoupení krajů

KRAJ	POČET DOTAZOVANÝCH	PROCENTO%
Praha	11	10%
Jihomoravský	13	12%
Moravskoslezský	18	16%
Středočeský	6	6%
Ústecký	16	15%
Jihočeský	8	8%
Královéhradecký	4	4%
Olomoucký	4	4%
Plzeňský	0	0%
Pardubický	6	6%
Zlínský	4	4%
Liberecký	10	10%
Vysočina	1	1%
Karlovarský	4	4%

Tab.1 Zastoupení krajů

Tento graf znázorňuje počet vyplněných dotazníků v jednotlivých krajích. Počty vyplněných dotazníků se v jednotlivých krajích výrazně liší. Například největší zastoupení má kraj Moravskoslezský následovaný krajem Ústeckým. Nejmenší počet dotazníků jsem obdržela z kraje Vysočina. Musím bohužel říci, že z kraje Plzeňského jsem neobdržela ani jeden vyplněný dotazník, ačkoli jsem pedagogicko-psychologickou poradnu v tomto kraji kontaktovala.

6.2.2 Zastoupení mužů a žen v pedagogicko-psychologických poradnách

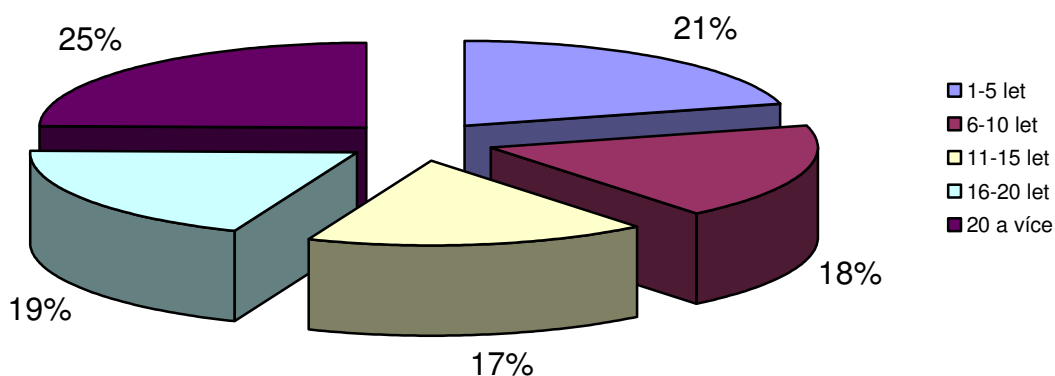
Obr.2 Zastoupení pohlaví

MOŽNOSTI	POČET DOTAZOVANÝCH	PROCENTO %
muž	10	10%
žena	93	90%

Tab.2 Zastoupení pohlaví

Z tohoto grafu je jasně vidět zastoupení mužů a žen v pedagogicko-psychologických poradnách. Z vyplněných dotazníků vyplývá, že pouze 10% tvoří muži působící jako psychologové či speciální pedagogové. Naopak 90% dotazovaných jsou ženy. Celkový věkový průměr dotazovaných činí 44 let, přesněji u mužů je to 47 let a u žen 43 let. Z těchto čísel je jasně vidět, že se většinou jedná o psychology či speciální pedagogy, kteří mají bohaté zkušenosti ve svém oboru.

6.2.3 Působení psychologů a speciálních pedagogů v poradnách

Obr.3 Vyhodnocení otázky č. 1

MOŽNOSTI	POČET DOTAZOVANÝCH	PROCENTO %
1-5 let	22	21%
6-10 let	19	18%
11-15 let	18	17%
16-20 let	20	19%
20 a více let	26	25%

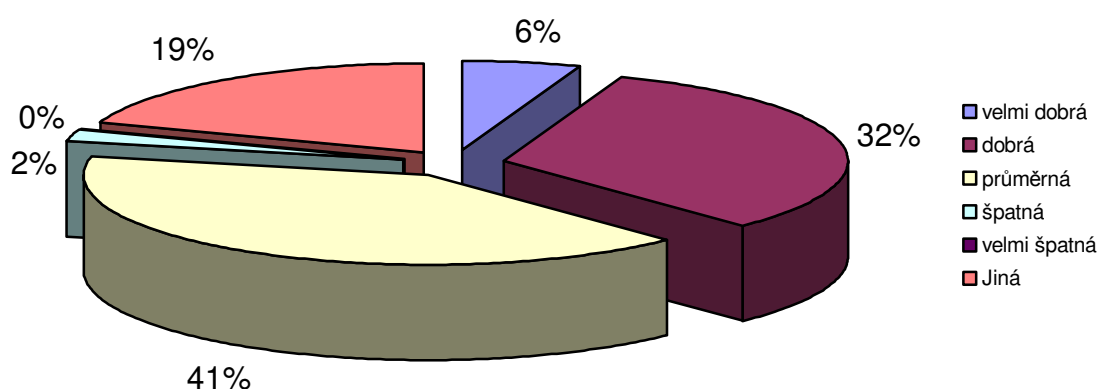
Tab. 3 Vyhodnocení otázky č. 1

První otázkou v dotazníku pro psychology a speciální pedagogy jsem se chtěla dozvědět, jak dlouho jednotliví pracovníci poraden pracují v poradnách: 25% dotazovaných pracuje v pedagogicko-psychologické poradně dvacet a více let, dále 19% psychologů či speciálních pedagogů pracuje v oboru mezi šestnácti a dvaceti lety, 18% dotazovaných pracuje v poradně okolo patnácti let a téměř stejné procentuální zastoupení mají také pracovníci poraden, kteří zde pracují mezi šesti a deseti lety. A posledních 21% tvoří pracovníci, kteří pracují v oboru méně než pět let.

Jak je možné vidět z grafu, největší zastoupení mají ti, kteří pracují v poradnách déle než dvacet let. Tento údaj převládá především v kraji Ústeckém, Libereckém a v oblasti Prahy. Naopak počet psychologů či speciálních pedagogů, kteří pracují v poradnách méně než pět let, převládá v kraji Jihomoravském a Jihočeském.

Pokud bych chtěla shrnout data získaná z první otázky, mohu podle obdržených dotazníků říci, že většina psychologů či speciálních pedagogů má letité zkušenosti s prací v pedagogicko-psychologických poradnách. Je pozitivní, že v některých poradnách pracují i mladí psychologové, protože si myslím, že někdy dokáží dětem lépe porozumět a tím i lépe řešit danou problematiku. Ve většině poraden převládá působení v oboru mezi deseti a dvaceti lety.

6.2.4 Hodnocení spolupráce

Obr.4 Vyhodnocení otázky č. 2

MOŽNOSTI	POČET DOTAZOVANÝCH	PROCENTO %
velmi dobrá	7	6%
dobrá	40	32%
průměrná	50	40%
špatná	3	2%
velmi špatná	0	0%
jiné	24	19%

Tab.4 Vyhodnocení otázky č. 2

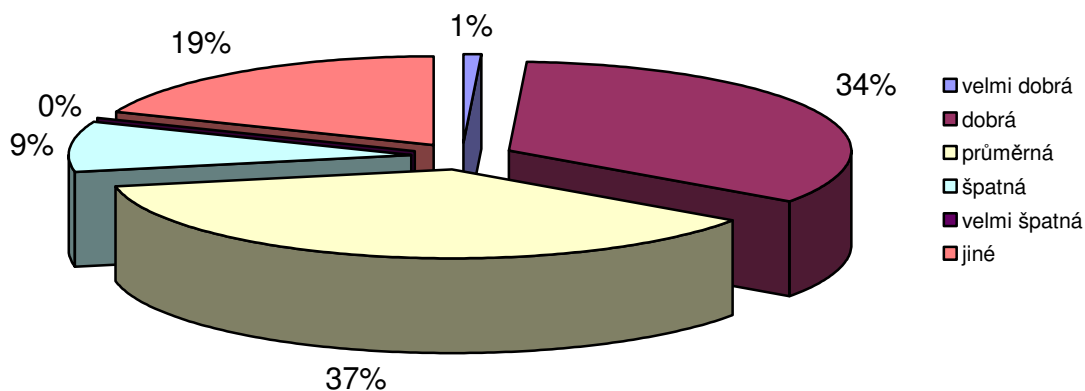
Tato otázka se týkala spolupráce učitelů základních škol s pedagogicko-psychologickou poradnou. Musím konstatovat, že mě výsledky dost zklamaly. Pracovníci poraden nejčastěji hodnotili spolupráci průměrně. Nikdo s dotazovaných nepoužil hodnocení „velmi špatná“ a jen velmi málo dotazovaných hodnotilo spolupráci jako „velmi

dobrá“. Většina pracovníků poraden se shodla na tom, že v současné době existují velké rozdíly mezi školami a tím pádem i mezi pedagogy. Kvalita spolupráce kolísá od velmi dobré až po špatnou. Dále také záleží jak na přístupu celé školy k práci jednotlivých poraden, tak i na osobním zájmu učitele.

Někteří dotazovaní uvedli, že tuto otázku nelze hodnotit paušálně, protože s některými učiteli je spolupráce výborná a naopak s některými nulová. V jednom případě dokonce zazněl názor, že někteří učitelé nemají zájem o spolupráci mezi nimi a poradnou a dokonce i v některých případech podceňují výstupy a doporučení pracovníků pedagogicko-psychologické poradny. Také se někteří učitelé málokdy obracejí na poradnu cíleně, většinou reagují až na výzvy, které jsou k nim směřované ze strany pracovníku poraden.

Pokud bych chtěla hodnotit spolupráci mezi učiteli a pedagogicko-psychologickou poradnou, musím konstatovat, že je to velmi různorodé a dá se těžko zobecňovat. Především záleží na dané škole a jejím vedení, jak přistupuje k práci pedagogicko-psychologické poradny a dále také záleží přímo na jednotlivých učitelích. V některých případech jde o spolupráci výbornou a naopak v jiných jde o spolupráci velmi problematickou.

6.2.5 Hodnocení kvality podkladů pro vyšetření ze základní školy

Obr.5 Vyhodnocení otázky č. 3

MOŽNOSTI	POČET DOTAZOVANÝCH	PROCENTO %
velmi dobrá	1	1%
dobrá	41	34%
průměrná	45	37%
špatná	11	9%
velmi špatná	0	0%
jiné	23	19%

Tab.5 Vyhodnocení otázky č. 3

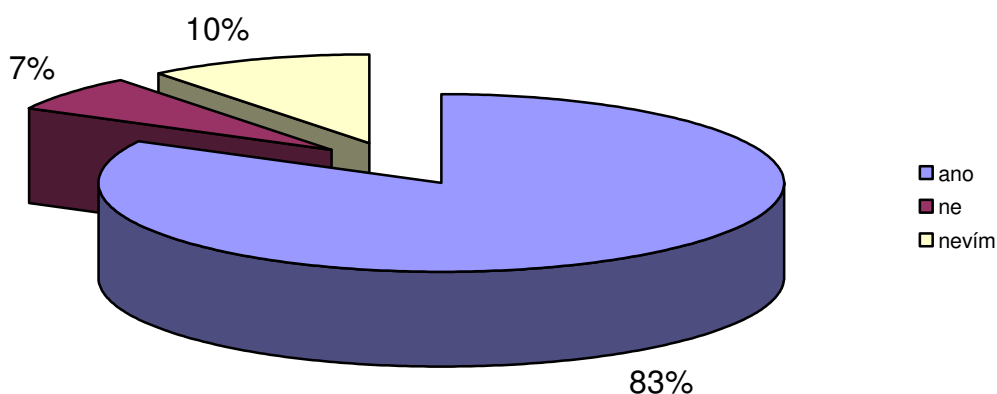
Další otázkou, kterou jsem položila psychologům a speciálním pedagogům, bylo zjištění kvality podkladů, které jsou zasílány do poradny základní školou. Na grafu je možné vidět, že největší zastoupení má odpověď „dobrá“ a odpověď „průměrná“. 9% z celkového počtu dotazovaných tvoří odpověď „špatná“, to znamená, že někteří pracovníci poraden nejsou spokojeni s informacemi o žákovi, které vyplňuje učitel.

Většina pracovníků poraden se shodla na tom, že kvalita podkladů se liší na jednotlivých školách. Tak jako v předešlé otázce záleží hlavně na učiteli či výchovném poradci, i na vedení školy. Nutno dodat, že také záleží na angažovanosti učitele, pokud si myslí, že vyšetření bude přínosné pro dítě. Někteří učitelé zpracovávají podklady velmi

svědomitě, jsou propracované do detailů a zahrnují erudované výstupy pedagogické diagnostiky. Samozřejmě existuje i opak, někdy zcela chybějí potřebná data, často se objevují podklady velmi formálního charakteru, velmi stručné a nic neříkající. V některých poradnách se rozhodli pro sestavení vlastního dotazníku pro školy, který obsahuje všechny významné oblasti.

Závěrem bych dodala, že je velmi důležité, aby učitelé základních škol dbali na kvalitu a detailní propracování podkladů pro vyšetření. Myslím si, že je to velmi důležité, nejen pro samotného žáka, ale i pro pedagoga a samozřejmě také pro rodiče či zákonného zástupce.

6.2.6 Problematika školního psychologa

Obr.6 Vyhodnocení otázky č. 4

MOŽNOSTI	POČET DOTAZOVANÝCH	PROCENTO %
Ano	87	83%
ne	7	7%
nevím	11	10%

Tab.6 Vyhodnocení otázky č. 4

Otázka týkající se školního psychologa, zda by byl přínosem pro jednotlivé školy, je jasná. Přes 80% dotazovaných si myslí, že přítomnost školního psychologa na půdě školy by byla přínosná. 7% si myslí, že není nutné mít na škole vlastního psychologa, myslí si, že na tuto oblast stačí pedagogicko-psychologické poradny. 10% neví, zda by tato funkce byla pro školy přínosem.

Položme si tedy otázku: „Proč by měla každá škola mít svého vlastního psychologa?“ Část dotazovaných uvedla, že přítomnost školního psychologa umožňuje velmi rychlou reakci při řešení jednotlivých problémů. Přítomnost psychologa na půdě školy by také umožnila jeho snadnou dostupnost nejen pro žáky, ale také pro jejich rodiče. Školní psycholog by mohl lépe využívat znalostí vztahů a atmosféry ve škole, a mohl by snadněji navrhnout metody řešení jednotlivých problémů. Velkou výhodou by byl úzký kontakt nejen s dětmi a učiteli, ale zároveň také s rodiči. Tímto by byl také zajištěn dlouhodobější a intenzivnější kontakt se žáky a učiteli. Měl by také možnost screeningu přímo na dané škole, a tím pádem by na vyšetření do pedagogicko-psychologické poradny posílal jen skutečně indikované případy. Posuzoval by chování dětí v rámci školního prostředí a zároveň by mohl metodicky vést učitele během vyučovací hodiny, čímž by měl lepší kontakt s učiteli a mohl by s nimi určitý problém probrat přímo. Flexibilně by tak mohl reagovat na potřeby žáků i učitelů, neboť v některých případech se stává, že doporučení z vyšetření pedagogicko-psychologické poradny učitelé nerespektují nebo ani respektovat nemohou. A v takovém případě by pro psychologa ve škole bylo jednodušší zasáhnout a doporučení hned přizpůsobit vzniklému problému. Další výhodou by bylo, kdyby mohl filtrovat žádosti o vyšetření v pedagogicko-psychologické poradně a odlišil ty méně akutní nebo méně nutné až zbytečné od těch opravdu akutních a nutných. Jsou i takové případy, kdy do poradny přijde dítě či žák, který vyšetření vůbec nepotřebuje. Zkrátily by se čekací lhůty a zkvalitnila péče. Byl by čas i na terapeutickou práci a podobně.

Většina dotazovaných souhlasí s tím, že by každá škola měla mít svého školního psychologa. Přínosem by bylo, že by mohl s žáky pracovat již od prvního ročníku, kdy se formuje postoj ke škole a tvoří se vztahy ve třídě. Lze tak efektivně předcházet případným pozdějším problémům, které by musely být řešeny například v pedagogicko-psychologických poradnách nebo ve speciálně pedagogických centrech.

Školní psycholog by aktuálně řešil problémy žáků, protože čekací doby k vyšetření či konzultaci jsou v některých krajích naší republiky velmi dlouhé. Dále by měl větší prostor na terapie a spolupráci s rodiči, protože v některých poradnách někteří psychologové upřednostňují diagnostickou činnost a rodiče se občas „zdráhají“ pedagogicko-psychologickou poradnu navštívit, neboť považují za své selhání, že dítě má problémy. Někteří rodiče dokonce problémy svých dětí nevidí nebo je vidět nechťejí.

Velkou výhodou většina pracovníků poraden vidí v tom, že by na škole vznikla možnost pravidelnější a dlouhodobější spolupráce s rodinou žáka při řešení některých problémů. Současně by vznikla bezprostřední možnost reagovat při potřebě krizové intervence, možnost bližšího kontaktu s pedagogickým sborem, možnost konzultovat bezprostředně vzniklé situace a vyhodnotit naléhavost odeslání k podrobnější diagnostice a podobně.

Samozřejmě se u dotazovaných objevila odpověď, že si nejsou jisti tím, že by byl školní psycholog na školách potřebný. Přesněji ano i ne, vše by hodně záleželo na tom, jak a kdo by školnímu psychologovi nastavil jeho pracovní kompetence, protože by mohl ztratit nezávislost a nestrannost, která k tomuto povolání patří. Mohl by nastat rozpor mezi zájmem školy a zájmem klienta (= dítěte, žáka). Ve většině škol zatím nejsou finance, legislativa ani dostatek odborníků.

V jednom případě se objevil názor, že dotazovaný sice souhlasí s psychologem v prostředí školy, ale měl by to být konzultant z poradny, nikoliv zaměstnanec základní školy. Konzultant by mohl dítě lépe sledovat v přirozeném prostředí školy, ale samotné vyšetření by ponechal v prostředí poradny, neboť ve škole nejsou vhodné podmínky pro kvalitní vyšetření dítěte (např. zvonění, ruch o přestávkách atd.).

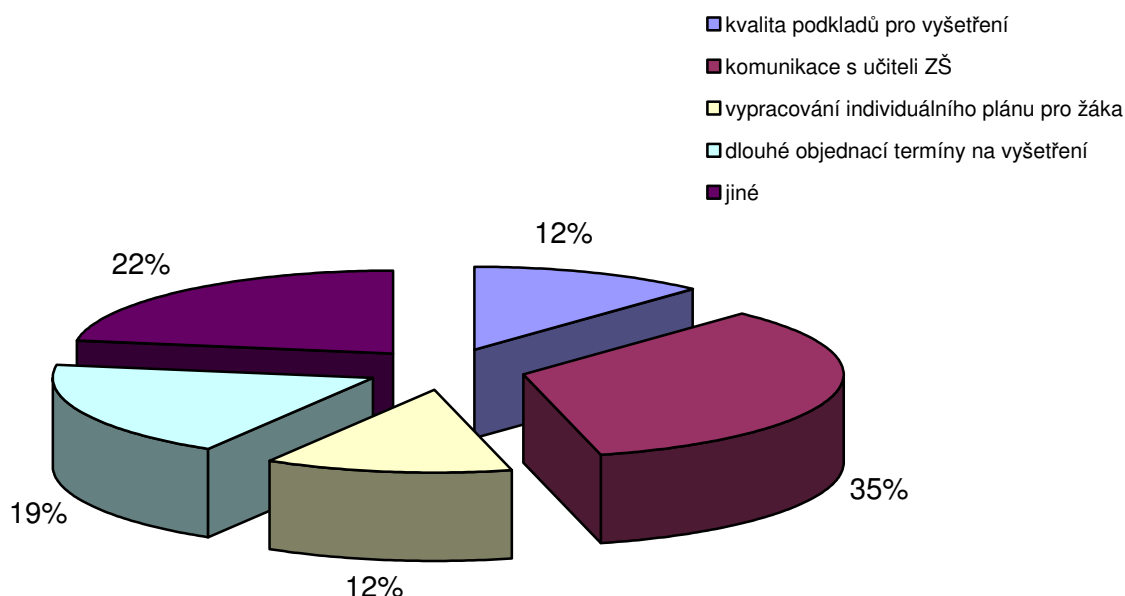
V některých odpovědích se objevil názor, že na školách spíše chybí speciální pedagogové, protože ti jsou pro školy přínosnější. Psycholog dítě pouze diagnostikuje a sdělí, v čem je problém, ovšem stěžejní práce s dítětem s poruchami učení je na speciálních pedagogických pracovnících. Ti určují diagnózu, která s učením souvisí samozřejmě ve spolupráci s psychology. Jejich práci bych si v žádném případě nedovolila podceňovat.

Nakonec bych ráda zhodnotila a okomentovala závěry, které jsem získala z doručených dotazníků. Osobně si myslím, že na každé škole by měl působit školní psycholog, protože může být prospěšný v mnoha směrech.

- okamžité řešení krizových situací
- dobrá znalost prostředí, místních podmínek
- operativnost
- metodická pomoc pro učitele v řešení výukových a výchovných problémů
- přímý kontakt s dětmi a učiteli (větší důvěra)
- mapování vztahů ve třídě
- budování pozitivního školního/třídního klimatu

- pomoc při kariérovém poradenství
- individuální péče o žáky
- skupinové aktivity se třídami jako prevence nežádoucích jevů
- pomoc v odborném růstu pedagogů
- okamžitá možnost konzultací pro učitele i pro žáky
- zlepšení vzájemné komunikace, a tím větší informovanost učitelů
- řešení vztahových problémů mezi dětmi
- podpora pedagogů
- prevence sociálně patologických jevů
- práce s třídními kolektivy
- spolupráce s orgány péče o dítě při zajišťování práv a ochrany dítěte
- spolupráce s výchovným poradcem
- flexibilita
- větší prostor pro spolupráci s rodiči

6.2.7 Problémy spolupráce PPP a základní školy

Obr.7 Vyhodnocení otázky č. 6

MOŽNOSTI	POČET DOTAZOVANÝCH	PROCENTO %
kvalita podkladů pro vyšetření	20	12%
komunikace s učiteli ZŠ	58	35%
vypracování individuálního plánu pro žáka	21	12%
dlouhé objednací termíny na vyšetření	32	19%
jiné hodnocení	38	22%

Tab.7 Vyhodnocení otázky č. 6

Další otázkou v dotazníku byla otázka týkající se spolupráce pedagoga a poradny a její slabé stránky. 35% odpovědělo, že nejzávažnější problém vidí ve špatné nebo nedostatečné komunikaci učitelů s pracovníky poradny. Dále vidí problém v dlouhých objednacích termínech a také kvalita podkladů pro vyšetření, které vyplňuje pedagog.

Při spolupráci vždy záleží, jak se jednotliví partneři akceptují z hlediska jejich pracovních kompetencí. Učitelé na psychologa často nahlíží jako na kontrolora, naivistu a dalšího člověka, který něco pouze požaduje. Podle nich psycholog nechápe učitele, nedává jim žádné konkrétní rady. Domnívám se, že je důležité si vyjasnit pozice. Z odpovědí psychologů vyplývá, že je na psychologovi, aby učitelům sdělil a ukázal, co může on a co mohou spolu. Nikdy nebude psycholog učit a nikdy nebude učitel schopen radit v kontextu

celé problematiky. Jsou tam oba proto, aby si vzájemně pomohli a našli cestu jak, s kým a kam dál (nejen z pohledu rodiny ale i školy).

Opět zde zazněl názor, že „je to v lidech“, komunikace telefonem je limitovaná časem (před vyučováním, o přestávkách, dobou, kdy psycholog není na telefonu, protože vyšetřuje dítě a nemůže být rušen). Osobní schůzky zaberou pracovníkovi PPP čas, je obtížné vše zkoordinovat. Přitom osobní konzultace učitel - pracovník PPP je velice cenná.

Mezi problémy také patří, že o vyšetření dítěte v poradně může požádat pouze rodič - často pak chybí podklady o školní práci, s tím souvisí další problém - zprávy z vyšetření obdrží rodič, který ne vždy zajistí předání zprávy z vyšetření škole.

Učitelé si někdy tzv. diagnostikují dítě po svém a nehodlají přijmout názor odborníka, nedrží se doporučení a zprávu berou pouze jako formalitu. Nicméně je ale pravda, že dítě znají delší dobu, lépe a vidí ho v různých situacích. Přestože se v rámci metodických návštěv na školách psycholog a pedagog na něčem domluví, často se stává, že učitelé sice doporučení odborníka „odsouhlasí“, ovšem nerespektují je a poté ani neuvedou do praxe.

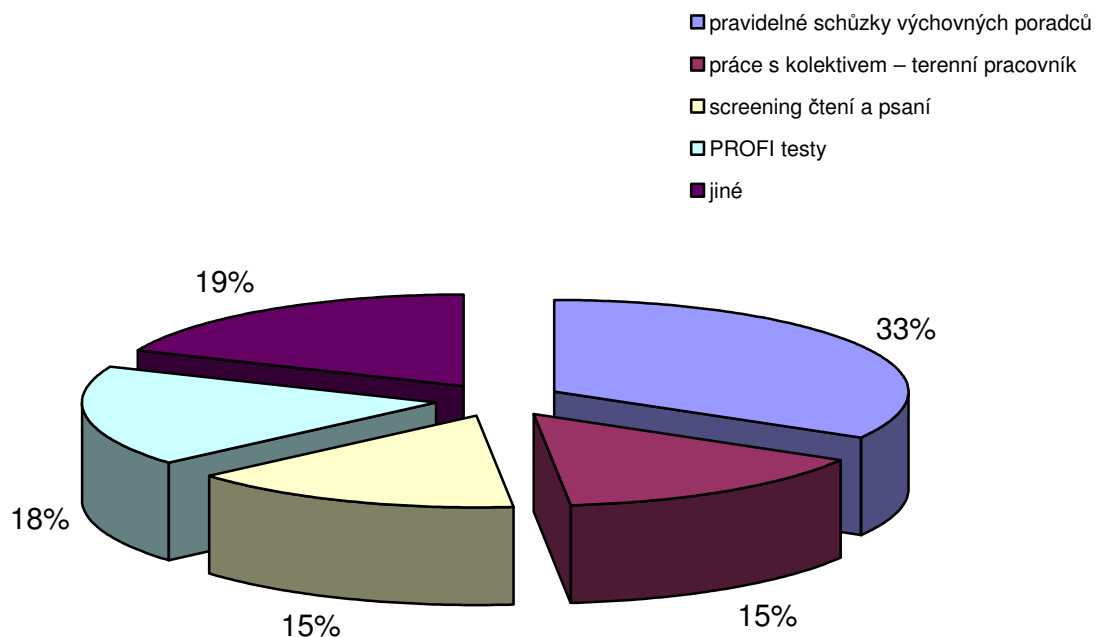
Na některých školách se objevují problémy při tvoření individuálního plánu pro jednotlivé žáky. Učitelé zpravidla plán dělají velmi formálně. Nijak hluboce se nad ním nezamýšlejí, například vytvářejí pro všechny integrované žáky ve třídě téměř stejný, velmi obecný plán, ve kterém ale nedokáží vyzdvihnout silné stránky žáka a ačkoliv je to jejich žák a od PPP mají mnoho doporučení a podkladů, tak by byli nejraději, kdyby plán vypracovala PPP. Dožadují se „kuchařky“ bez vlastní invence. Jsou i případy, kdy plán je dokonalý, péče o žáka však nikoli. Dále se vyskytuje menší ochota učitelů (někdy i vedení školy) pochopit, že problémy žáka ve výuce je třeba řešit především ve škole (i když dle potřeby za spolupráce dalších odborníků) a současně pochopit, že problém se někdy prostě odstranit nedá, jen se učitelé musejí naučit s ním pracovat.

Další problémy jsou ve formálnosti - škola potřebuje zprávu („papír“), ale neuplatňuje doporučení PPP v přístupu k žákovi. Učitelé často apriori odmítají doporučení poradny, aniž by je vyzkoušeli. S tím souvisí i informovanost pedagogů o dané problematice a legislativě, často naslibují rodičům nemožné. Svou roli hraje i menší dávka osobní statečnosti při sdělování nepříjemných informací rodičům a přenechávání zodpovědnosti například na PPP.

Pro shrnutí uvedu nejzávažnější problémy při spolupráci pedagogicko-psychologické poradny a učitelů základních škol.

- nedůvěra v odbornost pracovníků PPP
- komunikace s učiteli, neochota spolupracovat
- neochota vyzkoušet doporučení z PPP
- podceňování smyslu vyšetření
- neochota učitelů navštívit PPP
- učitelé nemají zájem respektovat individuální a diferenciovaný přístup ke každému žákovi
- nedostatek psychologů, omezená kapacita poradny
- špatná spolupráce školy s rodiči

6.2.8 Fungující stránky spolupráce PPP a základní školy

Obr.8 Vyhodnocení otázky č. 7

MOŽNOSTI	POČET DOTAZOVANÝCH	PROCENTO %
pravidelné schůzky výchovných	84	33%
práce s kolektivem – terénní	38	15%
screening čtení a psaní	38	15%
PROFI testy	45	18%
jiné hodnocení	47	19%

Tab.8 Vyhodnocení otázky č. 7

V další otázce jsem se zaměřila na fungující stránky spolupráce pedagogicko-psychologické poradny a učitelů základních škol. Jak je z grafu zřejmé, nejlépe pracovníci poraden hodnotí pravidelné schůzky výchovných poradců, což je zastoupeno 33%. Samozřejmě je nutné dodat, že důležitou úlohu vnímají pracovníci poraden také v práci s kolektivem, screeningu čtení a psaní a v neposlední řadě i PROFÍ testech, které probíhají na půdě jednotlivých škol.

Někteří z dotazovaných se shodli na tom, že je velmi důležitá spolupráce při sestavování individuálních plánů u žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, konzultace s učiteli po vyšetření žáků v PPP. Dále jsou důležité pracovní semináře pro

asistenty, kteří pracují ve třídě s dětmi, kterým byly diagnostikovány poruchy učení, podílení se na schůzkách základní školy a rodičů u dětí s výraznými obtížemi v učení nebo chování. Neméně významné jsou práce s rodinami (i ve spolupráci s učiteli) na zlepšení situace žáka, telefonické konzultace v akutních situacích i pozorování žáků ve třídě. Důležitá je také spolupráce při zařazování dětí do přípravných ročníků a do speciálních tříd pro žáky se specifickými poruchami učení. Ve většině případů se rovněž pracovníci podílejí na seminářích pro učitele a nabízejí vhodné pomůcky pro žáky se specifickými poruchami učení. Je nutná užší spolupráce se speciálními třídami - sledování rozvoje základních školních dovedností kontrolním vyšetřením, podílení se na PROFI testech zejména u žáků se specifickými poruchami učení a chování.

V některých školách také funguje přítomnost pracovníka pedagogicko-psychologické poradny při zápisech do prvních ročníků na základních školách, depistáže v přípravných ročnících a individuální konzultace s učiteli, kteří mají zájem. Dále vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti reedukace poruch učení a některé základní školy dokonce umožňují vyšetření dětí přímo na škole, a tím pádem je zde možnost okamžité konzultace s učitelem, rodiči, případně konfrontace.

Část dotazovaných psychologů či speciálních pedagogů kladně hodnotí, že se mohou zúčastnit pedagogických porad a setkávat se s celým učitelským sborem základní školy. Většina dotazovaných se shodla, že velice důležitou stránkou vzájemné spolupráce je vzájemná informovanost.

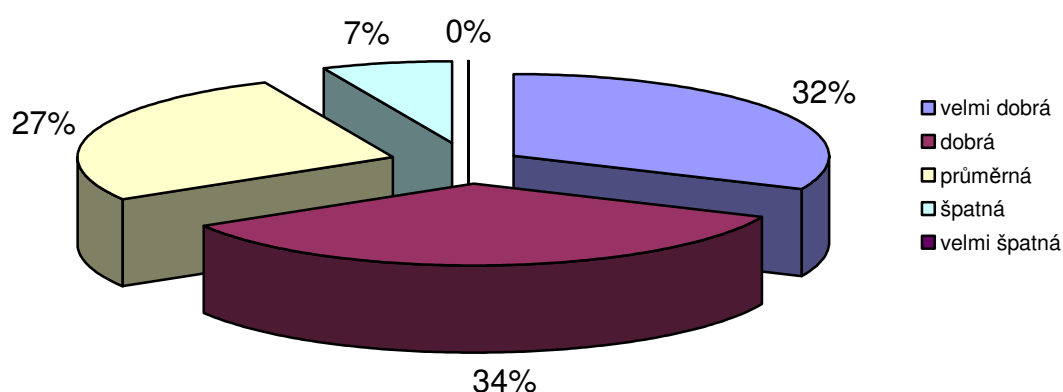
Pojďme si tedy společně shrnout fungující stránky spolupráce mezi pracovníky poraden a učiteli základních škol. Na níže uvedených bodech se shodla většina dotazovaných.

- pravidelné schůzky metodiků prevence
- schůzky asistentů pedagoga
- průběžná komunikace učitelů s pracovníky PPP
- metodické návštěvy pracovníků PPP ve školách
- pořádání seminářů na základní škole ve spolupráci s PPP o specifických poruchách učení a dalších výukových obtížích
- setkávání s rodiči a pedagogy na školách při řešení problémů dětí
- spolupráce v oblasti diagnostiky SPU a reedukací výukových obtíží
- možnost návštěvy tříd, pozorování v reálu

- zpracování IVP
- vzdělávací semináře školní kolektivy
- práce se třídou

Na závěr bych chtěla podotknout, že pokud se má jednat o spolupráci mezi dvěma subjekty, je nutné, aby docházelo ke vzájemnému respektování obou zúčastněných stran. Jak poradna, tak i pedagog má svou odbornost a své kompetence. Nejefektivnější a nejprínosnější je samozřejmě osobní znalost prostředí školy, což znamená, že by psycholog měl školu pravidelně navštěvovat. Jak jsem již zmínila, osobní komunikace s učiteli je pro pozitivní spolupráci také důležitá. Myslím si, že do budoucna by bylo vhodné a hlavně přínosné nejen pro pedagogy, ale také pro školu, kdyby někteří učitelé chodili sami konzultovat problémy a otázky do pedagogicko-psychologických poraden.

6.2.9 Dostupnost PPP pro všechny spádové oblasti

Obr.9 Vyhodnocení otázky č. 8

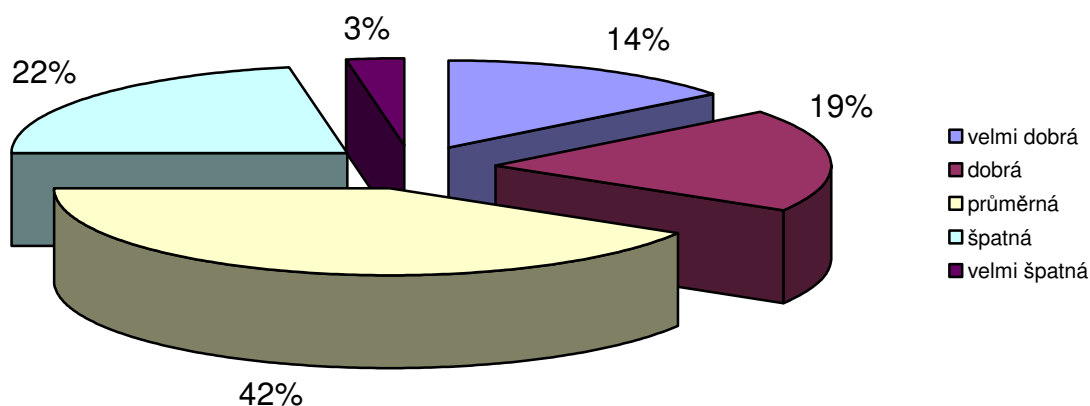
MOŽNOSTI	POČET DOTAZOVANÝCH	PROCENTO %
velmi dobrá	33	32
dobrá	36	34
průměrná	28	27
špatná	7	7
velmi špatná	0	0

Tab.9 Vyhodnocení otázky č. 8

Otázkou ohledně dostupnosti pedagogicko-psychologické poradny pro všechny oblasti daného kraje jsem chtěla zjistit, jaký mají názor na tuto problematiku pracovníci poraden. 32% z nich se domnívá, že poloha poradny v jejich kraji je velmi dobrá, což znamená snadnou dosažitelnost rodičů a dětí do poradny. 34% si myslí, že lokalizace je průměrná, tedy že rodiče nemají problémy se s dítětem do poradny dopravit, mohou třeba použít městskou hromadnou dopravu. Naopak 7% dotazovaných odpovědělo, že dostupnost poradny pro rodiče je špatná, jelikož se nachází na místě, které je hůře dostupné.

Například dotazovaní v Praze nejčastěji odpovídali, že dostupnost jejich poradny pro rodiče a jejich děti je „velmi dobrá“ respektive „dobrá“. Vysvětlují si to tím, že v našem hlavním městě existuje mnoho způsobů dopravy, mezi které patří městské autobusové linky, metro a tramvajové linky. V dalších krajích, jako jsou například kraj Jihomoravský, Moravskoslezský, Ústecký a Jihočeský, převažovala odpověď „velmi dobrá“ až „dobrá“. Tato odpověď převládala i v kraji Libereckém. Sama mohu hodnotit dostupnost pedagogicko-psychologické poradny v Jablonci nad Nisou. Domnívám se, že lokalizace poradny v řadě případů hraje velkou roli. Rodiče z odlehklých oblastí často přemýšlejí, jak se vůbec do poradny dostat. Myslím si, že poradna v Jablonci nad Nisou je umístěna na dobře dosažitelném místě, jelikož se v blízkosti nachází zastávka městské hromadné dopravy. Nezáleží ovšem jen na dostupnosti, ale také na pracovní době, kdy pracovníci provádějí jednotlivá vyšetření. Rodiče se pak musí přizpůsobit objednanému termínu, což jim někdy může způsobit nepříjemné komplikace se zaměstnavatelem.

6.2.10 Jak dlouho čekat na vyšetření?

Obr.10 Vyhodnocení otázky č. 9

MOŽNOSTI	POČET DOTAZOVANÝCH	PROCENTO %
velmi dobrá	15	14%
dobrá	20	19%
průměrná	43	42%
špatná	23	22%
velmi špatná	3	3%

Tab.10 Vyhodnocení otázky č. 9

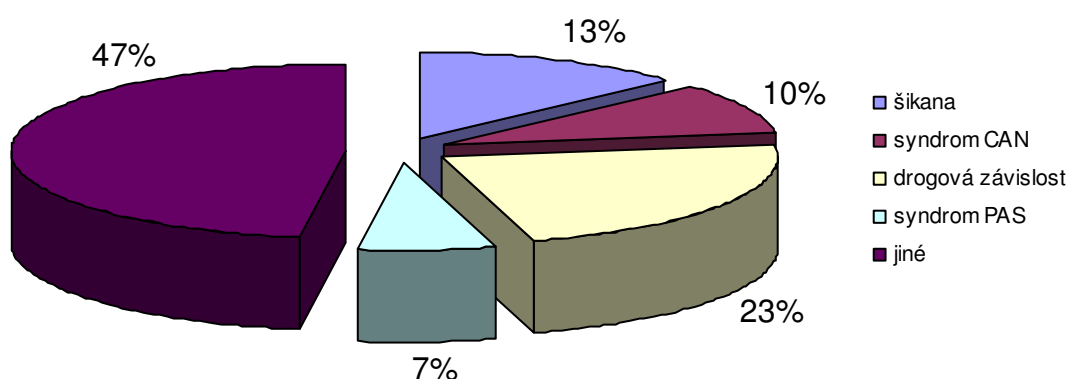
Tato otázka byla velmi diskutovaná. V některých případech musí rodiče čekat na vyšetření velmi dlouho. Může to být způsobeno nedostatkem psychologů nebo speciálních pedagogů v dané oblasti, někdy za to mohou nedostatečné prostory. V mnoha případech může jít o velké množství klientů, kteří potřebují odborné vyšetření v poradně a svým bydlištěm spadají do jedné a téže poradny.

Opět existují velké rozdíly mezi jednotlivými kraji. Například v Praze je hodnocení ohledně objednacích lhůt průměrné. Naopak v krajích Jihomoravském a Ústeckém se hodnocení objevuje od „velmi dobrá“, „průměrná“ až „špatná“. Domnívám se, že v některých poradnách jsou dlouhé objednacích lhůty, protože poradna pokrývá velkou

spádovou oblast, a bohužel v dnešní době, kdy přibývá dětí a žáků, kteří potřebují odborné vyšetření, je kapacita psychologů a speciálních pedagogů nedostačující.

Položme si otázku, jak tento problém do budoucna řešit? Samozřejmě by bylo na místě rozšířit kapacity jednotlivých poraden o další odborníky a o pracovníky, kteří budou převážně pracovat v terénu. Ale v dnešní době nedostatku finančních prostředků v oblasti školství a vzdělávání toto řešení zatím není možné.

6.2.11 Slabé stránky poradny

Obr.11 Vyhodnocení otázky č. 10

MOŽNOSTI	POČET DOTAZOVANÝCH	PROCENTO %
šikana	12	13%
syndrom CAN	9	10%
drogová závislost	21	23%
syndrom PAS	6	7%
jiné	44	47%

Tab.11 Vyhodnocení otázky č. 10

Otázku ohledně oblastí, na které pedagogicko-psychologická poradna nestačí, jsem položila záměrně. Chtěla jsem zjistit, jestli v daných krajích existují oblasti, se kterými pracovníkům poraden pomáhají specialisté. Samozřejmě, že jsem si nedovolila zpochybňovat práci jednotlivých poraden, jen jsem se chtěla dozvědět objektivní názor odborníků.

U každé PPP je možná trochu jiné zaměření na to, čemu se věnuje do hloubky. Chápu služby PPP v podstatě jako dětského obvodního lékaře - tj. běžná "onemocnění", u závažnějších jen screening, první zachycení, první pomoc a dále odeslat na příslušné pracoviště, kde se na problém specializují.

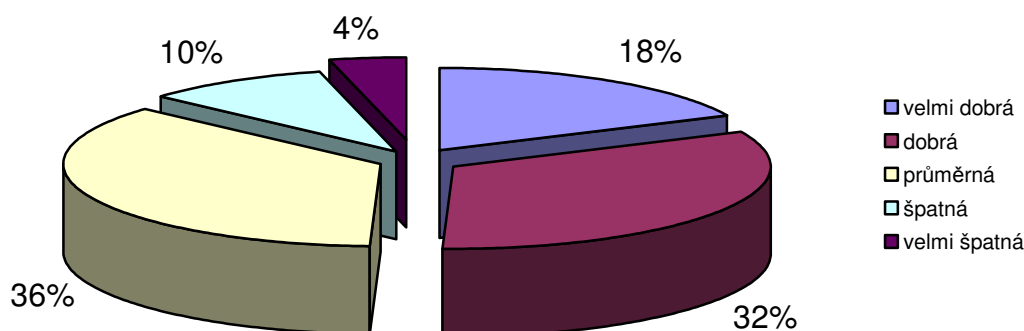
Většina dotazovaných odborníků se shodla, že zaškrtnuté oblasti nejsou primárními oblastmi práce psychologa v PPP. Pedagogicko-psychologická poradna samozřejmě zachytává problémy, má možnost orientovat se v problematice, ale řešení, terapie a jiná opatření jsou nutná v odborných zařízeních pro daný druh obtíží.

Někteří psychologové do dotazníku odpověděli, že určitě existují oblasti, na které PPP nestačí, myslí si, že je nelze obecně pojmenovat a shrnout. Dotazovaní si myslí, že to vyplývá z určitých daných omezení, jako jsou například nedostatek času pro nadstandardní práci, nedostatečný počet odborných pracovníků v PPP, ale jde i o to, aby pracovníci poraden nezasahovali do kompetencí specializovaných pracovišť a jiných odborníků. Ve všech uvedených oblastech je dle individuálního posouzení vhodná spolupráce i s dalším odborným zařízením.

Mezi odpověďmi, které se objevovaly nejčastěji, pařilo například záškoláctví, dlouhodobá psychoterapie, poruchy chování, nespolupracující rodina. Také se zde objevuje problém mediací, což si myslím není problém pouze v oblastí vzdělávání, ale i v dalších oblastech každodenního života.

Závěrem je nutné dodat, že PPP by stačila a uměla řešit zmíněné problémy, leč ze zákona se jimi prioritně nezabývá. Výše zmíněné najde, pojmenuje, kontaktuje a doporučí návštěvu SVP, dětského psychiatra, zejména drogová závislost je určitě parketou K-center. PPP by měla především působit v oblasti primární prevence.

6.2.12 Materiální vybavení poraden

Obr.12 Vyhodnocení otázky č. 11

MOŽNOSTI	POČET DOTAZOVANÝCH	PROCENTO %
velmi dobrá	19	18%
dobrá	34	32%
průměrná	38	36%
špatná	10	10%
velmi špatná	4	4%

Tab.12 Vyhodnocení otázky č. 11

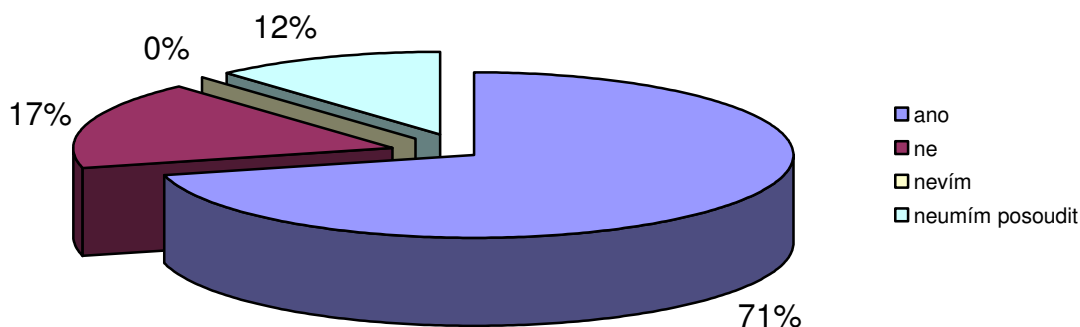
V této otázce jsem se chtěla dozvědět, co si pracovníci poraden myslí o materiálním vybavení svých pracovišť. 18% pracovníků poraden si myslí, že vybavení jejich poraden je na velmi dobré úrovni, 36% dotazovaných hodnotí vybavení jako dobré, 32% jako průměrné, 10% pracovníků poraden klasifikovalo vybavení jako špatné a 4% dotazovaných se domnívá, že materiální vybavení je velmi špatné.

Samozřejmě je nutné dodat, že hodnocení materiálního vybavení se liší mezi kraji i mezi jednotlivými poradnami. V Praze se jednotlivá hodnocení lišila od „velmi dobrá“ po „špatná“ až „velmi špatná“. V Jihomoravském a Libereckém kraji je nečastějším hodnocením „dobrá“. V Moravskoslezském kraji se pracovníci shodli na hodnocení dobrém a průměrném. V Ústeckém kraji převládalo hodnocení „průměrná“, ale u některých dotazovaných se objevila i odpověď „velmi dobrá“ a „špatná“.

V odpovědích na tuto otázku záleželo především na tom, zda pracovníci poraden hodnotili vybavení svých pracovišť objektivně či subjektivně. Myslím si, že se většina

snažila o objektivní hodnocení, k čemuž přispěl anonymní dotazník. Do budoucna by bylo na místě zlepšit financování jednotlivých pedagogicko-psychologických poraden, aby mohla být péče těchto zařízení ještě kvalitnější. K tomu by současně přispělo právě moderní vybavení poraden.

6.2.13 Zvýšení počtu klientů, kteří potřebují vyšetření v PPP

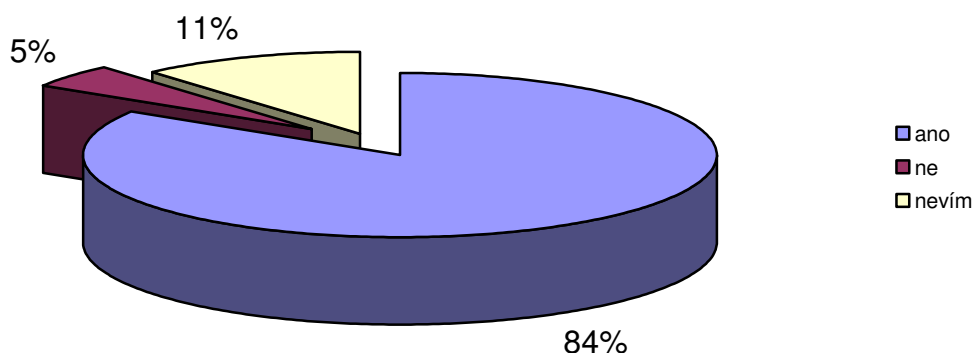
Obr.13 Vyhodnocení otázky č. 12

MOŽNOSTI	POČET DOTAZOVANÝCH	PROCENTO %
ano	74	71%
ne	18	17%
nevím	0	0%
neumím posoudit	12	12%

Tab.13 Vyhodnocení otázky č. 12

Převážná většina dotazovaných si myslí, že za posledních deset let se zvýšil počet klientů, kteří potřebují vyšetření v pedagogicko-psychologické poradně. Toto mé tvrzení dokazuje tento graf, kde 71% pracovníků odpovědělo jednoznačně ano. V 17% se objevila odpověď ne a 12% dotazovaných odpovědělo, že tuto otázku neumí objektivně posoudit. Vysvětlovala bych si to tím, že pokud se podíváme na to, jak dlouho dotazovaní pracují v oboru, zjistíme, že jsou to právě ti, kteří pracují v poradnách mezi jedním rokem až pěti lety. Tento fakt může mít vliv na odpověď pro tuto konkrétní otázku. Pokud pracují v poradnách méně než pět let, zákonitě nemohou posoudit, zda se zvýšil nebo nezvýšil počet klientů kteří potřebují odborné vyšetření v pedagogicko-psychologické poradně.

6.2.14 Přizpůsobení PPP moderním trendům

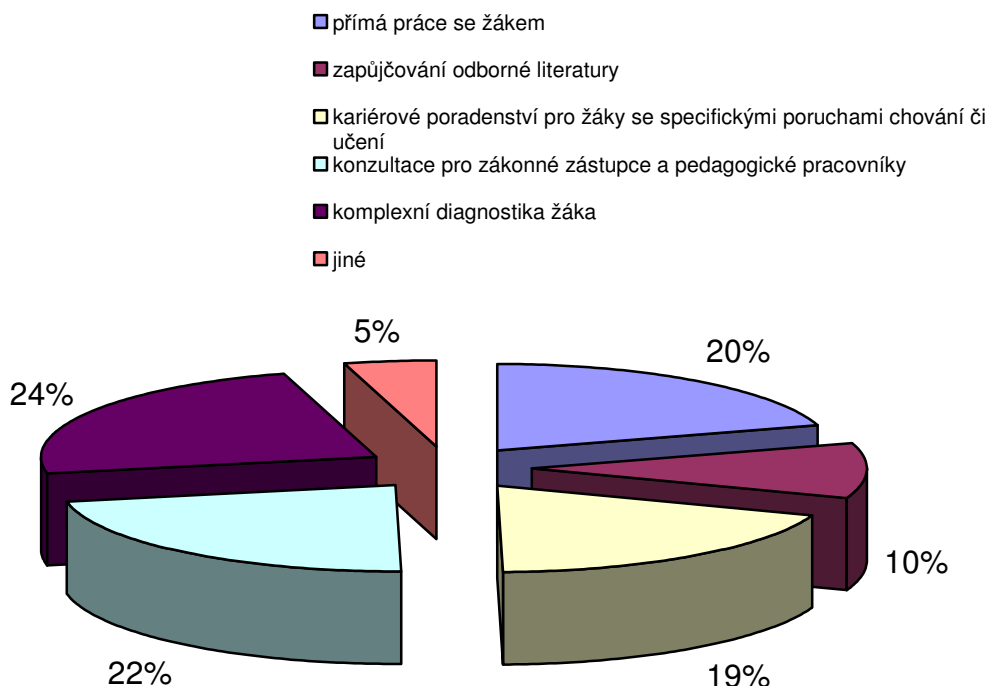
Obr.14 Vyhodnocení otázky č. 13

MOŽNOSTI	POČET DOTAZOVANÝCH	PROCENTO %
ano	88	84%
ne	5	5%
nevím	12	11%

Tab.14 Vyhodnocení otázky č. 13

Přizpůsobila se pedagogicko-psychologická poradna moderním trendům? Z grafu je zřejmé, že 84% dotazovaných si myslí, že se poradny v jejich kraji snaží přizpůsobit nebo se již přizpůsobily moderním trendům. Především v kraji Jihomoravském, Moravskoslezském, Libereckém, Ústeckém a v Praze se dotazovaní shodli na odpovědi „ano“. Pouze 5% tvoří odpověď „ne“ a 11% psychologů či speciálních pedagogů neví, zda se jejich poradna přizpůsobila moderním trendům.

6.2.15 V čem konkrétně se přizpůsobila PPP moderním trendům?

Obr.15 Vyhodnocení otázky č. 14

MOŽNOSTI	POČET DOTAZOVANÝCH	PROCENTO %
přímá práce se žákem	67	20%
zapůjčování odborné literatury	34	10%
kariérové poradenství pro žáky se	64	19%
konzultace pro zákonné zástupce a	74	22%
komplexní diagnostika žáka	78	24%
jiné	15	5%

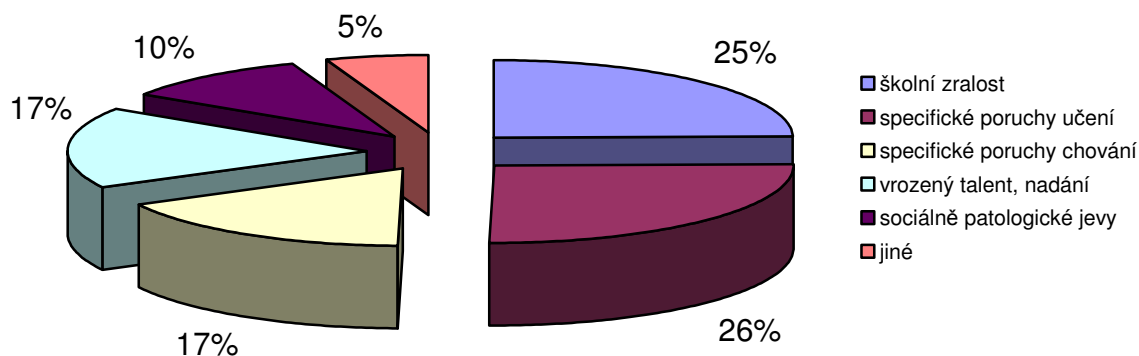
Tab.15 Vyhodnocení otázky č. 14

Další otázka navazovala na otázku předchozí, tedy v čem konkrétně se jednotlivé pedagogicko-psychologické poradny přizpůsobily moderním trendům.

Dotazovaní se shodli na tom, že nejlépe se poradna zlepšila a přizpůsobila moderním trendům v oblasti komplexní diagnostiky žáka, to je 24% z celkového počtu. Dále se poradny mohou pochlubit přímou prací s konkrétním žákem, což je v dnešní moderní a uspěchané době velmi důležité. 22% pracovníků odpovědělo na tuto otázku, že za přizpůsobení se moderním trendům považují konzultace pro zákonné zástupce svých klientů a také konzultace pro pedagogické pracovníky. 19% poraden v České republice má

snahu pomoci při kariérovém poradenství žákům se specifickými poruchami učení nebo chování. Nejmenší procento, tedy 10%, tvoří zapůjčování odborné literatury, která je pro pedagogy i rodiče v poradnách k dispozici.

6.2.16 Problémy, které PPP dokáže nejlépe řešit

Obr.16 Vyhodnocení otázky č. 15

MOŽNOSTI	POČET DOTAZOVANÝCH	PROCENTO %
školní zralost	95	25%
specifické poruchy učení	99	26%
specifické poruchy chování	66	17%
vrozený talent, nadání	65	17%
sociálně patologické jevy	40	10%
jiné	21	5%

Tab.16 Vyhodnocení otázky č. 15

Psychologové a speciální pedagogové se shodli na tom, že jejich pedagogicko-psychologické poradny se snaží řešit všechny zde uvedené problémy. Tedy ať už se jedná o školní zralost, specifické poruchy učení, specifické poruchy chování, vrozený talent či nadání nebo sociálně patologické jevy, každá poradna usiluje o zvládnutí těchto problémových aspektů. Mezi nejlépe zvládnuté aspekty patří školní zralost a specifické poruchy učení, které zaškrtnla většina dotazovaných.

Mezi další stránky patří náprava poruch dílčích kognitivních funkcí včetně pozornosti, rozvoj rozumových schopností, příprava předškoláka, logopedické vady, vztahové a komunikační problémy, i psychosomatické obtíže klientů.

6.3 Vyhodnocení předpokladů dotazníkového šetření mezi pracovníky

PPP

- 1) Předpokládala jsem různorodou délku praxe odborníků PPP s významným podílem zkušenějších zaměstnanců. Největší počet dotazovaných tvoří odborníci, kteří pracují v oboru déle než deset let. Velké zastoupení zde mají psychologové a speciální pedagogové, kteří pracují ve svém oboru dokonce déle než dvacet let. Tento fakt přispívá k velkým zkušenostem jednotlivých pracovníků.
- 2) Ohledně hodnocení spolupráce PPP a základní školy jsem předpokládala spíše kladné hodnocení. Ukázalo se však, že většina pracovníků poraden hodnotí spolupráci spíše dobrou až průměrnou. Většina z nich dodává, že je to individuální a že především záleží na dané škole a na daném učiteli.
- 3) Hodnocení podkladů pro vyšetření jsem předpokládala jako spíše dobré. Většina dotazovaných souhlasila s mými předpoklady, hodnotili podklady jako dobré až průměrné.
- 4) Předpoklad pro společný zájem PPP a základních škol na posílení pozic školního psychologa jsem chtěla zdůraznit. Pracovníci PPP si myslí, že psycholog by určitě byl přínosem pro každou základní školu.
- 5) Předpokládala jsem spíše záporné hodnocení délky objednacích lhůt. Můj předpoklad se částečně potvrdil. Pracovníci poraden hodnotili délku objednacích lhůt od dobré a průměrné až po špatnou. Příčinou může být především zvýšení počtu žáků, kteří potřebují odborné vyšetření a pak také nedostatek pracovníků v PPP.
- 6) Hodnocení materiálního vybavení se potvrdilo jako dobré až průměrné. Většina pracovníků je spokojena s vybavením poraden, ale možná by si někteří dokázali představit poněkud modernější vybavení.
- 7) U této otázky se potvrdil můj předpoklad. Velká většina je přesvědčena, že za posledních deset let se zvýšil počet žáků, kteří potřebují odborné vyšetření v PPP.
- 8) Před samotným dotazníkovým šetřením jsem se domnívala, že se poradny přizpůsobily moderním trendům, tedy více se otevřely veřejnosti a také že velmi úzce spolupracují se základními školami, které pravidelně navštěvují.

6.4 Předpoklady dotazníkového šetření mezi pedagogy základních škol

Před vlastním dotazníkovým šetřením jsem si stanovila tyto výchozí předpoklady:

- 1) různorodou délku praxe pedagogických pracovníků na základních školách (viz. otázka číslo 1 v dotazníku pro pedagogy základních škol)

Předpokládám, že největší zastoupení budou mít učitelé, kteří působí na základních školách okolo dvaceti let. Také se domnívám, že velké zastoupení budou mít také tzv. „mladí učitelé“, kteří působí na základních školách méně než pět let.

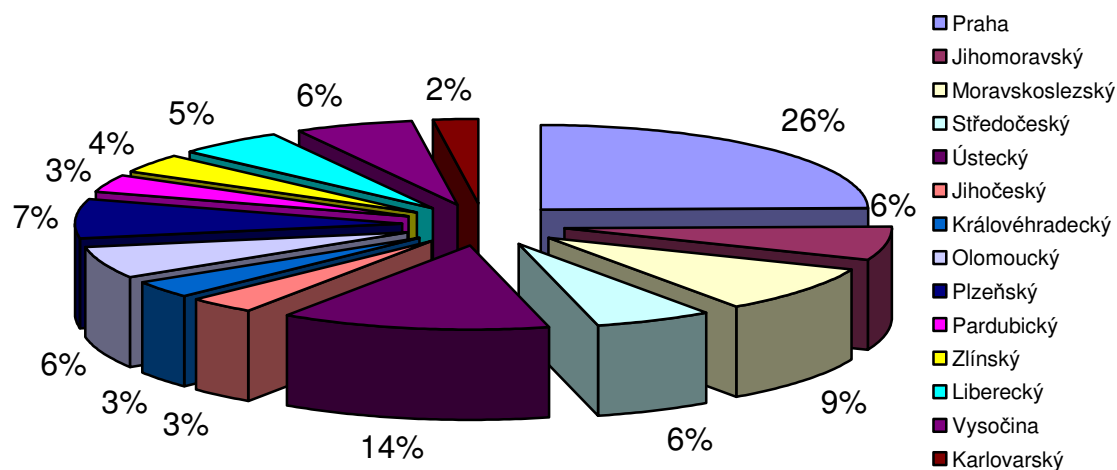
- 2) spíše kladné hodnocení spolupráce mezi učiteli a pracovníky PPP (viz. otázka číslo 2 v dotazníku pro pedagogy základních škol)
- 3) spíše kladný postoj rodičů k vyšetření jejich dítěte v PPP, tedy souhlas rodičů s vyšetřením v PPP (viz. otázka číslo 3 v dotazníku pro pedagogy základních škol)
- 4) spíše dobré hodnocení zpráv, které vypracovávají pracovníci pedagogicko-psychologických poraden pro učitele (viz. otázka číslo 4 v dotazníku pro pedagogy základních škol)
- 5) jednoznačný postoj k problematice školního psychologa, tedy jednoznačný souhlas (viz. otázka číslo 5 v dotazníku pro pedagogy základních škol)
- 6) spíše průměrné hodnocení objednáci lhůty pro jednotlivé kraje (viz. otázka číslo 7 v dotazníku pro pedagogy základních škol)

Myslím si, že většina pedagogických pracovníků bude tuto otázku hodnotit průměrně, jelikož ve většině krajů mají nedostatek psychologů či speciálních pedagogů, kteří provádějí nejen vyšetření v poradně, ale také provádějí screening na školách, PROFI testy a kontrolu dodržování individuálních vzdělávacích plánů.

- 7) spíše kladné hodnocení materiálního vybavení pedagogicko-psychologických poraden (viz. otázka číslo 9 v dotazníku pro pedagogy základních škol)
- 8) zvýšení počtu žáků, kteří potřebují odborné vyšetření (viz. otázka číslo 10 v dotazníku pro pedagogy základních škol)

6.5 Dotazníkové šetření mezi pedagogy základních škol

6.5.1 Zastoupení jednotlivých krajů v dotazníkovém šetření mezi pedagogy základních škol

Obr.17 Zastoupení krajů

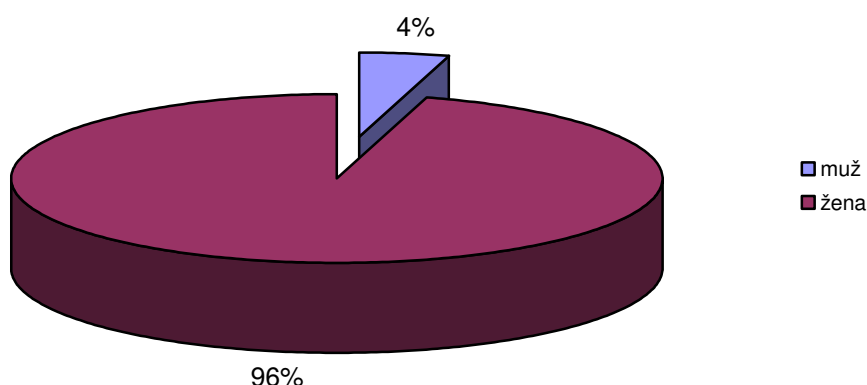
KRAJ	POČET DOTAZOVANÝCH	PROCENTO%
Praha	67	26%
Jihomoravský	17	6%
Moravskoslezský	25	9%
Středočeský	16	6%
Ústecký	36	14%
Jihočeský	9	3%
Královéhradecký	9	3%
Olomoucký	17	6%
Plzeňský	20	7%
Pardubický	9	3%
Zlínský	10	4%
Liberecký	14	5%
Vysočina	16	6%
Karlovarský	6	2%

Tab.17 Zastoupení krajů

Pro zjištění relevantních informací od pedagogů základních škol jsem opět použila dotazník, který byl umístěn na webových stránkách. Znovu jsem se snažila oslovit základní školy ve všech krajích České republiky, v některých krajích jsem byla úspěšná více, v jiných méně. Obdržela jsem 272 vyplněných dotazníků, což předčilo mé očekávání. Domnívám se, že z tohoto počtu mohu vyvodit objektivní závěry.

Největší zastoupení v počtu vyplněných dotazníků má Praha, kde dosáhl počet dotazovaných čísla 67. Následují kraje Ústecký s 36 vyplněnými dotazníky, Moravsko-slezský s 25 vyplněnými dotazníky a kraj Plzeňský s 20 vyplněnými dotazníky. Mezi kraje se 14 až 17 vyplněnými dotazníky patří kraj Jihomoravský, Středočeský, Olomoucký, Liberecký a Vysočina. Nejméně vyplněných dotazníků jsem obdržela z kraje Jihočeského, Královéhradeckého, Pardubického a Karlovarského.

6.5.2 Zastoupení pedagogických pracovníků v základních školách

Obr.18 Zastoupení pohlaví

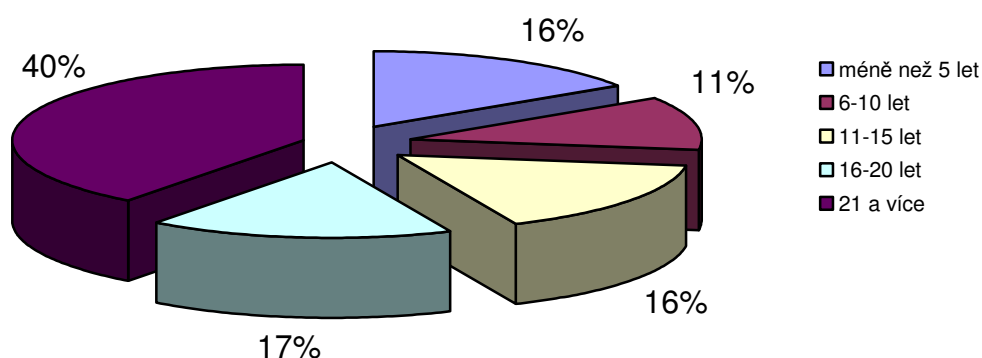
MOŽNOSTI	POČET DOTAZOVANÝCH	PROCENTO %
muž	12	4%
žena	260	96%

Tab.18 Zastoupení pohlaví

Zastoupení žen jako pedagogických pracovníků v základních školách je 96%. Naopak muži tvoří pouze 4% z celkového počtu dotazovaných. Na prvním stupni základních škol pracují převážně ženy. Muži jako učitelé se spíše objevují na druhém

stupni základních škol. Věkový průměr dotazovaných žen je 42 a věkový průměr dotazovaných mužů je 39 let.

6.5.3 Působení pedagogů v základních školách

Obr.19 Vyhodnocení otázky č. 1

MOŽNOSTI	POČET DOTAZOVANÝCH	PROCENTO %
méně než 5 let	43	16%
6-10 let	31	11%
11-15 let	44	16%
16-20 let	46	17%
21 a více let	108	40%

Tab.19 Vyhodnocení otázky č. 1

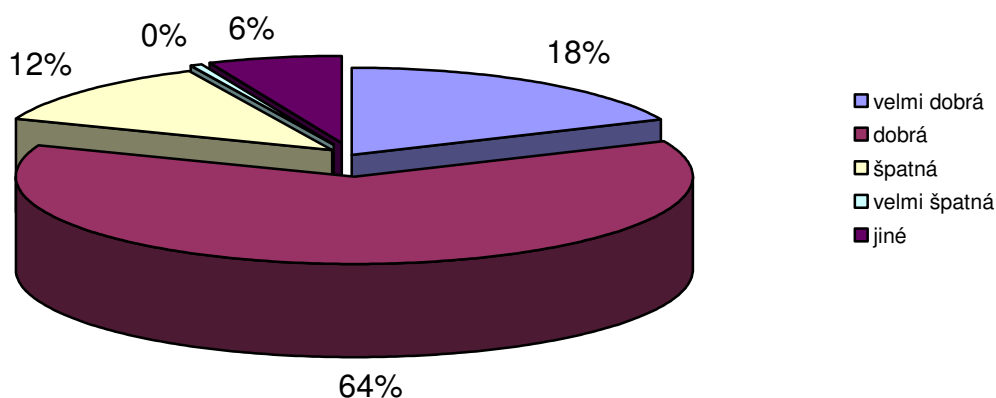
První otázkou, stejně jako u pracovníků poraden, jsem se chtěla dozvědět, jak dlouho dotazovaní pracují jako učitelé na základních školách. Jak je vidět z grafu, největší zastoupení mají pedagogové, kteří pracují na základních školách více než 21 let. Tento počet tvoří 40% z celkového počtu dotazovaných.

Podle jednotlivých krajů je délka praxe jednotlivých pracovníků následující. V Praze převládá počet pedagogů, kteří působí na základních školách 21 let a více, ale velké zastoupení zde mají také pedagogové, kteří působí na základních školách méně než pět let. Myslím si, že je to pozitivní zpráva, protože je důležité, aby na základní školu přicházeli mladí učitelé, kteří znají a používají moderní metody výuky. Tím se samozřejmě nechci nijak dotknout učitelů s mnohaletou praxí, tito pedagogové naopak mají velké

zkušenosti, které mohou využívat právě při výuce. V Jihomoravském kraji převažují učitelé, kteří učí mezi 16 a 20 lety a také ti, kteří učí více než 21 let. V kraji Moravsko-slezském jsou to mladí pedagogové a zároveň pedagogové s praxí, která je delší než 21 let. Ústecký a Olomoucký kraj má zastoupení ve všech kategoriích, to znamená, že délka praxe v tomto kraji je vyvážená. Středočeský kraj má velké procento zkušených pedagogů s dlouholetou praxí, to znamená, že většina dotazovaných působí na základních školách déle než 21 let. Mladí učitelé působí také převážně v kraji Jihomoravském a také v kraji Zlínském. Královéhradecký kraj se řadí mezi kraje, kde učitelé mají dlouholetou praxi. Do této skupiny můžeme také zařadit kraj Olomoucký, Plzeňský, Pardubický a Liberecký. Ve Zlínském kraji je mnoho pedagogických pracovníků, kteří působí na základní škole méně než pět let. Z kraje Vysočina jsem obdržela vyplněné dotazníky od pedagogů, kteří působí na základních školách mezi 11 a 15 lety. Podobný počet dotazníků, kde byla vyplněna délka praxe na základní škole, tedy mezi 11 a 15 lety, jsem obdržela z kraje Karlovarského.

Závěrem bych chtěla dodat, že počet dotazníků, který jsem obdržela, mě velice mile překvapil a jen díky tomu jsem získala objektivní informace na dané téma. Jak je vidět z grafu a tabulky s počtem odevzdaných dotazníků, počet jednotlivých možností, tedy délky praxe na základní škole je různorodý. Samozřejmě, jak jsem již uvedla na začátku, největší zastoupení zde mají pedagogové, kteří působí na základních školách více než 21 let. Nejmenší zastoupení zde mají pracovníci působící na škole mezi šesti a deseti lety. To může být způsobeno zejména ztrátou motivace, která je při vykonávání tohoto náročného povolání nesmírně důležitá. Dále je vidět velký počet „mladých učitelů“, kteří přicházejí na základní školy z pedagogických fakult po celé České republice. Každá škola by měla být otevřená přijmout tyto nové pracovníky, kteří mohou mít pozitivní vliv nejen na žáky, ale také na klima školy.

6.5.4 Hodnocení spolupráce s pedagogicko-psychologickou poradnou

Obr.20 Vyhodnocení otázky č. 2

MOŽNOSTI	POČET DOTAZOVANÝCH	PROCENTO %
velmi dobrá	51	18%
dobrá	174	64%
špatná	34	12%
velmi špatná	0	0%
jiné	18	6%

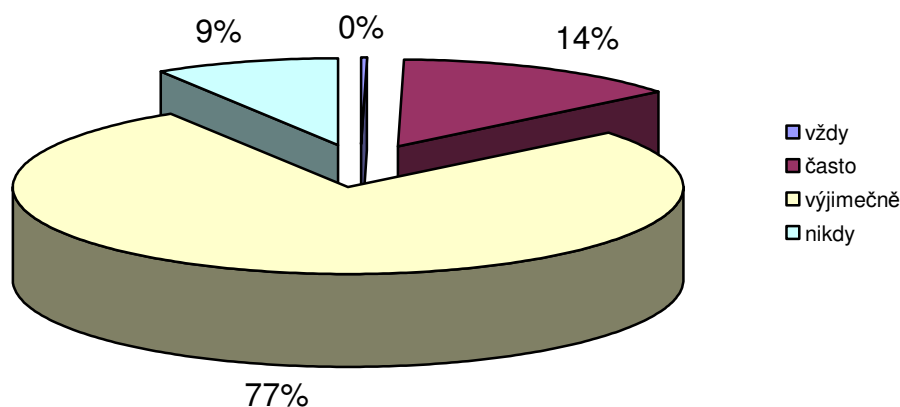
Tab.20 Vyhodnocení otázky č. 2

Podobně jako u pracovníků pedagogicko-psychologických poraden jsem chtěla od pedagogických pracovníků vědět, jak hodnotí spolupráci s pedagogicko-psychologickou poradnou ve svém kraji. Z grafu a tabulky můžeme vidět jasnou převahu odpovědí, které hodnotí spolupráci jako dobrou. Někteří učitelé pak hodnotí spolupráci jako špatnou a to ve 12% z celkového počtu obdržených dotazníků. Musím také zdůraznit, že 18% dotazovaných si spolupráci pochvaluje, a tedy hodnotí ji jako velmi dobrou. Dále také v některých případech zazněl názor, že záleží na daném pracovníkovi, který dítě v poradně vyšetřuje. Někteří poradí a pomohou, někteří pouze vypíší doporučení, která stejně nejsou v praxi reálná. V některých případech dochází k situaci, kdy se snaží pracovníci poradny rodiče slovy povzbudit a rodiče prokazatelně podprůměrných žáků poté očekávají hodnocení jedničkami. Pedagogové, kteří hodnotí spolupráci jako špatnou, namítají, že pokud jdou do poradny rodiče bez doporučení školy nebo učitele, PPP základní školu

úplně obejde a jen zašle zprávu z vyšetření rodičům. To někteří učitelé vidí jako velkou chybu. Myslí si, že by měl fungovat určitý trojúhelník PPP - rodiče - učitel, čímž by se právě spolupráce zkvalitnila. Tvrdí, že pak teprve mohou dělat konkrétní závěry. Pedagogové se také domnívají, že některé zprávy napsané po jednom sezení s dítětem v PPP jsou nesmyslné. Ve zprávách se vyskytují nepravdivá tvrzení třeba o učitelích apod., která nemá PPP podložena. Dále také připouštějí, že zákonní zástupci si občas v PPP vymýšlejí. Dalším problémem jsou v některých krajích extrémně dlouhé doby vyřízení vyšetření, malá pružnost a zejména hodnocení, které vůbec neodpovídá skutečnosti (často bez kontaktu s pedagogem). Velký problém někteří vidí v tom, že pokud o vyšetření požádají rodiče, poradna již školu nekontaktuje a tudíž škola nemá informace, které jsou dle pedagogů důležité.

Podle mého názoru je v tomto případě velmi důležitým faktorem komunikace. Pokud škola nekomunikuje s pedagogicko-psychologickou poradnou a naopak, nemůže být spolupráce hodnocena pozitivně. Samozřejmě tento problém nelze zobecňovat, každý učitel má na tuto problematiku svůj názor, ale jsem potěšena, že učitelé se v dotazníku snažili podrobně popsat své negativní zkušenosti právě v oblasti spolupráce.

6.5.5 Problematika nesouhlasu s vyšetřením v pedagogicko-psychologické poradně

Obr.21 Vyhodnocení otázky č. 3

MOŽNOSTI	POČET DOTAZOVANÝCH	PROCENTO %
vždy	1	0%
často	37	14%
výjimečně	208	79%
nikdy	24	9%

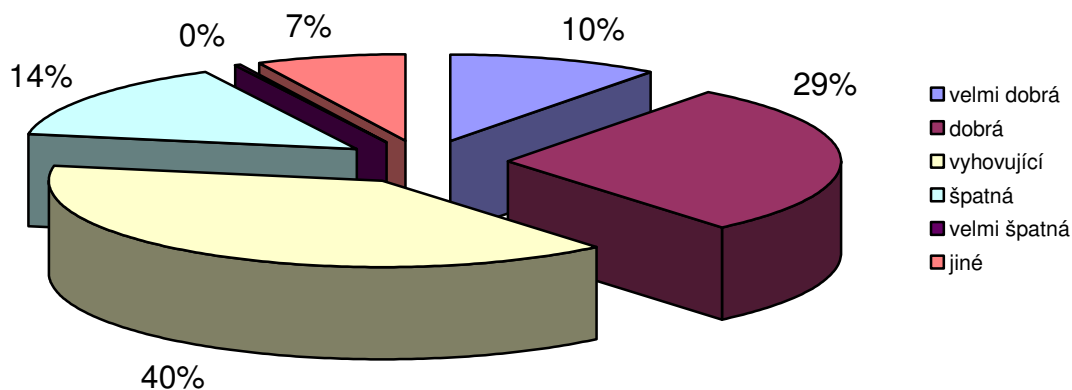
Tab.21 Vyhodnocení otázky č. 3

Náplní další otázky, kterou jsem položila pedagogickým pracovníkům základních škol, byl souhlas či nesouhlas s vyšetřením v pedagogicko-psychologické poradně. Chtěla jsem se dozvědět, jaké mají učitelé zkušenosti s touto problematikou. Po vyhodnocení dotazníků jsem byla překvapena, že 14% pedagogů se setkává s tím, že rodiče nebo zákonní zástupci dítěte často nesouhlasí s vyšetřením v PPP. 79% dotazovaných odpovědělo, že se s nesouhlasem setkalo pouze výjimečně a 9% dotazovaných se s nesouhlasem nesetkalo nikdy.

Pokud se podíváme na srovnání mezi jednotlivými kraji, tak v kraji Ústeckém a Zlínském se odpověď „často“ objevovala nejvíce. Také v Praze tato odpověď měla velké zastoupení. Učitelé v dotazníku přiznali, že se s nesouhlasem setkávají často. Mohu se pouze domnívat, čím je to způsobeno. Většina rodičů, tedy zákonných zástupců, se snaží o to, aby jejich děti pokud možno absolvovaly školní docházku bez velkých problémů. A pokud se nějaký problém vyskytne, tak ho chtějí co možná nejefektivněji vyřešit. Právě

v tomto případě je zde především učitel a základní škola, kteří by měli být tím prvním impulsem. Na druhém místě pak stojí pedagogicko-psychologická poradna, kde jsou odborníci, kteří se snaží nalézt co možná nejvhodnější řešení problému nejen pro dítě, ale také pro rodiče a pro školu. Někteří rodiče mohou mít pocit, že se jim poradna bude snažit zasahovat do jejich výchovy a přístupu k dítěti, a to je možná jeden z důvodů, proč nesouhlasí s vyšetřením v PPP. Další skupinou mohou být rodiče, kteří se domnívají, že jejich dítě nemá žádné problémy, ať výchovné či problémy s učením. Tito rodiče nikdy žádné problémy jako děti neměli, tak si mnohdy myslí, že je jejich dítě také nemá. V takových případech především záleží na přístupu pedagogů k rodičům a na komunikaci mezi nimi. Pokud tento faktor nefunguje, nemůže dojít k řešení problému. Je důležité také zmínit, že malou skupinu tvoří rodiče, kteří naopak vyžadují vyšetření v PPP, aniž by jejich dítě mělo nějaké problémy. Myslí si, že když bude dítě vyšetřeno v PPP, bude moci mít ve škole nějaké úlevy. Musím samozřejmě dodat, že záleží pouze na zákonném zástupci, zda bude souhlasit s vyšetřením, což stvrdí svým podpisem při návštěvě pedagogicko-psychologické poradny. Zpráva, kterou PPP posílá na adresu zákonného zástupce dítěte, je především pro ně samotné a záleží pouze na zákonném zástupci, zda chce nebo nechce zprávu předat škole. Pokud má dítě problémy s učením, tzv. specifické poruchy učení, je vhodné zprávu předat, protože učitel pak může pracovat s dítětem individuálně.

6.5.6 Hodnocení zpráv a doporučení z pedagogicko-psychologické poradny

Obr.22 Vyhodnocení otázky č. 4

MOŽNOSTI	POČET DOTAZOVANÝCH	PROCENTO %
velmi dobrá	28	10%
dobrá	79	29%
vyhovující	108	40%
špatná	40	14%
velmi špatná	1	0%
jiné	20	7%

Tab.22 Vyhodnocení otázky č. 4

Další otázkou v dotazníkovém šetření jsem se zaměřila na to, jak učitelé základních škol hodnotí zprávy a doporučení z jednotlivých poraden po celé České republice. Nejvíce procenty, tedy 40%, je zastoupena odpověď „vyhovující“, tedy „průměrná“. 10% dotazovaných hodnotí kvalitu zpráv a doporučení jako „velmi dobrá“, 29% jako „dobrá“ a 14% dotazovaných odpovědělo na tuto otázku „špatná“. Pokud bych se měla zaměřit na jednotlivé kraje, tak v Praze byla nečastější odpověď „dobrá“ a „vyhovující“, v kraji Jihomoravském dotazovaní zaškrtnuli odpověď „dobrá“, „vyhovující“ a také několik dotazovaných zaškrtnulo odpověď „špatná“. V kraji Moravskoslezském převládá odpověď „vyhovující“ až „špatná“. V kraji Středočeském, Jihočeském, Libereckém, Královéhradeckém a na Vysočině se dotazovaní shodli v hodnocení zpráv a hodnotili jejich kvalitu

jako dobrou a vyhovující. Ústecký kraj je jediný, kde převládala odpověď „velmi dobrá“, dále pak hodnocení zpráv bylo vyhovující. V Olomouckém, Plzeňském, Pardubickém a Zlínském kraji se nejčastěji objevovaly odpovědi „vyhovující“, „špatná“ a v jednom případě dokonce „velmi špatná“, v kraji Karlovarském byla nejčastější odpověď „dobrá“.

Část dotazovaných uvedla, že především velmi záleží na tom, kdo zprávu vypracoval, protože úroveň zpráv se může u jednotlivých psychologů nebo speciálních pedagogů lišit. Někdy se učitelé setkávají se zprávami, kde jsou příliš obecné informace, jindy naopak velmi konkrétní a nápomocné. Dotazovaní, kteří hodnotili zprávy z pedagogicko-psychologických poraden jako špatné, se domnívají, že všechny zprávy jsou obsahově téměř totožné - dělané podle jednoho vzoru. Ve zprávě nejsou podstatné věci, které by mohli dále využít při práci s žákem. Dalším problémem jsou příliš odborné výrazy, které jsou pro praxi učitele ztrátou času, než zjistí v odborných slovnících jejich význam. V některých případech PPP cituje věty, které pedagog posílá do PPP jako průvodní dopis k problematice žáka. Závěry z PPP jsou zcela odtržené od výchovně-vzdělávacího procesu, pedagog se „dozví to, co dávno ví...“

V některých poradnách se úroveň zpráv se zlepšila. Psycholog a speciální pedagog ve zprávách uvádí konkrétní doporučení pro domácí práci i školu. Často se vyhýbají doporučit hodiny se speciálním pedagogem, které by byly pravidelné, kontrolovatelné. Někteří učitelé sdělili negativní zkušenosti s PPP, kdy informace získané ze zprávy z pedagogicko-psychologické poradny neodpovídaly vlastnostem dítěte. Leckdy PPP poslala stejné pokyny pro vyšetřené děti, aniž by se zabývala konkrétním žákem. To znamená, že někdy hodnocení připomíná předem daný vzor a nedostatečně hodnotí konkrétního žáka.

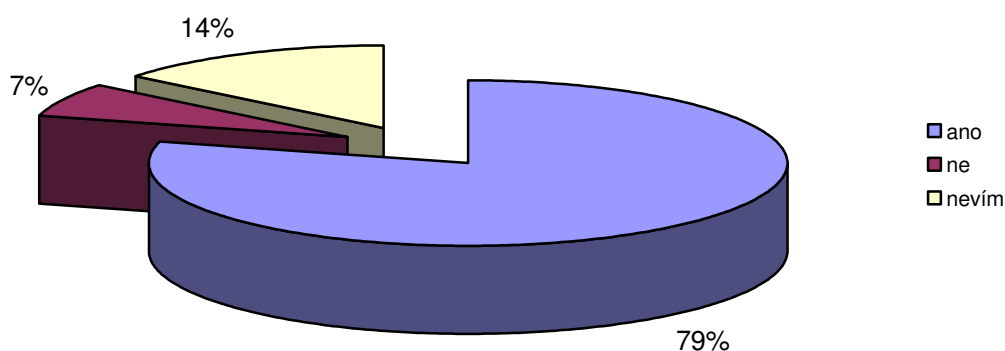
Z osobní zkušenosti jedné dotazované, která pracuje na základní škole jako speciální pedagog, často dochází pedagogicko-psychologickou poradnou k vydání zprávy o vyšetření bez školního dotazníku i informací třídního učitele. Často se stane, že dítě nemá takové problémy a nepotřebuje takové kompenzace, jaké jsou ve vyšetření navrhovány. Dle jejího názoru, se „jednoduše vyjde vstříc rodičům“.

Závěrem bych chtěla shrnout nejzávažnější problémy, které se týkají kvality zpráv a doporučení pedagogicko-psychologické poradny. Samozřejmě nemůžu říci, že tyto problémy se týkají všech poraden ve všech krajích.

- zprávy jsou často velmi odborné

- nelze hodnotit dítě ve velmi krátké době, v cizím prostředí a mimo kolektiv
- některá sdělení bývají často příliš obecná
- chybí konkrétní rady, málo konkrétních postupů, jak s žáky pracovat
- zprávy z vyšetření jednotlivých žáků obsahují často identická vyjádření se zprávami jiných žáků
- ne všechna doporučení z poradny je možné ve škole realizovat
- děti se v PPP chovají o samotě zcela jinak, než v třídním kolektivu, výsledek vyšetření nebývá objektivní

6.5.7 Problematika školního psychologa

Obr.23 Vyhodnocení otázky č. 5

MOŽNOSTI	POČET DOTAZOVANÝCH	PROCENTO %
ano	213	79%
ne	18	7%
nevím	38	14%

Tab.23 Vyhodnocení otázky č. 5

Problematika školního psychologa, tedy zda by měl být zaměstnancem většiny základních škol, je v 79% dotazovaných pedagogů je jasná. Právě tento počet dotazovaných souhlasí s tím, že školní psycholog by měl být nápomocen při řešení každodenních problémů ve škole. Může se jednat o problémy chování nebo o specifické

poruchy učení. 7% učitelů si myslí, že není nutné mít školního psychologa na škole. Odůvodňují to tím, že problémy, které se u nich objevují, zvládá řešit pedagogicko-psychologická poradna v jejich okolí. 14% pedagogů základních škol si není jistých, zda by byl školní psycholog pro jejich školu přínosem. Většinou se jedná o pedagogy, kteří nemají dlouholetou praxi a zatím se nesetkali s většími problémy, které by právě školní psycholog mohl efektivně vyřešit. Mnoho učitelů na tuto otázku neodpovědělo, protože do poznámek napsali, že školního psychologa na škole mají a myslí si, že by určitě byl přínosem pro každou školu.

I z pohledu pedagogů si musím položit otázku, proč vlastně mít ve škole školního psychologa? K této otázce jsem vybrala několik odpovědí, které se nejčastěji objevovaly v mém dotazníkovém šetření. Pokud je školní psycholog přítomen, problémy se řeší aktuálně při osobní znalosti jak dětí, školy, atmosféry, tak i učitelů. A dále je zde možnost pro žáky mít ve škole nezávislou osobu, kterou mohou oslovit stejně tak i učitelé. Psycholog může učitelům také pomáhat různými metodami jak nevyhořet (burn-out effect) – formou diskuze, semináře, drobného povzbuzení či radou rychle před vyučováním. Dále může pomoci učitelům s prvotním poznáním SPU nebo jiného problému, který žáci mohou mít. Pomůže i při řešení situací, které pedagog z jakéhokoli důvodu například nedostatek času, schopností a dovedností, nemůže řešit. Psycholog na škole může téměř okamžitě poradit učiteli, jak s žákem pracovat. Mohl by i problémy posuzovat rychleji tím, že by pozoroval lépe žáky v jejich třídě, viděl by konkrétní činy a situace, a tak by získal na základě svého pozorování nezkrácené informace. Školní psycholog může řešit případy akutní i neakutní přímo na školní půdě, mnohdy objeví i latentní problémy. Výsledky z vyšetření lze jednoduše konzultovat s psychologem osobně. Možnost poradit se, jak se kterým žákem jednat, uvedl velký počet dotazovaných jako velkou výhodu. Učitel se může věnovat více učení, než řešení skutečností, které přesahují rámec jeho kompetencí. Tím by lépe poznal prostředí konkrétní školy, práci učitelů a žáků, a poté by jistě neposuzoval žáka jen podle vyšetření v poradně a podle nedokonalého vyplněného dotazníku. A komunikací s učiteli by se vše výrazně zkvalitnilo. Na školách, kde psycholog již působí, se učitel nemůže věnovat více učení, než řešení skutečností, které stejně přesahují rámec jeho kompetencí a pokud pedagog už řeší nějaký problém se třídou, může se s psychologem poradit a spolupracovat při vytváření programu „šitého přímo na míru“ té dané třídy, učitelům také vyhovuje, že se mohou poradit o problému a jakým způsobem přistupovat k některým dětem, se kterými si již sám „neví rady“.

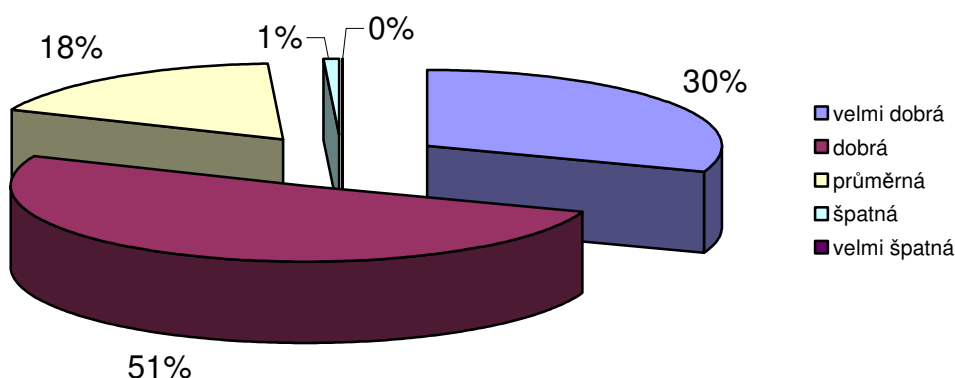
Na některých školách již školní psycholog působí, vede rozhovory s problémovými žáky a dokáže s nimi velmi dobře hovořit o jejich problémech. Jedná s rodiči problémových žáků, společně se zamýšlí nad možnou nápravou. Někteří učitelé vnímají pozitivně důležitost rozhovoru žáka s psychologem. V mnoha školách, kde školní psycholog působí již několik let, mají výborné zkušenosti. Nejvíce spolupracují rodiče, ale i samotní žáci mají dotazy, které někdy mívá třídního učitele, a které jsou cíleny právě na školního psychologa. Jako příklad mohu uvést problematiku přestupu z pátého ročníku na gymnázium, zda by to pro daného žáka bylo přínosem nebo by raději měl zůstat na základní škole. Někteří učitelé přiznávají, že zpočátku měli určitou nedůvěru k práci školního psychologa, ale dnes již úzce spolupracují, protože poznali, že jim právě školní psycholog může být velice nápomocný. Může pomoci řešit situace ve třídě téměř ihned v době, kdy nastanou. Školní psycholog poskytuje učitelům velkou pomoc a podporu, obzvláště v 1. a 2. třídě. Je možné se poradit téměř okamžitě, když si učitel myslí, že by mohl nastat určitý problém. Děti, které docházejí pravidelně na reedukace, se postupem času zdokonalují ve školní práci.

Nakonec bych ráda shrnula pozitiva, která vyplývají z přítomnosti školního psychologa na půdě školy.

- přímá a častá konzultace
- podrobná a osobní znalost anamnézy dítěte
- možnost vstupů do vyučovacích hodin
- znalost podmínek
- okamžitá dostupnost v případě potřeby
- přímá a rychlá komunikace
- možnost konzultace k integraci dětí se specifickými potřebami učení, nadané děti
- rychlé odhalení nastupujících problémů
- pomoc při potírání šikany na škole
- intenzivní a pravidelná práce s kolektivem.
- řešení problémových situací - žák z neúplné rodiny, z nefungující rodiny, postižení děti v kolektivu, ...
- spolupráce s rodiči
- konzultace pro učitele

- prevence sociálně patologických jevů, kázeňské problémy
- přímý kontakt učitel - psycholog - rodič - žák

6.5.8 Dostupnost PPP pro všechny spádové oblasti

Obr.24 Vyhodnocení otázky č. 6

MOŽNOSTI	POČET DOTAZOVANÝCH	PROCENTO %
velmi dobrá	82	30%
dobrá	137	51%
průměrná	48	18%
špatná	2	1%
velmi špatná	0	0%

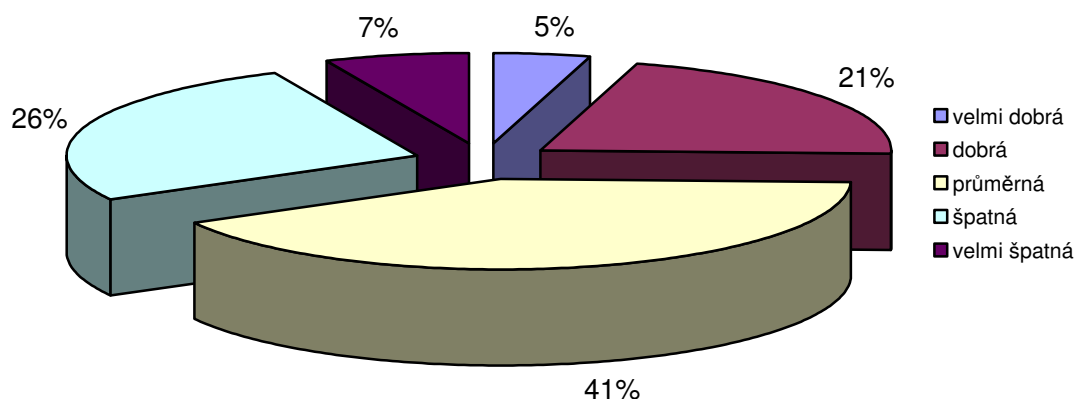
Tab.24 Vyhodnocení otázky č. 6

Podíváme-li se na další otázku pomocí níž jsem chtěla zjistit, co si učitelé základních škol myslí o dostupnosti pedagogicko-psychologických poraden ve svých krajích, zjistíme, že polovina dotazovaných se domnívá, že dostupnost pedagogicko-psychologické poradny v tom daném kraji je dobrá. 30% si myslí, že poloha pedagogicko-psychologické poradny je velmi dobrá. Jen 1% z celkového počtu dotazovaných je nespokojeno s polohou poradny, 18% je přesvědčeno, že lokalizace poradny je průměrná. Z těchto čísel můžu usoudit, že většina pedagogicko-psychologických poraden je umístěna tak, aby byla co nejlépe přístupná těm, kteří potřebují odbornou konzultaci.

Například v kraji Jihomoravském, Středočeském, Královéhradeckém a Plzeňském bylo nejčastější hodnocení lokalizace pedagogicko-psychologické poradny jako „velmi dobrá“ až „dobrá“. Hodnocení „dobré“ se nejčastěji objevovalo v kraji Moravskoslezském, Jihočeském Olomouckém. V kraji Ústeckém, Pardubickém a Zlínském dotazovaní použili hodnocení „dobrá“ až „průměrná“. Průměrně hodnotili učitelé dostupnost pedagogicko-

psychologických poraden v kraji Karlovarském a na Vysočině, kde bylo hodnocení i velmi dobré. V Libereckém kraji se dotazovaní shodli na tom, že poradny mají vhodnou lokalizaci, a proto hodnotili velice kladně a to „velmi dobře“.

6.5.9 Jak dlouho čekat na vyšetření?

Obr.25 Vyhodnocení otázky č. 7

MOŽNOSTI	POČET DOTAZOVANÝCH	PROCENTO %
velmi dobrá	12	5%
dobrá	56	21%
průměrná	110	41%
špatná	70	26%
velmi špatná	18	7%

Tab.25 Vyhodnocení otázky č. 7

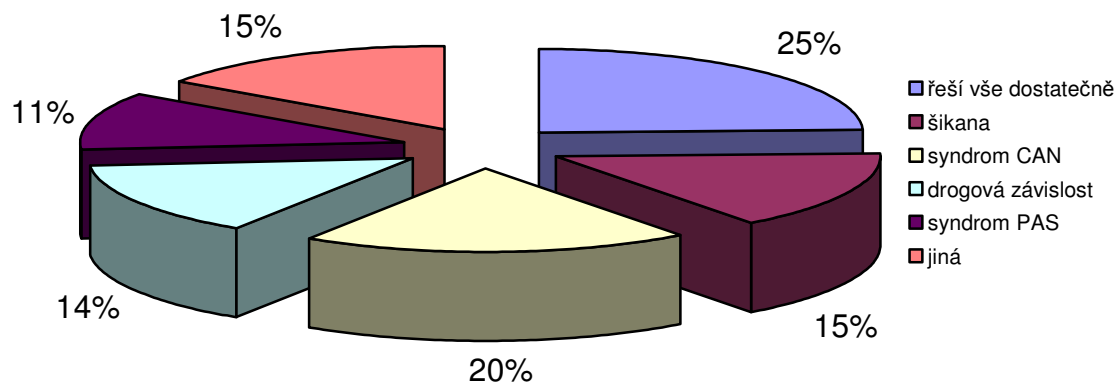
Podobně jako u pracovníků poraden, tak i u pedagogických pracovníků jsem chtěla zjistit názor na délku objednacích lhůt. 41% dotazovaných hodnotilo délku objednacích lhůt jako průměrnou. Zatímco pouze 5% jako velmi dobrou a 21% uvedlo délku hodnocení objednacích lhůt jako dobrou. Také je nutné zmínit, že mnoho učitelů si myslí, že délka objednacích lhůt v jejich kraji je špatná, což může znamenat, že rodiče musejí na vyšetření čekat několik týdnů, možná i měsíců. 7% se shodlo na hodnocení „velmi špatná“. V Praze učitelé nejčastěji hodnotili tuto problematiku jako „dobrá“ a „průměrná“, ale u některých učitelů se objevila odpověď „špatná“. V kraji Jihomoravském bylo hodnocení „průměrná“ a „špatná“. V kraji Moravskoslezském převažují dvě odpovědi, a to odpověď „průměrná“ a

„špatná“. Stejně tak v kraji Středočeském učitelé nejčastěji volili odpověď „špatná“. Hodnocení délky objednací lhůty v kraji Ústeckém bylo „průměrná“ a „špatná“. V kraji Zlínském a na Vysočině byla nečastější odpověď „průměrná“ a „špatná“. Průměrně hodnotili učitelé délku objednací lhůty v kraji Královéhradeckém a Libereckém. Učitelé v Jihomoravském kraji použili hodnocení „dobrá“ a „špatná“. Naopak v kraji Karlovarském byla délka objednací lhůty hodnocena jako „špatná“. Pedagogičtí pracovníci v kraji Plzeňském dokonce použili hodnocení průměrné a velmi špatné. V Olomouckém kraji převládala odpověď „dobrá“ a „průměrná“.

Pokud bych z této otázky chtěla vyvodit nějaké závěry, musím samozřejmě zdůraznit, že v každém kraji je jiný počet pedagogicko-psychologických poraden a odlišný počet pracovníků poraden, tedy psychologů či speciálních pedagogů. Pokud se podívám na odpovědi, které jsem díky dotazníkovému šetření získala, můžu pouze konstatovat, že tento problém se týká všech již zmiňovaných krajů. Velká většina učitelů není spokojena s tím, že rodiče a žáci musejí často velmi dlouho čekat na vyšetření v pedagogicko-psychologické poradně. To může být problém zejména u mladších žáků, kterým učitel například zjistí poruchy učení a pošle žáka na vyšetření. Dále učitel čeká na zprávu a doporučení z pedagogicko-psychologické poradny, podle kterých by měl k danému žákovi přistupovat.

A jak zlepšit to, aby rodiče nemuseli tak dlouho čekat na vyšetření v pedagogicko-psychologické poradně? Samozřejmě by stačilo, kdyby se navýšil počet pracovníků pedagogicko-psychologických poraden. Znovu jsme tedy u financování, které spadá do problematiky celého školského systému České republiky. Pedagogicko-psychologické poradny spadají pod Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky.

6.5.10 Slabé stránky poradny

Obr.26 Vyhodnocení otázky č. 8

MOŽNOSTI	POČET DOTAZOVANÝCH	PROCENTO %
řeší vše dostatečně	90	25%
šikana	57	15%
syndrom CAN	72	20%
drogová závislost	53	14%
syndrom PAS	41	11%
jiná	57	15%

Tab.26 Vyhodnocení otázky č. 8

Otázku týkající se slabých stránek PPP jsem použila jak v dotazníku pro pracovníky pedagogicko-psychologických poraden, tak i v dotazníku pro pedagogy základních škol. V dotazníku pro učitele jsem přidala možnost „řeší vše dostatečně“. Jak je vidět z grafu tuto možnost si učitelé vybírali nejčastěji, tedy 25% z celkového počtu. 20% je zastoupen syndrom CAN 11% syndrom PAS. Problematika šikany a drogové závislosti na základních školách je zastoupena přibližně 15% dotazovaných. Z těchto čísel je možné získat objektivní informace o kvalitě řešení jednotlivých problémů, které se na základních školách v dnešní době vyskytují.

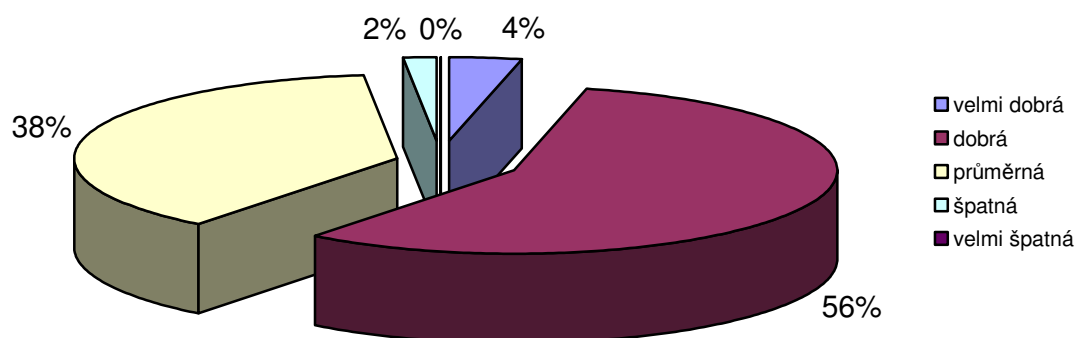
Někteří učitelé do poznámek v dotazníku uvedli, v čem především jsou slabé stránky jednotlivých poraden. Dotazníkové šetření bylo samozřejmě anonymní, takže mohu pouze odkazovat na kraj, odkud byl dotazník odeslán. Nerada bych hodnotila kvalitu

služeb, které provádějí jednotlivé poradny, proto vyberu některé odpovědi, aniž bych uvedla kraj. Mohu se pouze domnívat, že odpovědi k této otázce byly napsány objektivně.

Jedna z dotazovaných uvedla, že v jejich kraji mají problém s dětmi, které jsou takzvaně volně vychovávány, neuznávají žádná pravidla, jsou vůči ostatním netolerantní, ubližují, berou si, co chtějí. Ráda by uvítala pomoc při práci s těmito dětmi a také při stmelování kolektivu, při vzájemné toleranci. Další učitel či učitelka základní školy si myslí, že by se pedagogicko-psychologická poradna měla zlepšit v zapojování dítěte do třídy, lépe řešit problematiku dětí v pěstounské péči, týmovou práci na funkčním individuálním plánu. Někteří by uvítali zřizování speciálních tříd pro děti s těžkými poruchami učení či mít tyto děti alespoň v pravidelné péči pedagogicko psychologických poraden. Jak jsem již uvedla v předcházející otázce, kdy učitelé hodnotili délku objednáci lhůty v některých případech jako špatnou až velmi špatnou, tak právě tento problém se jedné z dotazovaných zdá zásadní. Potvrdila, že už jen dlouhé objednáci doby způsobují, že dítě je vyšetřeno s nesmírným zpožděním, a někdy má dokonce dojem, že poradny nedostatečně vyhodnocují chování a průchopnost dítěte, které jsou v kolektivu samozřejmě odlišné. V některém z krajů se učitelé domnívají, že v jejich pedagogicko-psychologické poradně řeší nedostatečně i speciální poruchy učení. Objevila se i odpověď, kdy si učitel myslí, že nedostatečně řeší výchovné problémy a že vlastně i některé diagnózy jsou, dle jeho či jejího názoru, mylné. Dokonce se v jednom případě objevila odpověď, že v podstatě neřeší nic, protože řeší něco na jiném místě, s jinými faktory, v malém časovém rozpětí. Také často dávají za pravdu rodičům „jen aby měli klid“.

Jak jsem již zmínila na začátku této problematiky, můžu jen doufat, že odpovědi jednotlivých pedagogů byly objektivní. Nelze samozřejmě zobecňovat, tedy myslet si, že ve všech krajích mají pedagogicko-psychologické poradny nějaké nedostatky nebo, že řeší některé problémy nedostatečně. Znovu musím zmínit, že 25% dotazovaných z celkového počtu vybralo odpověď, že pedagogicko-psychologická poradna v jejich kraji řeší vše dostatečně. Musím samozřejmě dodat, že u této otázky bylo možné zaškrtnout více možností.

6.5.11 Materiální vybavení poraden

Obr.27 Vyhodnocení otázky č. 9

MOŽNOSTI	POČET DOTAZOVANÝCH	PROCENTO %
velmi dobré	9	4%
dobré	139	56%
průměrné	92	38%
špatné	4	2%
velmi špatné	0	0%

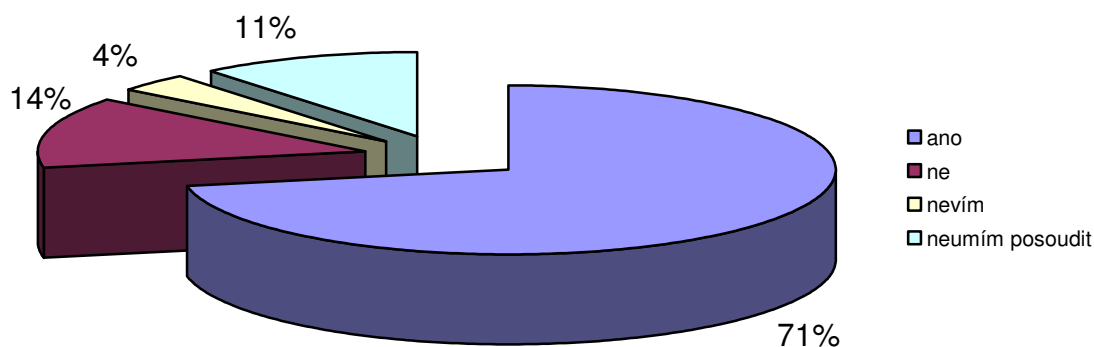
Tab.27 Vyhodnocení otázky č. 9

Podíváme-li se na graf, který znázorňuje hodnocení materiálního vybavení pedagogicko-psychologických poraden, tak zjistíme, že 56% pedagogických pracovníků uvedlo hodnocení „dobré“. 38% učitelů základních škol hodnotilo materiální vybavení slovem „průměrné“. Hodnocení „velmi špatné“ nepoužil nikdo z dotazovaných. Jen malé procento, tedy přesněji 4%, učitelů hodnotilo materiální vybavení poradny v jejich kraji jako „velmi dobré“ a pouze 2% se shodli na hodnocení „špatné“. Zamyslí-li se nad tím, co by nemělo v žádné pedagogicko-psychologické poradně chybět, tak si myslím, že jde především o odbornou literaturu a také o pomůcky, které se používají pro jednotlivá vyšetření.

Opět nelze hodnocení materiálního vybavení poraden zobecňovat. V některých krajích jako například v kraji Jihomoravském, Moravskoslezském, Středočeském, Jihočeském, Plzeňském, Zlínském, Libereckém a na Vysočině dotazovaní nejčastěji použili hodnocení

„dobrá“. V kraji Pardubickém a Karlovarském se shodli na hodnocení „průměrném“. V Praze, v kraji Ústeckém, Královéhradeckém a Olomouckém učitelé v dotazníku zaškrtnli možnosti „dobrá“ a „průměrná“.

6.5.12 Zvýšení počtu klientů, kteří potřebují vyšetření v PPP

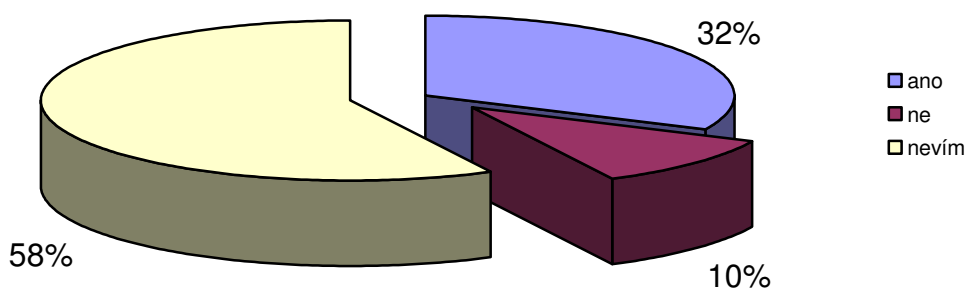
Obr.28 Vyhodnocení otázky č. 10

MOŽNOSTI	POČET DOTAZOVANÝCH	PROCENTO %
ano	195	71%
ne	37	14%
nevím	10	11%
neumím posoudit	29	4%

Tab.28 Vyhodnocení otázky č. 10

Podíváme-li na otázku zvýšení počtu klientů, kteří potřebují odborné vyšetření v pedagogicko-psychologické poradně, zjistíme, že jsem stejnou otázku položila i pracovníkům poraden. Určitě bude zajímavé srovnání odpovědí, které bude uvedeno po interpretaci jednotlivých otázek. 71% souhlasí s tím, že se počet klientů, kteří potřebují návštěvu v poradně, zvýšil. 14% se domnívá, že určitě nedošlo v posledních letech k nárůstu žáků, kteří potřebují vyšetření v PPP. 15% učitelů na tuto otázku nedokázalo objektivně odpovědět, a proto zvolili odpověď „nevím“ nebo „neumím posoudit“. Znovu musím poznamenat, že tuto odpověď volili především ti učitelé, kteří působí na základních školách méně než pět let.

6.5.13 Přizpůsobení PPP moderním trendům

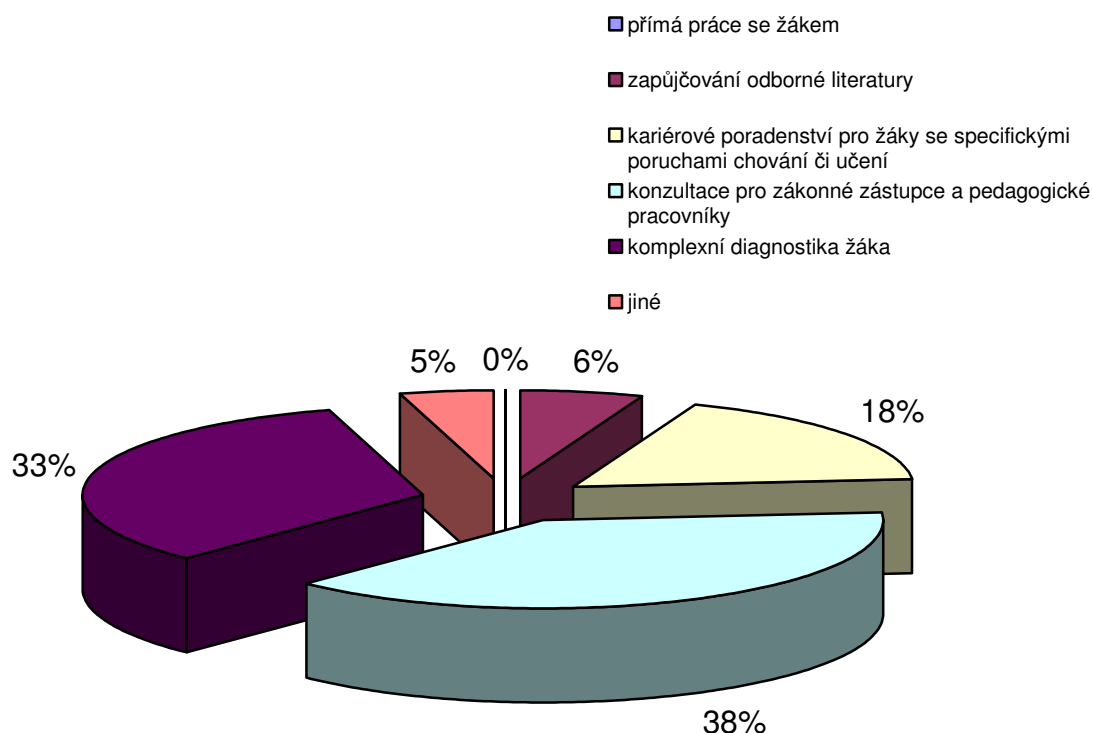
Obr.29 Vyhodnocení otázky č. 11

MOŽNOSTI	POČET DOTAZOVANÝCH	PROCENTO %
ano	86	32%
ne	28	10%
nevím	155	58%

Tab.29 Vyhodnocení otázky č. 11

Přizpůsobila se pedagogicko-psychologická poradna moderním trendům? Tak to byla další otázka v mém on-line dotazníku. 32% učitelů si vybralo odpověď „ano“, tedy jsou si jisti, že se poradna přizpůsobila moderním trendům. V 10% byla odpověď „ne“ a nejvíce, a to 58%, neví, nebo si není jistých. Domnívám se, že toto velké číslo vyplývá z toho, že tito učitelé nikdy nenavštívili pedagogicko-psychologickou poradnu ve svém kraji. Pokud by to udělali, pravděpodobně by vybrali odpověď „ano“ nebo odpověď „ne“. Osobně si myslím, že by osobní návštěva pedagogicko-psychologické poradny měla být součástí profese každého pedagoga, aby měl představu, jak probíhají vyšetření v poradně.

6.5.14 V čem konkrétně se přizpůsobila PPP moderním trendům?

Obr.30 Vyhodnocení otázky č. 12

MOŽNOSTI	POČET DOTAZOVANÝCH	PROCENTO %
přímá práce se žákem	0	0%
zapůjčování odborné literatury	9	6%
kariérové poradenství pro žáky se	27	18%
konzultace pro zákonné zástupce a	59	38%
komplexní diagnostika žáka	51	33%
jiné	7	5%

Tab.30 Vyhodnocení otázky č. 12

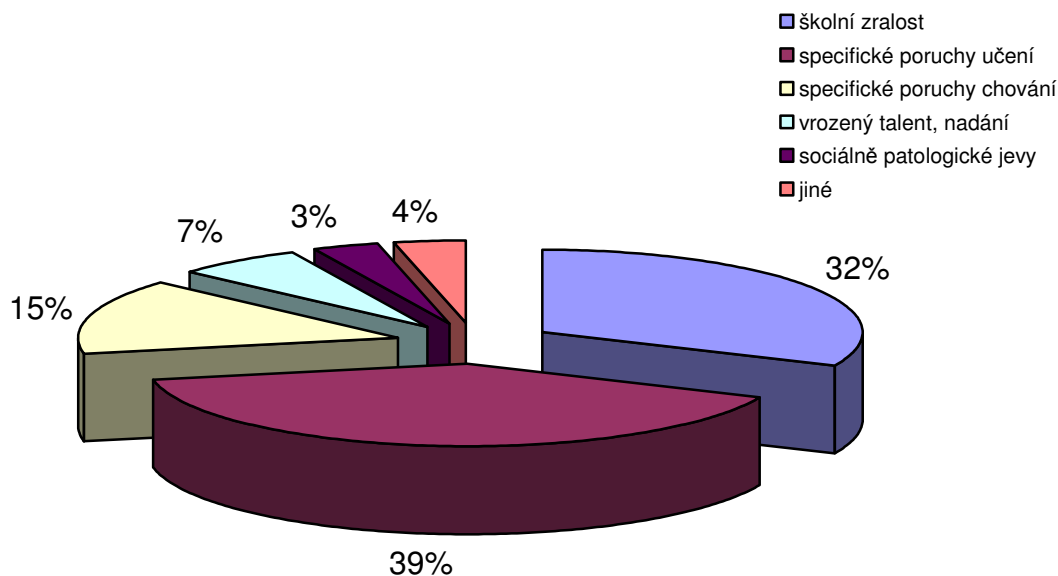
Pokud dotazovaní v předchozí otázce zaškrtnuli odpověď ano, měli v následující otázce vybrat z možností, v čem se přizpůsobila pedagogicko-psychologická poradna v jejich kraji moderním trendům. V této otázce mohli dotazovaní vybírat z více možností. Z grafu obr.32 vyplývá, že 18% procent učitelů si myslí, že se určitě zlepšilo kariérové poradenství pro žáky se specifickými poruchami chování nebo učení. 38% dotazovaných se shodlo na tom, že došlo ke zlepšení v komunikaci jak mezi poradnou a zákonnými

zástupci, tak i mezi poradnou a učiteli. 33% hodnotí kladně komplexní diagnostiku žáků, která pomáhá při odhalování jednotlivých problémů.

Někteří vyučující měli k této problematice i negativní připomínky. Připouštějí, že nic z toho, co je v této otázce, poradna nedělá sama od sebe. Ano, pracovník vyslechne učitele po telefonu, občas přijdou psychologové nebo speciální pedagogové do školy, ale většinou mají pro celou školu čas pouze o velké přestávce. Navíc mají učitelé pocit, že si stejně musejí pomoci sami a že veškerá zodpovědnost je pouze na nich samotných.

Také se v dotazníkovém šetření objevila poznámka, že se poradna přizpůsobila moderním trendům v tom, že na prosby rodičů vystaví dětem „papíry“ potvrzující určitou poruchu, aniž by je opravdu potřebovaly.

6.5.15 Problémy, které PPP dokáže nejlépe řešit

Obr.31 Vyhodnocení otázky č. 13

MOŽNOSTI	POČET DOTAZOVANÝCH	PROCENTO %
školní zralost	170	32%
specifické poruchy učení	215	39%
specifické poruchy	78	15%
vrozený talent, nadání	35	7%
sociálně patologické	18	3%
jiné	19	4%

Tab.31 Vyhodnocení otázky č. 13

Poslední otázkou v dotazníkovém šetření mezi pedagogy základních škol byla otázka týkající se problémů, které dokáže pedagogicko-psychologická poradna v jejich kraji řešit. V této otázce mohli učitelé opět vybírat z více možností. Z grafu *obr.33* vyplývá, že nejkladněji ohodnotili PPP v otázce řešení specifických poruch učení, a to 39% dotazovaných. Na druhém místě byla vybrána odpověď „školní zralost“ a tuto možnost zvolilo 32%. „Specifické poruchy učení“ byly vybrány jako odpověď u 15% dotazovaných. Pouze 3% učitelů vybralo odpověď „sociálně patologické jevy“ a 7% „vrozený talent či nadání“.

6.6 Vyhodnocení předpokladů dotazníkového šetření mezi pedagogy základních škol

- 1) Předpokládala jsem různorodou délku praxe učitelů na základních školách s výrazným podílem zkušených učitelů, tedy učitelů, kteří působí na základní škole déle než dvacet let. Můj předpoklad se potvrdil, 40% odpovídajících učitelů pracuje pracují na základních školách déle než 21 let, což přináší velké výhody v oblasti velkých zkušeností. Dále jsem se před samotným výzkumem domnívala, že další velkou skupinu budou tvořit učitelé, kteří pracují na základních školách méně než pět let. Počet těchto pedagogických pracovníků netvoří výrazný počet dotazovaných, protože podobný počet dotazovaných byl i v ostatních délkách praxe.
- 2) Hodnocení spolupráce mezi pedagogicko-psychologickou poradnou a základní školou jsem předpokládala spíše kladné. Většina dotazovaných zvolila „zlatou střední cestu“, tedy hodnocení „dobré“. Pravděpodobně je to tím, že většina dotazovaných měla v minulosti negativní zkušenost právě v této oblasti.
- 3) Domnívala jsem se, že ve většině případů rodiče souhlasí s vyšetřením a existuje pouze zanedbatelné procento zákonných zástupců, kteří odmítají vyšetření v pedagogicko-psychologické poradně. Pouze 9% učitelů odpovědělo, že se nikdy nesetkali s odmítavým postojem rodičů k vyšetření v PPP. Ostatní potvrdili, že se s odmítavým postojem rodičů již někdy setkali.
- 4) Hodnocení zpráv, které poskytuje PPP, jsem předpokládala spíše dobré. Velice mě překvapily odpovědi učitelů, kteří zvolili dokonce i hodnocení „špatné“. Mohu pouze doufat, že odpovědi byly co nejvíce objektivní, a proto povedou ke zlepšení této problematiky v jednotlivých krajích.

- 5) Většina dotazovaných souhlasí s tím, že by na každé škole měl působit školní psycholog, který by pomohl učitelům s řešením problémových situací. Byla jsem překvapena tím, že někteří mají opačný názor, tedy nesouhlasí. Nemyslí si, že by pozice školního psychologa byla nezbytná. Někteří dokonce nevěděli, zda mít či nemít školního psychologa ve své škole. Pro mě osobně by odpověď měla být jednoznačně „ano“.
- 6) Délku objednávací lhůty jsem před vlastním šetřením předpokládala spíše průměrnou. Ve vyplněných dotaznících byly zastoupeny všechny možnosti, tedy od hodnocení „velmi dobré“ až po „velmi špatné“. V této oblasti by v budoucnu mělo jednoznačně dojít ke zlepšení. Snad by poté mohlo dojít ke zlepšení spolupráce mezi PPP a základními školami.
- 7) Předpokládala jsem spíše kladné hodnocení materiálního vybavení. Učitelé nejčastěji volili odpověď „dobrá“ a „průměrná“. Domnívám se, že tyto odpovědi jsou ovlivněny tím, že většina učitelů nenavštívila PPP ve svém kraji.
- 8) Předpokládala jsem zvýšení počtu klientů, kteří potřebují odborné vyšetření v PPP. Můj předpoklad se potvrdil. Většina dotazovaných v dotazníků uvedla, že za posledních 10 let narostl počet žáků, kteří potřebují odborné vyšetření v PPP.

7. VYHODNOCENÍ DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ MEZI PRACOVNÍKY PPP A PEDAGOGY ZÁKLADNÍCH ŠKOL

V této kapitole bych se chtěla zaměřit na shodné a odlišné stránky jednotlivých odpovědí v mém dotazníkovém šetření mezi pracovníky PPP a učiteli základních škol. Porovnám odpovědi psychologů a speciálních pedagogů s odpověďmi učitelů základních škol v České republice. Na závěr se pokusím o určitá doporučení pro praxi a také o vytvoření určitého modelu efektivního fungování spolupráce.

První otázka, kterou bych chtěla analyzovat, se týkala vlastní spolupráce. Přesné znění otázky bylo:

- a) Jak hodnotíte spolupráci s pedagogicko-psychologickou poradnou?
- b) Jak hodnotíte spolupráci s učiteli základních škol?

Zaměřím-li se nejprve na pedagogy základních škol, mohu říci, že jejich hodnocení odpovídalo průměru. Na tomto hodnocení, tedy průměrném, se shodli i pracovníci pedagogicko-psychologických poraden. Myslím si, že pokud je „něco“ hodnoceno průměrně, tak by do budoucna mělo dojít k zásadním změnám, které by přispěly ke zlepšení spolupráce mezi pedagogicko-psychologickou poradnou a učiteli základní školy.

Další otázku, kterou bych chtěla vyhodnotit z obou stran, je otázka týkající se podkladů pro vyšetření a zpráv z vyšetření. Otázka zněla:

- a) Jak hodnotíte úroveň zpráv a doporučení z PPP?
- b) Jak hodnotíte kvalitu podkladů pro vyšetření ze ZŠ?

U této otázky bych chtěla zdůraznit, že pracovníci PPP a pedagogové se shodli na tom, že především záleží na konkrétní osobě, která zprávu a doporučení psala a tedy i na osobě, která vyplňovala podklady pro vyšetření. Obě strany mají pozitivní i negativní zkušenosti, které se týkají této oblasti. Z osobních návštěv PPP v Jablonci nad Nisou mohu doporučit školní dotazník, který učitel vyplní a zašle do pedagogicko-psychologické poradny. Pracovníci poradny pak mají určité výchozí body, od kterých se vyšetření odvíjí. Myslím si, že je to usnadnění práce nejen pro pracovníky PPP, ale také pro učitele základních škol.

Další společnou otázkou byla problematika školního psychologa. Chtěla jsem zjistit, zda obě strany mají stejný či odlišný názor. Otázka zněla:

- a) Myslíte si, že by byl školní psycholog přínosem pro vaši školu?

Musím říci, že se pedagogové a pracovníci PPP téměř shodli na tom, že pozice školního psychologa by v mnohém přispěla ke zlepšení školního klimatu a usnadnila by práci nejen učitelům, ale také i psychologům a speciálním psychologům v PPP. Myslím si, že tato pozice by byla pro každou školu přínosem.

Následující otázkou jsem se zaměřila na dostupnost pedagogicko-psychologických poraden po celé České republice. Chtěla jsem zjistit, co si myslí učitelé o lokalizaci PPP ve svém městě či kraji a naopak, jak tuto otázku hodnotí sami pracovníci PPP.

- a) Jak hodnotíte lokalizaci (dostupnost) PPP ve vašem městě pro všechny spádové oblasti?

- b) Jak hodnotíte lokalizaci (dostupnost) vaší PPP pro všechny spádové oblasti?

Hodnocení dostupnosti pedagogicko-psychologických poraden bylo z obou stran hodnoceno velmi podobně. U obou hodnotících stran bylo nejčastějším hodnocením „dobrá“, následovalo hodnocení „velmi dobrá“. Bohužel v této oblasti nemůže dojít ke zlepšení, snad jedině pokud by došlo k přestěhování poradny do přístupnější lokality města.

Na otázku, která se týkala délky objednávací lhůty, jsem se již předem těšila. Chtěla jsem znát názory obou dotazovaných stran. Otázka zněla:

- a) Jak hodnotíte délku objednávací lhůty PPP ve vašem městě?
b) Jak hodnotíte délku objednávací lhůty do vaší PPP?

Byla jsem překvapena odpověďmi pracovníků PPP. Předem jsem očekávala ne příliš kladné hodnocení od pedagogických pracovníků, ale dokonce i sami pracovníci PPP hodnotili délku objednávací lhůty negativně, tedy průměrně až špatně. Lze usoudit, že většina dotazovaných, jak ze strany učitelů, tak i ze strany pracovníků PPP, by přivítala zlepšení v této oblasti. Myslím si, že tato problematika by měla být řešena prioritně.

Hodnocení materiálního vybavení bylo další oblastí v mém dotazníkovém šetření. Otázka zněla:

- a) Jak hodnotíte materiální vybavení PPP ve vašem městě?

b) Jak hodnotíte materiální vybavení vaší PPP?

Opět musím konstatovat, že v této otázce došly obě strany ke shodě. Možná je to proto, že pracovníci poraden by si uměli představit modernější vybavení a učitelé mnohdy zase vůbec nevědí, jak je jejich poradna vybavena, a proto vybrali tzv. „zlatý střed“. Pokud mohu posoudit materiální vybavení v pedagogicko-psychologické poradně v Jablonci nad Nisou, tak si myslím, že tato poradna má materiální vybavení velmi dobré. Měla jsem možnost zúčastnit se několika vyšetření, kde daný odborník plně využíval mnoha pomůcek, které buď jsou součástí vyšetření, nebo pomáhají při jednotlivých vyšetřeních.

V následující otázce jsem se chtěla dozvědět, zda si učitelé i samotní pracovníci PPP myslí, že existují nějaké oblasti, které jsou řešeny nedostatečně. Otázka zněla:

a) Myslíte si, že existují oblasti, které PPP nedokáže řešit nebo řeší nedostatečně?

b) Myslíte si, že existují oblasti, na které PPP nestačí?

Z odpovědí na tuto otázku nelze říci, že by došlo ke shodě nebo naopak k výrazným rozdílným odpovědím. Pracovníci poraden se shodli na tom, že právě poradna je „přestupní stanice“, která detekuje problém (např. drogy, syndrom CAN a syndrom PAS) a řešení tohoto problému převezmou centra, která se specializují na tyto typy problémů.

V další otázce se dotazovaní měli vyjádřit k problematice, která se týká zvýšení počtu žáků, kteří potřebují odborné vyšetření v PPP. Obě strany se měly zamyslet nad posledními deseti lety. Otázka zněla:

a) Myslíte si, že se za posledních 10 let zvýšil počet žáků, kteří potřebují odborné vyšetření v PPP?

V této problematice došlo převážně ke shodě. Většina dotazovaných, tedy jak pracovníci PPP tak i učitelé, se shodli na zvýšeném počtu klientů, kteří potřebují vyšetření v PPP. Musím dodat, že někteří dotazovaní si nemyslí, že by za posledních deset let došlo k nárůstu počtu žáků posílaných na vyšetření do PPP. Jen se mohu domnívat, o jaké se jedná učitele, myslím tím, věkovou kategorii a také o jaké se jedná školy. Zda jde o školy ve městech nebo na venkově.

Poslední společnou otázkou byla otázka, která se týkala problémů, které dokáže pedagogicko-psychologická poradna nejlépe řešit. Otázka zněla:

a) Jaké problémy klientů dokáže PPP ve vašem městě nejlépe řešit?

Přiznávám, že tato otázka způsobila mezi některými pracovníky poraden velký rozruch. V odpovědích zazněly názory, že samozřejmě dokáží řešit všechny zmíněné oblasti. Já samozřejmě vím, že dokáží řešit všechny zmíněné problémy, ale chtěla jsem zjistit, s čím se dokáží vypořádat nejlépe. Učitelé odpovídali bez připomínek. Hodnocení této otázky je pro obě strany velmi obtížné, ale nakonec byla nejlépe hodnocena odpověď školní zralost a specifické poruchy učení.

Závěrečné shrnutí:

- pracovníci PPP a pedagogičtí pracovníci se shodli na hodnocení průměrném v oblasti hodnocení spolupráce
- pracovníci PPP a pedagogičtí pracovníci se shodli na tom, že mají pozitivní i negativní zkušenosti a také že záleží na konkrétní osobě
- pracovníci PPP a pedagogičtí pracovníci se shodli na tom, že by pro základní školy byl školní psycholog přínosem v mnoha oblastech
- pracovníci PPP a pedagogičtí pracovníci se shodli na hodnocení „dobré“ a „velmi dobré“ při hodnocení dostupnosti PPP
- pracovníci PPP a pedagogičtí pracovníci se téměř shodli na tom, že délka objednáci lhůty je ve většině případů velmi dlouhá
- pracovníci PPP a pedagogičtí pracovníci se shodli na tom, že by v budoucnu určitě mělo dojít k modernějšímu vybavení poraden
- pracovníci PPP a pedagogičtí pracovníci se částečně shodli na tom, že existují určité oblasti, které nejsou řešeny dostatečně
- pracovníci PPP a pedagogičtí pracovníci se shodli na tom, že za posledních deset let došlo ve většině krajů k nárůstu počtu klientů, kteří potřebují vyšetření v pedagogicko-psychologické poradně
- pracovníci PPP a pedagogičtí pracovníci se shodli na tom, že existují určité oblasti, které dokáže PPP nejlépe řešit

8. PRAKTICKÉ ZKUŠENOSTI Z NÁVŠTĚVY PEDAGOGICKO-PSYCHOLOGICKÉ PORADNY

V této kapitole bych se chtěla zmínit o vlastních zkušenostech, které jsem získala během návštěv pedagogicko-psychologické poradny.

Vybrala jsem si pedagogicko-psychologickou poradnu v Jablonci nad Nisou, protože je v blízkosti mého bydliště. Předem jsem návštěvy konzultovala s paní ředitelkou poradny, která byla velice vstřícná a souhlasila s mými požadavky. Během několika návštěv jsem chtěla být přítomna několika odlišných vyšetření, abych si poté byla schopna udělat celkový obrázek o spolupráci pedagogicko-psychologické poradny a základní školy.

Při první návštěvě jsem se seznámila se všemi pracovníky pedagogicko-psychologické poradny, tedy s psychology a se speciálními pedagogy. Všichni pracovníci poradny se ke mně chovali velice mile a souhlasili, že mohu být přítomna u několika vyšetření. Zúčastnila jsem se vyšetření školní zralosti, vyšetření specifických poruch učení žáků základní školy i studentů střední školy. Všechna vyšetření, u kterých jsem byla přítomna, byla velmi profesionální. A jak se vůbec žák či dítě dostane do pedagogicko-psychologické poradny? Většinou se jedná o doporučení základní školy nebo mateřské školy, samozřejmě vyšetření může požadovat i rodič nebo zákonný zástupce dítěte. Jak už jsem zmínila, je to především pedagog, kdo doporučí dítě k vyšetření v pedagogicko-psychologické poradně. Rodič nebo zákonný zástupce s tímto vyšetřením musí souhlasit. V některých případech se může stát, že rodič nesouhlasí s vyšetřením v PPP a učitel musí jeho rozhodnutí respektovat. Jak jsem se dozvěděla z vlastního výzkumu, velká většina pedagogicko-psychologických poraden má svůj vlastní dotazník, který učitel před vyšetřením vyplní. Pracovníci poradny v Jablonci nad Nisou se shodli na tom, že pokud je vyplněný dotazník do poradny doručen v předstihu, usnadní pracovníkům poradny práci. Psycholog či speciální pedagog si může zprávu ze základní školy nastudovat předem, a tím pádem je lépe připraven a může se soustředit na problémové stránky, které byly zmíněny ve zprávě od učitele základní školy. Pokud škola vyplněný dotazník nepošle, nebo jej vyplní nedostatečně, musí se pracovník soustředit na více stránek najednou, to znamená, že musí provést více vyšetření najednou, aby zjistil slabé stránky klienta. Samozřejmě se prodlužuje doba vyšetření a dítě může být značně nesoustředěné. U vyšetření v PPP většinou bývají přítomni rodiče, v některých případech je u vyšetření pouze dítě, žák nebo

student. Je to v případě, že by někteří klienti mohli být ovlivňováni svými rodiči. U vyšetření školní zralosti jsou rodiče přítomni, protože je dítě v cizím prostředí a nemusí se cítit úplně dobře. Jednotlivá vyšetření nejsou nijak časově omezena, některá trvala okolo dvou hodin a jiná pouze hodinu a půl. Před vyšetřením rodič nebo zákonný zástupce musí podepsat souhlas s vyšetřením v pedagogicko-psychologické poradně. Zpráva z vyšetření a jednotlivá doporučení jsou zasílány na adresu rodiče nebo zákonného zástupce. Je pouze na něm, zda zprávu a doporučení předá nebo nepředá základní škole. Další formou spolupráce jsou konzultace, které provádí psycholog či speciální pedagog při návštěvách jednotlivých škol ve své spádové oblasti. Také dochází ke kontrolám plnění individuálního vzdělávacího plánu pro jednotlivé žáky. V Jablonci nad Nisou psycholog navštěvuje jednotlivé základní školy, kde provádí PROFI testy mezi žáky osmých tříd. Na základních školách, které během své pracovní doby navštěvuje, provádí tzv. vrstevnický program v šestých ročnících, kdy se snaží o stmelení nového kolektivu. Speciální pedagog naopak navštěvuje druhé ročníky jednotlivých základních škol, kde se věnuje screeningu čtení a psaní. V tomto věkovém období se speciální pedagog snaží zachytit problémy, které mohou vyústit ve specifické problémy učení. Pokud během screeningu zjistí nějaké potíže u žáka, doporučí mu přes paní učitelku vyšetření v pedagogicko-psychologické poradně. Další formou spolupráce mohou být pravidelné schůzky výchovných poradců všech škol v Jablonci nad Nisou a okolí. Tyto schůzky jsou pořádány většinou jednou měsíčně a jsou přímo v režii paní ředitelky. V Jablonci nad Nisou také jednou týdně pořádají pracovníci poradny tzv. relaxační cvičení pro žáky prvního stupně základní školy. Tito žáci, doporučení učitelem či učitelkou, mají nějaké problémy s učením, neumějí se uvolnit a relaxovat. Na těchto relaxačních cvičeních se právě učí procvičovat uvolnění celého těla a celkovou koordinaci těla.

Nakonec bych chtěla poděkovat paní ředitelce pedagogicko-psychologické poradny v Jablonci nad Nisou i všem ostatním pracovníkům poradny, tedy psychologům a speciálním pedagogům, kteří odvádějí výbornou práci ve svých oborech.

Shrnutí forem spolupráce učitele a pedagogicko-psychologické poradny v Jablonci nad Nisou:

- podklady pro vyšetření v PPP, které zasílá škola
- zprávy a doporučení z pedagogicko-psychologické poradny
- konzultace pro učitele a zákonné zástupce

- PROFI testy
- screening čtení a psaní
- schůzky výchovných poradců
- půjčování odborné literatury

9. ZÁVĚREČNÁ DOPORUČENÍ

V této kapitole bych se chtěla zaměřit na určitá doporučení, která mohou přispět ke zlepšení spolupráce mezi učiteli základních škol a pracovníky pedagogicko-psychologických poraden. Tato doporučení mohu navrhnout pouze jako neodborník, jelikož prozatím nejsem ani učitelka ani pracovník pedagogicko-psychologické poradny. Tato doporučení budou samozřejmě vycházet z mého výzkumu mezi učiteli a pracovníky PPP.

Myslím si, že na obou stranách by mělo dojít k zlepšení vzájemné komunikace. Určitě by to přispělo ke zlepšení atmosféry mezi PPP a učiteli. Pokud se podíváme na zprávy a doporučení z PPP, tak by také mělo dojít k určitému zlepšení. Tím samozřejmě nechci říci, že zprávy a doporučení jsou špatné, ale je nutné v některých případech lépe specifikovat nápravná opatření. Podklady pro vyšetření také nejsou vždy pečlivě vyplněny. Psycholog pak zbytečně věnuje svůj čas vyšetření v oblasti, která není problémová, místo toho, aby se věnoval problémovým oblastem. Tento jev je způsoben ne příliš detailním vyplněním dotazníku pro PPP. V oblasti dostupnosti poraden neexistuje žádné doporučení. Rodiče nebo zákonní zástupci se musejí přizpůsobit podmínkám v jejich kraji. V problematice délky objednacích lhůt by mělo v každém případě dojít v budoucnu ke zlepšení. Nedivím se některým rodičům či pedagogům, že jsou mírně šokovaní, když se dozvědí, kdy se mohou dostavit se svým dítětem na vyšetření. Ve většině případů se jedná i o měsíce. Je to samozřejmě velká nevýhoda pro jednotlivé žáky, kteří potřebují vyšetření, jelikož učitel nemá zprávu a doporučení pro práci s těmito žáky. Musím si položit otázku, jak lze zlepšit délku objednacích lhůt? Nejsem si jistá, zda na tuto otázku existuje jednoznačná odpověď. Možná by stačilo, kdyby se do PPP přijal větší počet odborníků, ale to souvisí s další otázkou, a to je otázka financování. S otázkou financování souvisí i materiální vybavení poraden. Pokud by se tato oblast, tedy pedagogicko-psychologické poradny, „štědře“ financovaly, mohlo by dojít k jejich modernizaci a možná v některých případech i k rozšíření služeb pro klienty PPP. Například v pedagogicko-psychologické poradně v Jablonci nad Nisou pořádají každý týden relaxační cvičení pro děti, které mají poruchy pozornosti a nedokáží se ve svém volném čase uvolnit. Pokud se zaměřím na problematiku souhlasu či nesouhlasu rodičů s vyšetřením jejich dítěte v PPP, tak musím dodat, že záleží především na učiteli, jak rodiče přesvědčí, aby souhlasili. Znovu jsem se vrátila k tématu komunikace. Pokud učitel není schopen vzájemné komunikace, nemůže

rodiče s negativním postojem nikdy přesvědčit. Samozřejmě, že existuje mnoho případů, kdy rodiče nechtějí komunikovat s učitelem a odmítají jakýkoli kontakt. V tomto případě bohužel neexistuje žádná rada. Učitel je bezmocný a i když dítě vykazuje určité problémy v oblasti učení, nemá bez vyšetření a zprávy z PPP možnost individuálního přístupu. Co se týká problematiky oblastí, které PPP řeší nedostatečně, tak samozřejmě já jako laik nemohu radit pedagogicko-psychologickým poradnám, jak se zlepšit v oblastech, které byly učiteli hodnoceny jako nedostatečně řešené. Každá pedagogicko-psychologická poradna má svého ředitele, který se snaží přispět k tomu, aby se ten daný problém podařilo vyřešit co nejefektivněji. Z rozhovorů s psychology a speciálními pedagogy v pedagogicko-psychologické poradně v Jablonci nad Nisou jsem zjistila, že nejčastěji zde řeší specifické poruchy učení a školní zralost. Je nutné dodat, že v ostatních krajích mohou pracovníci poraden nejčastěji řešit i další problémové oblasti, jako jsou například specifické poruchy chování, atd. Zaměřím-li se na další oblast, která se týká zvýšení počtu žáků, ke kterému došlo za posledních deset let, tak z dotazníkového šetření jasně vyšlo najevo, že většina dotazovaných je přesvědčena o nárůstu žáků, kteří potřebují nebo v minulosti potřebovali návštěvu PPP. A jak tedy můžeme zabránit trendu zvyšování počtu klientů, kteří potřebují vyšetření v pedagogicko-psychologické poradně? Na tuto otázku bohužel sama neznám odpověď. Možná by stačilo, kdyby se rodiče více věnovali svým dětem a dokázali vyplnit jejich volný čas vhodnou aktivitou, která bude pozitivně rozvíjet jejich schopnosti a dovednosti.

Závěrem bych chtěla zdůraznit, že všechna doporučení, která jsem v této kapitole zmínila, jsou pouze moje návrhy. Tyto návrhy vycházejí z výzkumu, který jsem provedla pomocí dotazníkového šetření mezi učiteli základních škol a pracovníky pedagogicko-psychologických poraden v České republice. S mými doporučeními nemusí všichni odborníci souhlasit, proto bych opět chtěla připomenout, že jde o moje vlastní doporučení.

10. ZÁVĚR

Cílem mé diplomové práce bylo zhodnotit spolupráci mezi pedagogy základních škol a pracovníky pedagogicko-psychologických poraden.

V teoretické části jsem se zabývala vývojem pedagogicko-psychologického poradenství u nás. Dále jsem se zmínila o pedagogické diagnostice a jejích typech. Praktická část je věnovaná výzkumnému šetření, kdy jsem chtěla zjistit nejen názory pedagogů, ale také pracovníků pedagogicko-psychologických poraden. Metodu pro zjištění dat jsem zvolila kvantitativní výzkum, formou dotazníkové šetření. Výsledky jednotlivých dotazníků jsem zpracovala do grafů.

Téma, které jsem si vybrala pro zpracování mé diplomové práce, mne velmi zajímalo již v minulosti. Spolupráce učitele a pedagogicko-psychologické poradny vede k zamyšlení nad otázkou, jak zlepšit tuto spolupráci. Ve svém výzkumu jsem se snažila najít odpověď na tuto otázku tím, že jsem položila téměř totožné otázky pedagogickým pracovníkům a pracovníkům pedagogicko-psychologických poraden. Myslím si, že na závěr mohu říci, že určitá doporučení pro zlepšení spolupráce mezi pedagogy a pracovníky pedagogicko-psychologické poradny se mi podařilo odhalit.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] FONTANA, David. *Psychologie ve školní praxi : Příručka pro učitele*. Vyd. 3. Praha : Portál, 2010. 384 s. ISBN 978-80-7367-725-1.
- [2] MATĚJČEK , Zdeněk. *Dítě a rodina v psychologickém poradenství*. 1992. vyd. Praha : SPN, 1992. 223 s. ISBN 80-04-25236-2.
- [3] NOVOSAD, Libor. *Základy speciálního poradenství*. 2006. vyd. Praha : Portál, 2006. 176 s. ISBN 80-7367-174-3.
- [4] PEŠOVÁ, Ilona, ŠAMALÍK, Miroslav. *Poradenská psychologie pro děti a mládež*. 2006. vyd. [s.l.] : Grada, 2006. 152 s. ISBN 80-247-1216-4.
- [5] PUNCH, Keith F. *Základy kvantitativního šetření*. Vyd. 1. Praha : Portál, 2008. 152 s. ISBN 978-80-7367-381-9.
- [6] ZELINKOVÁ, Olga. *Pedagogická diagnostika a individuální vzdělávací program*. Praha : Portál, 2007. 207 s. ISBN 978-80-7367-326-0.
- [7] ZELINKOVÁ, Olga. *Poruchy učení : Specifické vývojové poruchy čtení, psaní a dalších školních dovedností*. 2003. přeprac. vyd. Praha : Portál, 2003. 264 s. ISBN 80-7178-800-7.
- [8] *Portál školství a vzdělávání* [online]. 2008. 2008 [cit. 2010-09-17]. Historie školního poradenství. Dostupné z WWW:
<http://app.edu.cz/portal/page?_pageid=33,273798&_dad=portal&_schema=PORTAL&_piref33_273801_33_273798_273798.instance_id=5292&_piref33_288170_33_273798_273798.instance_id=139303>.
- [9] *IPPP ČR - IPPP ČR* [online]. Česká republika : 2005 [cit. 2011-04-12]. Dostupné z WWW: <<http://www.ippp.cz/>>.
- [10] *Pedagogicko-psychologická poradna Liberec* [online]. Liberec : 2000 [cit. 2011-04-12]. Dostupné z WWW: <<http://www.pppliberec.cz/index.htm>>.

SEZNAM PŘÍLOH

Dotazník pro pracovníky pedagogicko-psychologické poradny

Dotazník pro pedagogy základních škol

Školní dotazník

Školní dotazník – žádost o kontrolní vyšetření v PPP

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr.1 Zastoupení krajů	33
Obr.2 Zastoupení pohlaví	34
Obr.3 Vyhodnocení otázky č. 1	35
Obr.4 Vyhodnocení otázky č. 2	36
Obr.5 Vyhodnocení otázky č. 3	38
Obr.6 Vyhodnocení otázky č. 4	39
Obr.7 Vyhodnocení otázky č. 6	43
Obr.8 Vyhodnocení otázky č. 7	46
Obr.9 Vyhodnocení otázky č. 8	48
Obr.10 Vyhodnocení otázky č. 9	50
Obr.11 Vyhodnocení otázky č. 10	51
Obr.12 Vyhodnocení otázky č. 11	53
Obr.13 Vyhodnocení otázky č. 12	54
Obr.14 Vyhodnocení otázky č. 13	55
Obr.15 Vyhodnocení otázky č. 14	56
Obr.16 Vyhodnocení otázky č. 15	57
Obr.17 Zastoupení krajů	61
Obr.18 Zastoupení pohlaví	62
Obr.19 Vyhodnocení otázky č. 1	63
Obr.20 Vyhodnocení otázky č. 2	65
Obr.21 Vyhodnocení otázky č. 3	67
Obr.22 Vyhodnocení otázky č. 4	69
Obr.23 Vyhodnocení otázky č. 5	71
Obr.24 Vyhodnocení otázky č. 6	75
Obr.25 Vyhodnocení otázky č. 7	76
Obr.26 Vyhodnocení otázky č. 8	78
Obr.27 Vyhodnocení otázky č. 9	80
Obr.28 Vyhodnocení otázky č. 10	81
Obr.29 Vyhodnocení otázky č. 11	82
Obr.30 Vyhodnocení otázky č. 12	83
Obr.31 Vyhodnocení otázky č. 13	84

SEZNAM TABULEK

Tab.1 Zastoupení krajů	33
Tab.2 Zastoupení pohlaví	34
Tab. 3 Vyhodnocení otázky č. 1	35
Tab.4 Vyhodnocení otázky č. 2	36
Tab.5 Vyhodnocení otázky č. 3	38
Tab.6 Vyhodnocení otázky č. 4	39
Tab.7 Vyhodnocení otázky č. 6	43
Tab.8 Vyhodnocení otázky č. 7	46
Tab.9 Vyhodnocení otázky č. 8	48
Tab.10 Vyhodnocení otázky č. 9	50
Tab.11 Vyhodnocení otázky č. 10	51
Tab.12 Vyhodnocení otázky č. 11	53
Tab.13 Vyhodnocení otázky č. 12	54
Tab.14 Vyhodnocení otázky č. 13	55
Tab.15 Vyhodnocení otázky č. 14	56
Tab.16 Vyhodnocení otázky č. 15	57
Tab.17 Zastoupení krajů	61
Tab.18 Zastoupení pohlaví	62
Tab.19 Vyhodnocení otázky č. 1	63
Tab.20 Vyhodnocení otázky č. 2	65
Tab.21 Vyhodnocení otázky č. 3	67
Tab.22 Vyhodnocení otázky č. 4	69
Tab.23 Vyhodnocení otázky č. 5	71
Tab.24 Vyhodnocení otázky č. 6	75
Tab.25 Vyhodnocení otázky č. 7	76
Tab.26 Vyhodnocení otázky č. 8	78
Tab.27 Vyhodnocení otázky č. 9	80
Tab.28 Vyhodnocení otázky č. 10	81
Tab.29 Vyhodnocení otázky č. 11	82
Tab.30 Vyhodnocení otázky č. 12	83
Tab.31 Vyhodnocení otázky č. 13	84

PŘÍLOHA: DOTAZNÍK PRO PRACOVNÍKY PEDAGOGICKO-PSYCHOLOGICKÉ PORADNY

Dobrý den,

chtěla bych Vás požádat o spolupráci při vypracování mé diplomové práce, která se zabývá spoluprací učitele základní školy a pedagogicko-psychologické poradny. Cílem mé diplomové práce je snaha zachytit názory pedagogických pracovníků a jejich stanoviska týkající se spolupráce s pedagogicko-psychologickou poradnou (PPP). Ráda bych Vás požádala o odpovědi na následující otázky. Odpovědím věnujte tolik času, kolik považujete za vhodné. Dotazník je dobrovolný a zcela anonymní. V některých otázkách je možné zaškrtnout více možností.

Děkuji za Váš čas a ochotu.

Lucie Šmirausová

1. Jak dlouho pracujete v oboru?

- A) 1 - 5 let
- B) 6 – 10 let
- C) 11 – 15 let
- D) 16 – 20 let
- E) 20 a více let

2. Jak hodnotíte spolupráci s učiteli základních škol?

- A) velmi dobrá
- B) dobrá
- C) průměrná
- D) špatná
- E) velmi špatná
- F) jiné hodnocení.....

3. Jak hodnotíte kvalitu podkladů pro vyšetření ze ZŠ?

- A) velmi dobrá
- B) dobrá
- C) průměrná
- D) špatná
- E) velmi špatná
- F) jiné hodnocení.....

4. Myslíte si, že by byl školní psycholog přínosem pro základní školy?

- A) ano
- B) ne
- C) nevím

5. Jestliže jste v 4. otázce odpověděli ano, popište v čem?

.....

6. Jaké jsou podle Vás nejzávažnější problémy spolupráce PPP a ZŠ?

- A) kvalita podkladů pro vyšetření
- B) komunikace s učiteli ZŠ
- C) vypracování individuálního plánu pro žáka
- D) dlouhé objednací termíny na vyšetření
- E) jiné.....

7. . Jaké jsou podle vašeho názoru fungující stránky spolupráce PPP a ZŠ?

- A) pravidelné schůzky výchovných poradců
- B) práce s kolektivem – terénní pracovník
- C) screening čtení a psaní
- D) PROFI testy
- E) jiné.....

8. Jak hodnotíte lokalizaci (dostupnost) Vaší PPP pro všechny spádové oblasti?

- A) velmi dobrá
- B) dobrá
- C) průměrná
- D) špatná
- E) velmi špatná

9. Jak hodnotíte délku objednací lhůty do Vaší PPP?

- A) velmi dobrá
- B) dobrá
- C) průměrná
- D) špatná
- E) velmi špatná

10. Myslíte si, že existují oblasti, na kterých PPP nestačí?

- A) šikana
- B) syndrom CAN (syndrom týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte)
- C) drogová závislost
- D) syndrom PAS (syndrom zavrženého rodiče)
- E) jiná.....

11. Jak hodnotíte materiální vybavení Vaší PPP?

- A) velmi dobré
- B) dobré
- D) průměrné
- E) špatné
- F) velmi špatné

12. Myslíte si, že se v posledních 10 letech zvýšil počet žáků, kteří potřebují odborné vyšetření v PPP?

- A) ano
- B) ne
- C) nevím
- D) neumím posoudit

13. Myslíte si, že se Vaše Pedagogicko-psychologická poradna přizpůsobila moderním trendům?

- A) ano
- B) ne
- C) nevím

14. Jestliže jste v předchozí otázce odpověděl/a ano, popište v čem?

- A) přímá práce s žákem
- B) zapůjčování odborné literatury
- C) kariérové poradenství pro žáky se specifickými poruchami chování či učení
- D) konzultace pro zákonné zástupce a pedagogické pracovníky
- E) komplexní diagnostika žáka
- F) jiné.....

15. Jaké problémy klientů dokáže PPP ve vašem městě nejlépe řešit?

- A) školní zralost
- B) specifické poruchy učení
- C) specifické poruchy chování
- D) vrozený talent, nadání
- E) sociálně patologické jevy
- F) jiné.....

Prosím o doplnění:

Jste A) muž

 B) žena

Věk

Kraj

PŘÍLOHA: DOTAZNÍK PRO PEDAGOGY ZÁKLADNÍCH ŠKOL

Dobrý den,

chtěla bych Vás požádat o spolupráci při vypracování mé diplomové práce, která se zabývá spoluprací učitele základní školy a pedagogicko-psychologické poradny. Cílem mé diplomové práce je snaha zachytit názory pedagogických pracovníků a jejich stanoviska týkající se spolupráce s pedagogicko-psychologickou poradnou (PPP). Ráda bych Vás požádala o odpovědi na následující otázky. Odpovědím věnujte tolik času, kolik považujete za vhodné. Dotazník je dobrovolný a zcela anonymní. V některých otázkách je možné zaškrtnout více možností.

Děkuji za Váš čas a ochotu.

Lucie Šmirausová

1. Jak dlouho působíte jako pedagogický pracovník na základní škole?

- A) méně než 5 let
- B) 6 – 10 let
- C) 11 – 15 let
- D) 16 – 20
- E) 21 let a více

2. Jak hodnotíte spolupráci s Pedagogicko-psychologickou poradnou? (dále jen PPP)

- A) velmi dobře
- B) dobře
- C) špatně
- D) velmi špatně
- E) jiné hodnocení.....

3. Setkáváte se tím, že rodiče nesouhlasí s vyšetřením v PPP?

- A) vždy
- B) často
- C) výjimečně
- D) nikdy

4. Jak hodnotíte úroveň zpráv a doporučení z PPP?

- A) velmi dobrá
- B) dobrá
- C) vyhovující
- D) špatná
- E) velmi špatná

F) jiné hodnocení.....

5. Myslíte si, že by byl školní psycholog přínosem pro Vaši školu?

- A) ano
- B) ne
- C) nevím

Jestliže jste v 5. otázce odpověděli ano, v čem?

.....

6. Jak hodnotíte lokalizaci (dostupnost) PPP ve Vašem městě pro všechny spádové oblasti?

- A) velmi dobrá
- B) dobrá
- C) průměrná
- D) špatná
- E) velmi špatná

7. Jak hodnotíte délku objednacích lhůt PPP ve Vašem městě?

- A) velmi dobrá
- B) dobrá
- C) průměrná
- D) špatná
- E) velmi špatná

8. Myslíte si, že existují oblasti, které PPP nedokáží řešit nebo řeší nedostatečně?

- A) řeší vše dostatečně
- B) syndrom CAN (syndrom týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte)
- C) syndrom PAS (syndrom zavrženého rodiče)
- D) drogová závislost
- E) šikana
- F) jiné

9. Jak hodnotíte materiální vybavení PPP ve Vašem městě?

- A) výborné
- B) dobré
- C) průměrné
- D) špatné
- E) velmi špatné

10. Myslíte si, že se za posledních 10 let zvýšil počet žáků, kteří potřebují odborné vyšetření v PPP?

- A) ano
- B) ne
- C) neumím posoudit

11. Myslíte si, že se PPP ve Vašem městě přizpůsobila moderním trendům?

- A) ano
- B) ne
- C) nevím

12. Pokud jste v předchozí otázce zvolili ano, v čem?

- A) přímá práce s žákem
- B) zapůjčování odborné literatury
- C) kariérové poradenství pro žáky se specifickými poruchami chování či učení
- D) konzultace pro zákonné zástupce a pedagogické pracovníky
- E) komplexní diagnostika žáka
- F) jiné.....

13. Jaké problémy klientů dokáže PPP ve vašem městě nejlépe řešit?

- A) školní zralost
- B) specifické poruchy učení
- C) specifické poruchy chování
- D) vrozený talent, nadání
- E) sociálně patologické jevy
- F) jiné.....

Prosím o doplnění:

Jste A) muž

 B) žena

Věk

Kraj

PŘÍLOHA: ŠKOLNÍ DOTAZNÍK

Školní dotazník

Základní škola:

Jméno, příjmení:

Datum narození:

Příjmení matky, otce, zákonného zástupce:

Bydliště (ulice, město včetně psč):

Telefon domů:

Třída:

Třídní učitelka:

Má být vyšetřen/a z podnětu (koho):

Z důvodu (proč):

Co od vyšetření v Pedagogicko-psychologické poradně očekáváte, na jaké otázky má odpovědět:

Souhlasí rodič s vyšetřením v PPP: ANO NE

Poslední klasifikace ze dne:

Český jazyk:

Dějepis:

Výtvarná výchova:

Cizí jazyk:

Zeměpis:

Tělesná výchova:

Matematika:

Fyzika:

Hudební výchova:

Prvouka-přírodověda:

Chemie:

Pracovní výchova:

Vlastivěda:

Aktuální prospěchové změny:

V letošním roce zameškáno hodin omluvených:

neomluvených:

Chování dítěte ve škole (povahové vlastnosti, poměr a přístup k práci, učitelům, spolužákům, projevy v hodinách, přestávkách...):

Příznaky nebo projevy svědčící pro poruchu (učení, smyslovou, duševní, tělesnou):

Domnělé příčiny těchto poruch (nedostatek nadání, citové, vlivy prostředí...):

Dosud uplatňovaná opatření (jaká a po jakou dobu):

Návrh na opatření (škola navrhuje ve prospěch dítěte – např. logopedické či jiné odborné vyšetření, konzultaci s rodiči o stylech vedení v domácí přípravě, návrh na zařazení do vyrovnávací třídy, ZvŠ apod.):

Dotazník vypracoval/a:

Výchovný/á poradce/kyně:

V _____ dne _____

PŘÍLOHA: ŠKOLNÍ DOTAZNÍK – ŽÁDOST O KONTROLNÍ VYŠETŘENÍ V PPP

Školní dotazník – žádost o kontrolní vyšetření v PPP

- z důvodu prodloužení platnosti diagnostiky SPU
- z jiného důvodu

Základní škola:

Jméno, příjmení:

Datum narození:

Příjmení matky, otce, zákonného zástupce:

Bydliště (ulice, město včetně psč):

Telefon domů:

Třída:

Vyšetřen/a v PPP dne:

S nálezem:

Souhlasí rodič s vyšetřením v PPP: ANO NE

Poslední klasifikace ze dne:

Český jazyk:

Dějepis:

Výtvarná výchova:

Cizí jazyk:

Zeměpis:

Tělesná výchova:

Matematika:

Fyzika:

Hudební výchova:

Prvouka-přírodověda:

Chemie:

Pracovní výchova:

Vlastivěda:

Aktuální prospěchové změny:

V letošním roce zameškáno hodin omluvených: neomluvených:

Současný stav poruchy:

Jiný důvod vyšetření:

Dosud uplatňovaná opatření (způsob klasifikace, individuální náprava při vyučování, způsoby výuky):

Spolupráce s rodiči:

Jméno dyslektického asistenta/asistentky, který/á vede u dítěte dyslektickou nápravu, je-li prováděna:

Dotazník vypracoval/a:

Výchovný/á poradce/kyně:

V _____ dne _____